

Scenariusze warsztatów dla uczniów szkół branżowych

civis.

Spis treści

3 Wstęp

5 Scenariusze warsztatów

6 Scenariusz warsztatu **Jak być ekoWarszawiakiem?**

20 Scenariusz warsztatu **#EU&me. Jakie są wartości Unii Europejskiej?**

30 Scenariusz warsztatu **Konflikt bez przegranych. Czy to możliwe?**

41 Scenariusz warsztatu **Jak poruszać się w świecie informacji?**

55 Scenariusz warsztatu **Czym jest praworządność?**

89 Scenariusz warsztatu **Wolność słowa – co właściwie
znaczy i dlaczego jest ważna dla każdego z nas?**

137 Fiszki dla uczniów

138 Jak być ekoWarszawiakiem?

139 #EU&me. Jakie są wartości Unii Europejskiej?

140 Konflikt bez przegranych. Czy to możliwe?

142 Jak poruszać się w świecie informacji?

143 Czym jest praworządność?

145 Czym jest wolność słowa?

Uczennice i uczniowie szkół branżowych zasługują na dobrą edukację obywatelską

Każda absolwentka i każdy absolwent szkoły branżowej niezależnie od tego, jaką wybierze ścieżkę zawodową, w jakiej części kraju zamieszka i jakich wyborów dokona, jeśli chodzi o życie prywatne, będzie obywatelem: wspólnoty lokalnej, regionalnej, Polski oraz Unii Europejskiej. Dlatego naszą ambicją jako nauczycieli i wychowawców powinno być wyposażenie młodych ludzi w odpowiednią wiedzę, która pozwoli im na świadome i kompetentne uczestniczenie w życiu publicznym. Mam na myśli wiedzę o przysługujących prawach obywatelskich, obowiązkach, o możliwościach udziału w procesach decyzyjnych, podejmowania oddolnych aktywności obywatelskich. Chodzi zatem o wiedzę, która pozwala być osobą świadomą, aktywną, konstruktywną w życiu publicznym.

Właśnie takich obywaterek i obywateli potrzebuje każde społeczeństwo, by demokracja mogła funkcjonować i się rozwijać. Nie ma lepszej okazji na edukację obywatelską i demokratyczną niż czas nauki w szkole.

Tymczasem obecnie uczniowie szkół branżowych w porównaniu z uczniami innych typów szkół ponadpodstawowych otrzymują mniej okazji do rozwijania kompetencji obywatelskich. Liczba godzin WOS w całym toku nauczania jest dwukrotnie niższa niż w innych typach szkół. Podobnie jest w przypadku różnego rodzaju dodatkowych programów i projektów oferowanych m.in. przez organizacje społeczne czy instytucje publiczne, np. ośrodki doskonalenia nauczycieli. Obserwujemy, że szkoły branżowe rzadziej się włączają, choć także otrzymują zaproszenie. W efekcie mamy do czynienia z gorszym traktowaniem młodzieży ze szkół branżowych, jeśli chodzi o wyposażanie jej w kompetencje obywatelskie.

Zapraszamy do zapoznania się i używania scenariuszy warsztatów pozwalających uczniom i uczennicom szkół branżowych lepiej zrozumieć wybrane aspekty współczesnej demokracji, dostrzec szanse, które ona stwarza. Wszystkie scenariusze zamieszczone w tej publikacji zostały poddane pilotażom w warszawskich szkołach branżowych. Scenariusze przeprowadzają krok po kroku nauczyciela przez dwie godziny pracy z uczniami. Są do nich dołączone materiały pomocnicze, ułatwiające aktywny udział w warsztatach. Ostateczna wersja scenariuszy uwzględnia obserwacje, które zespół fundacji poczynił w trakcie ich realizacji. Publikacja, którą Państwo otrzymują, zawiera zatem sprawdzony materiał, który ułatwi podejmowanie kluczowych tematów takich jak: praworządność, wartości Unii Europejskiej, zachowania odpowiedzialne klimatycznie czy rozumienie konfliktu.

Wstęp

Nasze doświadczenia z prowadzenia pilotażowych warsztatów pokazują, że młodzi ludzie czekają, byśmy my, dorośli, zaprosili ich do rozmowy o ważnych wspólnych sprawach, także dotyczących życia publicznego czy polityki. Takiej rozmowy potrzebują oni do ukształtowania swojej obywatelskiej i prodemokratycznej postawy. Każdy z naszych warsztatów był fascynującym spotkaniem z mądrymi, ciekawymi świata młodymi obywatelkami i obywatelami – uczniami i uczennicami szkół branżowych.

dr Olga Napiontek

Scenariusze warsztatów

Scenariusz warsztatu

Jak być ekoWarszawiakiem?

Cele	Po zajęciach uczestnicy: <ul style="list-style-type: none">• są świadomi zależności między globalnym Południem a globalną Północą,• potrafią wskazać, jak decyzje konsumenckie wpływają na środowisko,• rozumieją, że zrównoważony rozwój miasta jest wyzwaniem dla jego mieszkańców,• umieją wyrazić własne zdanie na temat zrównoważonego rozwoju miasta.
Czas trwania	120 minut
Forma pracy	Indywidualna, w grupie, zespołowa
Metody pracy	Rozmowa kierowana, praca z tekstem źródłowym, dyskusja
Uwagi ogólne	Postawa prowadzącego: Ważne jest okazanie szacunku dla uczestników zajęć i ich poglądów, w szczególności podczas rozmowy kierowanej/dyskusji. Bardzo możliwe, że wiedza i świadomość uczniów i uczennic na temat globalnych współzależności oraz idei zrównoważonego rozwoju będą niskie. Tym bardziej istotna jest otwartość prowadzącego zachęcająca do zadawania pytań, wyrażania swoich opinii, również tych sprzecznych z ideą budowaniem zielonego miasta. Ujawnienie przekonań młodych ludzi jest niezbędne do budowania postaw proekologicznych.
Organizacja przestrzeni	Zadbaj o to, by otoczenie sprzyjało wzajemnemu słuchaniu się, prowadzaniu aktywnej rozmowy. Proponujemy odsunięcie stołów na bok, tak by wszyscy mogli zasiąść w kręgu. Zwróć uwagę, że dla wielu uczniów może to być nowe doświadczenie. Warto wyjaśnić im znaczenie takiego układu przestrzeni.

I część: Ja jako konsument

Faza wstępna (5 minut)

Przywitaj się z uczestnikami. Przedstaw cel warsztatów w języku uczniów, zwracając uwagę na korzyści, które mogą dzięki nim osiągnąć, np.: będziesz wiedzieć, jak swoimi decyzjami możesz chronić środowisko, zastanowisz się, co robić, by mieszkać w przyjaznym, zielonym mieście.

Następnie zaprezentuj zasady obowiązujące podczas zajęć (załącznik nr 1), upewnij się, że są one zrozumiałe. Jeśli jest taka potrzeba i możliwość, zmodyfikuj je wraz z grupą.

Faza rozwinięcia (15 minut)

Zadanie: Sieć (15 minut)

Poproś uczniów, by usiedli w kręgu. Następnie rozdaj każdemu losowo wybraną karteczkę (lub karteczki, jeśli stwierdzić jest więcej niż uczniów) ze zdaniem z załącznika nr 2. Osobie, która wylosowała zdanie nr 1, wręcz kłębek sznurka. Jej zadaniem jest odczytanie na głos zdania i rzucenie sznurka do osoby, która ma karteczkę nr 2. Kolejni uczniowie powtarzają te czynności, tak by na koniec zabawy ze sznurka powstała „pajęczyna”.

Zwróć uwagę, że między uczniami wytworzyła się sieć powiązań. Poproś, by uczniowie jeszcze przez chwilę pozostali w tej pozycji. Zapytaj, co ta sieć może symbolizować. Zadaj dodatkowe pytania:

- Co to znaczy, że jesteście zsieciovani?
- Czy będąc elementami sieci, jesteście niezależni, samodzielni?
- W tym momencie możesz poprosić jedną osobę, żeby puściła swój kawałek sznurka.
- Co się wydarzyło? Jak ten ruch wpłynął na sieć? Co to może oznaczać?
- Jakie korzyści można uzyskać, będąc połączonym z innymi?
- Jakie zagrożenia mogą wynikać z bycia częścią sieci?

Czy nas, mieszkańców globalnej Północy, powinno interesować, w jakich warunkach pracują osoby zatrudnione przy wytwarzaniu dóbr, które kupujemy? Jeśli tak, to dlaczego?

Przykładowe odpowiedzi (prawdopodobnie uczniowie będą potrzebowali naprowadzania w postaci pytań pomocniczych):

- Tak, ponieważ możemy to zmienić.
- Niekorzystne zjawiska na globalnym Południu mogą wpłynąć również na nas.
- Kraje wysoko rozwinięte ponoszą częściową odpowiedzialność za sytuację w krajach słabo rozwiniętych.

Przebieg zajęć

- Jesteśmy ludźmi, obywatelami, nie powinniśmy pozostawać obojętni wobec krzywdy innych (poczucie ludzkiej solidarności).

Usystematyzuj i uzupełnij odpowiedzi uczniów. Podkreśl, że istotą gry było przedstawienie współzależności między globalną Północą a globalnym Południem.

Zadanie: Podejmij decyzję (20 minut)

Podziel uczniów na grupy. Każdej wręcz załącznik nr 3. Zadaniem uczniów jest podjęcie trzech różnych decyzji konsumenckich. Następnie poproś zespoły o zaprezentowanie wyników pracy. Zwróć uwagę, by uczniowie opowiedzieli o argumentach, które wypracowali.

Podkreśl, że ze względu na ochronę środowiska powinniśmy dążyć do ograniczenia konsumpcji. Dlatego tak ważne jest stosowanie zasady 4R:

- **REFUSE (odmawiaj)** – odmawiaj tego, czego nie potrzebujesz, np. niepotrzebnych prezentów, gadżetów itp.
- **REDUCE (ogranicz)** – postaraj się ograniczyć konsumpcję. Zastanawiaj się, czy naprawdę czegoś potrzebujesz, musisz coś kupić, ewentualnie czy możesz kupić coś używanego lub pożyczyć.
- **REUSE (użyj ponownie)** – używaj opakowań wielokrotnego użytku. Zanim wyrzucisz, zastanów się, czy danej rzeczy nie można dać drugiego życia albo komuś jej przekazać.
- **RECYCLE (odzyskuj)** – czyli utylizuj odpowiedzialnie i zgodnie z zasadami składowania odpadów. Segreguj śmieci tak, by było możliwe ich ponowne przetworzenie.

<https://www.czesztzielona.pl/artukul/9/Zasada+4+R> [dostęp: 4.07.2023]

Propozycja rozszerzenia (20 minut)

Jako temat do kontynuacji rozmowy na temat współzależności oraz nadmiernej konsumpcji możesz zadać uczniom pytania: Dlaczego nie ma ogólnej zgody, by ograniczyć konsumpcję? Kto na tym był zyskał, a kto stracił?

Możesz również wyświetlić filmy dotyczący współzależności:

Kanał na YT Grupa Zagranica:

<https://www.youtube.com/watch?v=Onuo4u1ug3I> [dostęp 4.07.2023]

II część: Ja jako mieszkaniec

Faza wstępna (15 minut)

Zaanimuj swobodną rozmowę na forum klasy: Jak władze miast mogą działać na rzecz ekologii? Co zrobić, żeby miasto rozwijało się w sposób przyjazny dla ludzi i środowiska? Propozycje uczniów zapisuj na tablicy.

Faza realizacyjna (35 minut)

Celem zadania jest uświadomienie uczniom konieczności i trudności związanych z budowaniem zielonego miasta.

Każdy uczeń powinien otrzymać 6 przykładów wypowiedzi mieszkańców – po jednej z każdego tematu. Dodatkowo 6 uczniów tworzy 6 baz. Każdą opiekuje się jeden uczeń gospodarz. Jego zadaniem jest zapoznanie uczniów z tematem (pytaniem kluczowym) oraz zapisywanie ich argumentów. Po określonym czasie (około 5 minut) następuje zamiana – uczniowie poza gospodarzem przechodzą do kolejnej bazy i zastanawiają się nad kolejnym tematem. Po przejściu przez wszystkie bazy gospodarze prezentują wyniki prac. Odczytują argumenty za i przeciw zielonemu rozwojowi miasta.

Możesz zaanimować dyskusję:

- Dlaczego trudne jest prowadzenie zielonej polityki w mieście?
- Jak można zachęcać nieprzekonanych do wdrażania zielonej polityki miejskiej?
- Od kogo zależy to, jak bardzo zielone będzie miasto?

Podsumowanie (10 minut)

Poproś uczniów, by każdy z nich napisał na kartce, co zamierza zmienić w swoim zachowaniu, by uczynić Warszawę bardziej zielonym miastem. Zwróć uwagę, by ich cel był SMART, czyli ambitny, ale zarazem możliwy do zrealizowania w mierzalnym i określonym w czasie.

Zasady

Szacunek – każdy ma prawo do swojego zdania.

Słuchamy się wzajemnie.

Każde pytanie jest mądre.

Mówimy pojedynczo.

Mówimy w swoim imieniu (unikamy stwierdzeń „zawsze”, „wszyscy”, „nikt”).

Staramy się być aktywni – dzięki temu więcej się nauczymy i lepiej się poznamy.

Zasada czterech ścian – obowiązuje nas dyskrecja i zaufanie.

„Stop” – jeśli odchodzimy od tematu, każdy może nas zatrzymać, mówiąc „stop”.

Stwierdzenia do sieci

1. Polacy chętnie kupują ubrania w sieciówkach (np. H&M, Reserved).
2. Ubrania tych firm są szyte w Azji (w Chinach, Bangladeszu, Tajlandii).
3. Najważniejszym kryterium decyzji o zakupie ubrania jest cena.
4. Firmy zlecają szycie w Azji, bo tam jest tanio.
5. Jest tanio, bo w tych państwach nie przestrzega się praw pracowniczych ani nie dba o środowisko.
6. Żeby wytworzyć jedną koszulkę, potrzeba nawet kilka tysięcy litrów wody.
7. Wytworzenie 1 kg naturalnej bawełny wymaga zużycia 2000 litrów wody.
8. Przemysł odzieżowy jest odpowiedzialny za blisko 10 proc. emisji gazów cieplarnianych.
9. Poliester podczas prania „zostawia” cząsteczki mikroplastiku.
10. Tego rodzaju syntetyczne mikrowłókna trafiają następnie do rzek i w końcu do oceanów, gdzie nie ulegają biodegradacji i przyczyniają się do zanieczyszczenia wód oceanicznych.
11. 8 na 10 Polaków posiada smartfony.
12. Do produkcji litowych baterii jonowych niezbędny jest kobalt. Minerale ten wydobywa się w Kongu.
13. Przy wydobyciu kobaltu pracuje około 40 tysięcy dzieci. Są one narażone na deformacje ścięgien, kości oraz choroby płuc.
14. Wydobycie minerałów zanieczyszcza powietrze i wody gruntowe.
15. Samo wyprodukowanie nowego smartfona zużywa tyle zasobów i emituje tyle zanieczyszczeń, ile używanie go przez 10 lat.
16. Przeciętny Polak zjada ponad 70 kg mięsa rocznie.
17. W Indonezji, Etiopii, Indiach przeciętni mieszkańcy zjadają mniej niż 20 kg mięsa rocznie.
18. Duża część polskich krów jest karmiona paszą na bazie soi sprowadzanej z Brazylii, Argentyny, USA.
19. Pod uprawę pasz wycina się wiele lasów i puszczy, w tym Puszcze Amazońską.
20. Puszcza Amazońska wytwarza około 6 proc. tlenu na świecie, działając jednocześnie jak pochłaniacz dwutlenku węgla.
21. Do wyprodukowania 1 kg wołowiny potrzeba około 15 tysięcy litrów wody.
22. Najwięcej kakao zjada się w Europie.
23. Najwięcej kakao produkuje się w Afryce.
24. Najmniej kakao zjada się w Afryce.
25. Najwięcej lasów wycina się pod uprawę kakaowca w Afryce.
26. Rolnicy uprawiający kakao otrzymują za swoją pracę jedynie 3 proc. wartości tabliczki czekolady.
27. Zdecydowana reszta zysków trafia do europejskich i amerykańskich korporacji.
28. W Polsce na jednego mieszkańca przypada około 1600 m³ zasobów wody na rok.
29. W Europie na jednego mieszkańca przypada około 4500 m³ zasobów wody na rok.
30. 19-latek z Krzeszowic na płycie rynku swojego miasta ustawił patelnię i wbił do środka jajka. Po 80 minutach miał gotową jajecznicę. Nastolatek udowodnił w ten sposób, że po wycięciu drzew w miastach panuje skwar nie do zniesienia.

Decyzja do podjęcia

Karta pracy: Podejmij decyzję, np. kupuję nowy telefon czy naprawiam, kupuję nowe ubranie czy się wymieniam, kupuję jedzenie z Polski czy z daleka.

Zapoznajcie się z sytuacjami wymagającymi zastanowienia się. Porozmawiajcie nad argumentami za i przeciw każdej opcji. Podejmijcie decyzję.

- 1. Twój smartfon ma już 3 lata. Niezłe działa, chodzą na nim wszystkie apki, ale jednak zawszą atakują cię reklamy nowego sprzętu. Podejmij decyzję:**

Wybór	Co zyskuję?	Co tracę?	Decyzja
Kupuję nowy telefon			
Kupuję używany telefon			
Pozostaję przy obecnym			

- 2. Przed tobą impreza. Będzie wielu fajnych ludzi. Warto dobrze się zaprezentować. Co robisz? Kupujesz nowy ciuch, idziesz do lumpeksu, a może pożyczasz?**

Wybór	Co zyskuję?	Co tracę?	Decyzja
Kupuję nowy ciuch			
Kupuję w lumpeksie			
Pożyczam ciuch od znajomej/ znajomego			

- 3. Organizujesz urodziny. Czas pomyśleć, co będzie do jedzenia. Kupujesz to, na co masz ochotę, czy próbujesz ułożyć menu z tego, co pochodzi z Polski?**

Wybór	Co zyskuję?	Co tracę?	Decyzja
Kupuję produkty z Polski			
Kupuję produkty z zagranicy			

Tematy 6 baz

1. Czy wyremontować plac miejski według projektu zakładającego ułożenie kamiennych płyt, czy założyć tam trawnik?
2. Czy podwyższyć opłaty w strefach płatnego parkowania do 30 zł za godzinę?
3. Czy zwęzić główne drogi w mieście, by zmniejszyć ruch samochodów?
4. Czy zbudować nowe drogi dla rowerów w miejsce pasów ruchu dla samochodów?
5. Czy wprowadzić nakaz wymiany nieekologicznych pieców grzewczych?
6. Czy na skwerach i placach założyć nowe targowiska i bazar?

Wypowiedzi mieszkańców miasta

1. Czy wyremontować plac miejski według projektu zakładającego ułożenie kamiennych płyt, czy założyć tam trawnik?

To centrum miasta, a nie wsi. Musi jakoś wyglądać. Elegancki chodnik, a nie trawnik, który zaraz zamieni się w błocko.

Tu, na placu, latem się organizuje koncerty, pikniki, festyny. Wtedy musi wjechać ciężki sprzęt, trzeba wszystko poustawiać. Jak w środku miasta zrobią polanę, to nie da się zorganizować takich wydarzeń. Będzie niebezpiecznie.

Nie wiem, kto wpadł na pomysł z tymi drzewami. To jest centrum miasta. Potrzeba miejsca na auta, ławki, jakiś kiosk. A trawnik trzeba będzie przycinać, nawozić, podlewać. Same koszty.

Drzewa w centrum miasta potrafią obniżyć temperaturę nawet o 10 stopni. Szczególnie latem, kiedy grożą nam upały, jest to szczególnie ważne. Niech sędzą ich jak najwięcej.

Jak spadnie deszcz, to nie ma dokąd spłynąć. Wszystko zatrzymuje się na tym betonie. Jakby był trawnik, to spokojnie by wchłonął wodę. I nie byłoby tych podtopień. Ostatnio kanalizacja nie dała rady.

Wiadomo, że trawnik łatwiej zniszczyć niż płyty kamienne. Ale też nie ma problemu z odtworzeniem. Szybko odrasta, a pęknięty chodnik to już wydatek.

2. Czy podwyższyć opłaty w strefach płatnego parkowania do 30 zł za godzinę?

Kto wpadł na pomysł, żeby godzina parkowania kosztowała 30 zł! Przecież to złodziejstwo. Jak mam poruszać się po mieście?

Takiej podwyżki w strefie płatnego parkowania to się nie spodziewałem. Przecież miasto ma być dla ludzi, a tu takie opłaty.

Chodzi tylko o to, żeby miasto zarobiło. Wystarczy pomnożyć 30 zł przez liczbę samochodów. Zaraz się okaże, że miasto jest bardzo bogate, tylko warszawiacy biedni.

No i dobrze, że zrobili podwyżki. Może wreszcie ludzie nie będą się pchać samochodami do miasta. Są autobusy, tramwaje, metro. Niech korzystają.

Bez podwyżek się nie da. Kierowcy to wszędzie by wjechali. Trują tymi silnikami, zanieczyszczają powietrze. A mają do wyboru transport publiczny. Tylko im się nie chce przesiąść. Za wygodnie.

Ja bym jeszcze bardziej podwyższył opłaty w tej strefie. Tak żeby 10 razy się zastanowili, czy chcą blokować tymi samochodami miasto. I truć środowisko.

3. Czy zwęzić główne drogi w mieście, by zmniejszyć ruch samochodów?

Samochodów przybywa, a oni zwężają drogi. Gdzie tu logika?

Zwężą drogi, to będą jeszcze większe korki. O to im chodzi?

To zwężenie dróg to kolejne potwierdzenie, że władz nie obchodzi los kierowców.

Jak nie zacznie się zwężać dróg, to aut będzie tylko przybywać. Trzeba zniechęcić kierowców do jeżdżenia po mieście.

Miasto jest dla ludzi, a nie dla maszyn. Trzeba odzyskać przestrzeń. Przynajmniej w centrum miasta. Tu wystarczą metro, autobusy i tramwaje.

Mniej dróg to mniej hałasu i smrodu. Bardzo dobrze robią.

4. Czy zbudować nowe drogi dla rowerów w miejsce pasów ruchu dla samochodów?

Ile osób jeździ rowerem, a ile samochodem? Nie trzeba liczyć, widać od razu. To chyba jednak samochody potrzebują bardziej dróg niż rowery.

Jest całkiem niezła droga, a oni będą ją zrywać, żeby zbudować ścieżkę dla rowerów. Jaki w tym sens? Szkoda pieniędzy.

A potem się dziwią, że są korki, skoro wszystko jest pod rowerzystów. A kierowcom to tylko chcą zrobić jak najgorzej!

Będzie więcej wygodnych dróg dla rowerów, to więcej osób będzie jeździć. Superpomysł!

Obecne drogi dla rowerów już są za wąskie. Ruch jest coraz większy, więc dobrze, że będą je poszerzać kosztem dróg dla samochodów.

Rowery to czyste powietrze, brak hałasu, zdrowie. Trzeba wspierać i zachęcać do przesiadania się z samochodów.

5. Czy wprowadzić nakaz wymiany nieekologicznych pieców grzewczych?

Ludziom każą wymieniać piece. Ale jak ja mam to załatwić? Ten, co mam, działa, jest w porządku. Nie wiem, jak się za to zabrać.

Kasę dadzą na wymianę, ale jak wybrać ten nowy piec, kto to ma wszystko zrobić? Boję się, że nie potrafię.

Piec może i wymienię, ale pieniędzy na dobrej jakości węgiel to już mi nie wystarczy. Jak ja z takimi dochodami mam jeszcze dbać o czyste powietrze?

Ludziom dają dotacje, a i tak nie wymieniają tych pieców. Nic im się nie chce, tylko palić byle czym!

6. Czy na skwerach i placach założyć nowe targowiska i bazar?

Targowiska, bazarki chcą organizować. W Warszawie! Przecież to od razu zepsuje wizerunek miasta.

My nie na wsi mieszkamy, żeby na bazarki chodzić. Szkoda ziemi. Przecież ona jest warta miliony. A sklepy są co 100 metrów.

Na tych bazarach nie dbają o higienę. Nie powinno się ich otwierać.

Takie targowiska to jest supersprawa. Można kupić zdrowsze i tańsze produkty, nie tylko z tych sieciówek.

W Paryżu działa ponad 70 targów. Dają możliwość nie tylko zarobku, lecz także kupna oryginalnych, zdrowych produktów, prosto z gospodarstw rolnych.

Scenariusz warsztatu

#EU&me. Jakie są wartości Unii Europejskiej?

Cele	Po zajęciach uczestnicy: <ul style="list-style-type: none">• znają wartości UE,• rozumieją genezę wartości UE,• są świadomi, jak wartości UE przekładają się na konkretne działania UE,• potrafią wskazać, jak UE wpływa na poprawę ich jakości życia.
Czas trwania	120 minut
Forma pracy	Indywidualna, w grupie, zespołowa
Metody pracy	Rozmowa kierowana, praca z tekstem źródłowym, dyskusja
Uwagi ogólne	Postawa prowadzącego: Ważne jest okazanie szacunku uczestnikom zajęć i ich poglądom, w szczególności podczas rozmowy kierowanej/dyskusji. Bardzo możliwe, że wiedza i świadomość uczniów i uczennic na temat UE będzie niska. Możliwe również, że wśród uczniów będzie dominować obojętność lub nawet negatywizm w stosunku do tematyki europejskiej. Tym bardziej istotna jest otwartość prowadzącego zachęcająca do zadawania pytań, wyrażania swoich opinii. Jednocześnie ważne jest odwoływanie się w rozmowach z uczniami do fundamentalnych wartości UE.
Organizacja przestrzeni	Zadbaj o to, by otoczenie sprzyjało wzajemnemu słuchaniu się, prowadzeniu aktywnej rozmowy. Proponujemy odsunięcie stołów na bok, tak by móc zasiąść w kręgu. Zwróć uwagę, że dla wielu uczniów może to być nowe doświadczenie. Warto wyjaśnić im znaczenie takiego układu przestrzeni.

I część: UE i jej wartości

Wprowadzenie (5 minut)

Przywitaj się z uczestnikami. Przedstaw cel warsztatów w języku uczniów, zwracając uwagę na korzyści, które mogą dzięki nim osiągnąć, np.: będziesz znał wartości, na podstawie których działa UE, oraz będziesz świadom, jak te wartości są realizowane w praktyce. W ten sposób będziesz mógł wyrobić własne zdanie na temat UE.

Następnie zaprezentuj zasady obowiązujące podczas zajęć (załącznik nr 1). Upewnij się, że są one zrozumiałe. Jeśli jest taka potrzeba i możliwość, zmodyfikuj je wraz z grupą.

Zadanie: Hierarchizacja wartości (10 minut)

Upewnij się, że uczniowie wiedzą, czym są wartości. Możesz poprosić o podanie przykładów.

Następnie podziel uczniów na grupy. Każdej rozdaj listę wartości (załącznik nr 2). Zadaniem uczniów jest ułożenie wartości według kryterium ważności. Wyniki swojej pracy uczniowie prezentują na forum klasy.

Zanimuj dyskusję:

- Jak ustaliliście hierarchię wartości? Czy mieliście trudności – dlaczego?
- Co do których wartości mieliście zgodę na umieszczenie ich w danym miejscu hierarchii, a co do których nie mogliście tak łatwo dojść do porozumienia?
- Czy widzicie jakieś podobieństwa w swoich hierarchiach?

Propozycja rozszerzenia

Możesz przedstawić uczniom ogólnopolskie wyniki badań wartości (załącznik nr 3).

Zadanie: Działania UE (20 minut)

Podziel uczniów na grupy. Każdej wręcz kilka opisów działań UE (załącznik nr 3). Zadaniem uczniów jest ustalenie, jakie wartości przyświecają wprowadzeniu tych działań. Następnie poproś o zaprezentowanie ustaleń.

Ważne, by uczniowie zauważyli, że działania UE są ściśle połączone z wartościami istotnymi dla młodych ludzi i mają konkretne przełożenie na codzienne życie mieszkańców Europy.

II część: **Geneza wartości UE**

Zobrazowanie wartości UE (25 minut)

Wydrukuj załącznik nr 5, zawierający wybrane wartości UE. Wytnij każdą z nich. Przedstawiciele grup uczniów losują po jednej wartości. Ich zadaniem jest przedstawienie wartości w dowolnej formie plastycznej, nie mogą jednak używać nazwy, pojęcia tej wartości. Zadaniem pozostałych uczniów będzie bowiem odgadnięcie, jaką wartość przedstawia praca.

Rozmowa o genezie integracji europejskiej (25 minut)

W formie rozmowy kierowanej przypomnij uczniom genezę wybuchu II wojny światowej oraz pokrótce zbrodnie, których dokonała III Rzesza. Na koniec zadaj pytanie: Jak waszym zdaniem powinny zostać potraktowane Niemcy po przegranej wojnie?

Pozwól na swobodne wyrażenie opinii. Zachęć uczniów do zastanowienia się, jakie skutki dla Niemców i Europy przyniosłyby zaproponowane rozwiązania.

Następnie przedstaw dylemat, który mieli również zwycięzcy. Na podstawie tekstu zawartego w załączniku nr 5 omów koncepcję Henry'ego Morgenthaua oraz George'a Marshalla i Roberta Schumana.

Podkreśl, że zwyciężyła koncepcja włączenia Niemiec do budowania wspólnoty europejskiej. Zrozumiano, że tylko przez współpracę i integrację społeczeństw oraz gospodarek możliwe jest zbudowanie bezpiecznej Europy.

<https://opinie.wp.pl/plan-morgenthaua-zaorac-niemcy-6126039369221761a> [dostęp: 29.01.2023]

Propozycja rozszerzenia

Zanimuj rozmowę i zapytaj uczniów, czy uważają, że Unia Europejska powinna stać się Stanami Zjednoczonymi Europy, czy jednak pozostać związkiem niezależnych państw (Europą narodów)?

#EU&me (30 minut)

Instytucje UE prowadzą kampanię społeczną o nazwie #EU&me. Zachęć uczniów do rozmowy, jak rozumieją tytuł tej kampanii, w jaki sposób nawiązuje ona do wartości UE.

Przebieg zajęć

Na koniec zaprezentuj filmy powstałe w ramach działań #EU&me, np.:

- „Conspiracy” Magdaleny Załęckiej:
https://www.youtube.com/watch?v=AbQZLSMevME&list=PLJmEREKFYU8XhpQo_KqqDWozo7FNAZgzP&index=4
- „The Loner” Tomasza Koneckiego:
<https://www.youtube.com/watch?v=Ox-s3PjjRoc>

Podsumowanie (5 minut)

W ramach podsumowania poproś, by każdy uczeń powiedział jedno słowo/zwrot, którym określi, czym dla niego jest Unia Europejska.

<https://um.warszawa.pl/documents/57906/17856348/Europa+w+12+lekcjach.pdf/86bf-18fd-93c7-199f-9dc9-7dc530a47ee4?t=1634498085244>

<https://www.europarl.europa.eu/news/pl/headlines/eu-affairs/20210325STO00802/wartosci-ue-wyjasnienie-w-minute>

<https://what-europe-does-for-me.eu/pl/portal/3/focus06>

Zasady

Szacunek – każdy ma prawo do swojego zdania.

Słuchamy się wzajemnie.

Każde pytanie jest mądre.

Mówimy pojedynczo.

Mówimy w swoim imieniu (unikamy stwierdzeń „zawsze”, „wszyscy”, „nikt”).

Staramy się być aktywni – dzięki temu więcej się nauczymy i lepiej się poznamy.

Zasada czterech ścian – obowiązuje nas dyskrecja i zaufanie.

„Stop” – jeśli odchodzimy od tematu, każdy może nas zatrzymać, mówiąc „stop”.

Wartości

Ustalcie kolejność wartości – od tej, którą uważacie za najważniejszą, do tej, którą cenicie najmniej.

- natura
- wolność
- praworządność
- solidarność
- praca
- miłość
- bezpieczeństwo

1. DiscoverEU

Dzięki unijnej inicjatywie DiscoverEU macie szansę na zdobycie bezpłatnego biletu na podróż po Europie. Jeśli ukończyliście 18 lat i jesteście obywatelami jednego z państw członkowskich UE, możecie ubiegać się o bezpłatny bilet i zwiedzać UE przez okres do jednego miesiąca.

W pierwszych czterech rundach programu DiscoverEU taki bilet otrzymało około 70 tysięcy młodych osób.

https://op.europa.eu/webpub/com/eu-and-me/pl/HOW_IS_THE_EU_RELEVANT_TO_YOUR_DAILY_LIFE.html#Safe_and_easy_travel_in_the_EU

2. Swobodny przepływ towarów, usług, ludzi i kapitału

Dzięki jednolitemu rynkowi UE nie tylko ludzie mogą się swobodnie przemieszczać w obrębie wspólnoty. Na tym rynku odbywa się bowiem także swobodny przepływ towarów, usług i kapitału.

- Mogę kupić używany samochód za granicą i zabrać go do kraju bez konieczności płacenia cła.
- Na obszarze UE mogę pojechać, dokąd chcę.
- Mogę pracować w innym kraju UE.
- Mogę kupić przez internet towary z innego kraju UE bez konieczności płacenia cła.

https://op.europa.eu/webpub/com/eu-and-me/pl/HOW_IS_THE_EU_RELEVANT_TO_YOUR_DAILY_LIFE.html#Free_movement_of_goods

3. Wysokiej jakości usługi telekomunikacyjne

Dzięki przepisom unijnym podczas podróży po UE możecie korzystać z telefonu bez żadnych dodatkowych opłat. Nie musicie rezygnować z ulubionej muzyki czy ulubionych seriali i możecie wyświetlać te same treści, które subskrybowaliście w domu, niezależnie od tego, w którym miejscu UE jesteście.

https://op.europa.eu/webpub/com/eu-and-me/pl/HOW_IS_THE_EU_RELEVANT_TO_YOUR_DAILY_LIFE.html#Quality_telecommunications

4. Bezpieczeństwo produktów i bezpieczeństwo żywności

W całej UE ludzie korzystają z bezpiecznej żywności wysokiej jakości oraz bezpiecznych produktów wysokiej jakości. W UE obowiązują jedne z najsurowszych na świecie norm bezpieczeństwa żywności. W całym łańcuchu rolno-spożywczym wprowadzono obowiązkowe kontrole mające na celu

zapewnienie zdrowia roślin i zwierząt, bezpieczeństwa żywności i pasz oraz prawidłowego oznakowania produktów.

UE wprowadziła również surowe wymogi bezpieczeństwa dla wielu różnorodnych produktów, takich jak zabawki i urządzenia elektroniczne. Producenci muszą spełniać te wymogi, by móc sprzedawać swoje produkty w krajach UE. W przypadku sprzedaży wadliwych lub niebezpiecznych produktów w Europie unijny system wczesnego ostrzegania pozwala organom krajowym w łatwy sposób zareagować, wymienić najnowsze informacje i zapewnić bezpieczeństwo konsumentów.

https://op.europa.eu/webpub/com/eu-and-me/pl/HOW_IS_THE_EU_RELEVANT_TO_YOUR_DAILY_LIFE.html#Product_and_food_safety

5. Prawa konsumentów

Kiedy robicie zakupy w Unii, chronią was różnego rodzaju przepisy. Na przykład na produkty zakupione w UE przysługuje wam co najmniej dwuletnia gwarancja. Jeżeli telefon komórkowy zepsuje się po roku używania, będzie musiał zostać bezpłatnie naprawiony lub wymieniony na nowy bez względu na to, w którym kraju UE został zakupiony.

Coraz częściej robimy zakupy przez internet, a konsumenci w UE są teraz lepiej chronieni dzięki unijnym przepisom, które:

- pozwalają na zwrot towarów zakupionych na odległość – przez internet bądź telefonicznie – w ciągu 14 dni od zakupu,
- zakazują stosowania ukrytych opłat i kosztów w przypadku zakupów przez internet,
- zakazują umieszczania na stronach internetowych z góry zaznaczonych pól wyboru, by kupujący niezamierzenie nie płacili za niechciane ubezpieczenie podróży lub wypożyczenie samochodu.

https://op.europa.eu/webpub/com/eu-and-me/pl/HOW_IS_THE_EU_RELEVANT_TO_YOUR_DAILY_LIFE.html#Consumer_rights

6. Ochrona środowiska i walka ze zmianą klimatu

UE zawsze zajmowała wiodącą pozycję w walce ze zmianą klimatu. Jest inicjatorem międzynarodowych porozumień w sprawie redukcji emisji dwutlenku węgla i obniżenia temperatury na świecie zgodnie z wymogami porozumienia paryskiego. W UE obowiązują jedne z najsurowszych na świecie norm środowiskowych.

W lipcu 2021 roku weszły w życie nowe przepisy zakazujące sprzedaży 10 plastikowych produktów jednorazowego użytku, które najczęściej zanieczyszczają europejskie plaże – od patyczków higienicznych po patyczki do balonów i słomki.

https://op.europa.eu/webpub/com/eu-and-me/pl/HOW_IS_THE_EU_RELEVANT_TO_YOUR_DAILY_LIFE.html#Protecting_the_environment

Plan Henry'ego Morgenthaua

Plan opracowany jeszcze przed zakończeniem II wojny światowej przez amerykańskiego sekretarza skarbu zakładający sprowadzenie Niemiec do państwa rolniczego. Zakładał, że gospodarka zmniejszy się do połowy poziomu z 1938 roku, w wyniku czego ludność Niemiec zostanie znacząco zredukowana, a moce przemysłowe kraju niemal całkowicie wyeliminowane.

Plan odbudowy Europy (tzw. plan Marshalla)

Został opracowany przez amerykańskiego sekretarza stanu George'a C. Marshalla. Był realizowany od 1948 do 1951 roku. Zakładał wielomiliardową pomoc przekazaną przez Stany Zjednoczone Ameryki w formie bezzwrotnych pożyczek państwom Europy Zachodniej (ZSRR, Polska i Czechosłowacja odmówiły udziału w planie). Plan sprzyjał integracji państw Europy Zachodniej.

Plan Roberta Schumana

Został opracowany we współpracy z Jeanem Monnetem i ogłoszony niemal pięć lat po zakończeniu II wojny światowej, tj. 9 maja 1950 roku. Zakładał zawiązanie ścisłej współpracy między odwiecznymi wrogami – Francją i Niemcami – w kwestii zarządzania przemysłem górniczym i stalowym. Dzięki wzajemnemu uzależnieniu w tych strategicznych dziedzinach gospodarki (m.in. przemysłu zbrojeniowego) oba państwa miały zostać tak mocno z sobą połączone, że wybuch kolejnego konfliktu zbrojnego byłby niemożliwy.

Wartości

Na podstawie Traktatu o Unii Europejskiej, artykuł 2

- poszanowanie godności ludzkiej
- wolność
- demokracja
- równość
- praworządność
- poszanowanie praw człowieka, w tym praw mniejszości

Scenariusz warsztatu

Konflikt bez przegranych. Czy to możliwe?

Cele	Po zajęciach uczestnicy: <ul style="list-style-type: none">• rozumieją przyczyny różnych rodzajów konfliktów,• znają rodzaje sposobów radzenia sobie z konfliktem,• są świadomi, jak ważne jest zrozumienie interesów stron dla sformułowania rozwiązania konfliktu,• potrafią komunikować się oparciu o zasady porozumienia bez przemocy.
Czas trwania	120 minut
Forma pracy	Indywidualna, w grupie, zespołowa
Metody pracy	Rozmowa kierowana, praca z tekstem źródłowym, dyskusja
Uwagi ogólne	Postawa prowadzącego: Ważne jest okazanie szacunku dla uczestników zajęć i ich poglądów, w szczególności podczas rozmowy kierowanej/dyskusji. Bardzo możliwe, że wiedza i świadomość uczniów i uczennic na temat konfliktów, sposobów ich rozwiązywania oraz komunikowania się bez przemocy jest niska. Możliwe również, że wśród uczniów będzie dominować język rywalizacji i agresji. Tym bardziej istotna jest otwartość prowadzącego zachęcająca do zadawania pytań, wyrażania swoich opinii. Jednocześnie ważne jest, by na koniec zajęć uczniowie rozumieli, że w wielu przypadkach konflikt może zakończyć się zwycięstwem obu stron.
Organizacja przestrzeni	Zadbaj o to, by otoczenie sprzyjało wzajemnemu słuchaniu się, prowadzeniu aktywnej rozmowy. Proponujemy odsunięcie stołów na bok, tak by móc zasiąść w kręgu. Zwróć uwagę, że dla wielu uczniów może to być nowe doświadczenie. Warto wyjaśnić im znaczenie takiego układu przestrzeni.

Wprowadzenie (10 minut)

Przywitaj się z uczestnikami. Przedstaw cel warsztatów w języku uczniów, zwracając uwagę na korzyści, które mogą dzięki nim osiągnąć, np.: będziesz wiedział, z czego biorą się konflikty, jak sobie z nimi radzić i co zrobić, by wyjść z nich zwycięsko.

Następnie zaprezentuj zasady obowiązujące podczas zajęć (załącznik nr 1). Upewnij się, że są one zrozumiałe. Jeśli jest taka potrzeba i możliwość, zmodyfikuj je wraz z grupą.

O co są konflikty? (25 minut)

W formie rozmowy kierowanej opisz rodzaje konfliktów według typologii Moore'a. Następnie rozłóż w sali kartki z nazwami rodzajów konfliktów. Zaczynij odczytywać historyjki (załącznik nr 2). Zadaniem uczniów jest zdecydowanie, do jakiego rodzaju konfliktu odnosi się usłyszany tekst. W tym celu podchodzą do odpowiedniej kartki.

Poproś uczniów, by uzasadnili swój wybór. Wspólnie zastanówcie się, jak można rozwiązać daną sytuację.

Gra (30 minut)

Poproś uczniów o dobranie się w pary. Możesz też sformułować trzyosobowe zespoły, składające się z dwóch osób negocjujących i obserwatora. Rozdaj opisy sytuacji. Zapewnij uczestnikom czas na zapoznanie się z nimi. Następnie ogłoś rozpoczęcie negocjacji. Wskaż, że gra kończy się po 15 minutach. W tym czasie obserwuj uczniów, zwracaj uwagę, w jakim stopniu próbują zrozumieć swoje potrzeby, jak z sobą rozmawiają, czy są nastawieni na rywalizację i pokonanie przeciwnika, czy znalezienie rozwiązania.

Zaanimuj rozmowę:

- Na czym się skoncentrowaliście? Co było dla was celem?
- Jak staraliście się osiągnąć ten cel?
- Co byście zmienili w sposobie negocjowania?
- Jaką naukę wyciągacie z tej gry?

Ważne, by uczniowie zrozumieli, że w przypadku wielu konfliktów interesów ostateczne ich rozwiązanie nie musi być zerojedynkowe (wygrany i przegrany), lecz obie strony mogą wyjść z niego zwycięsko (win-win). Żeby tak się stało, konieczne jest, by partnerzy nie tylko komunikowali swoje pozycje („Muszę zdobyć pomarańcze”), lecz także tłumaczyli i starali się zrozumieć powody (interesy), które za nimi stoją. Tylko wtedy jest możliwe wspólne wypracowanie jak najlepszego rozwiązania konfliktu.

Strategie postępowania wobec konfliktów (20 minut)

W formie rozmowy kierowanej, miniwykładu przedstaw sposoby postępowania wobec konfliktów. Są to:

- Unikanie – polega na lekceważeniu konfliktu, udawaniu, że go nie ma, odkładaniu jego rozwiązania na później.
- Uleganie – polega na zrezygnowaniu z własnych interesów na rzecz strony przeciwnej.
- Rywalizacja – polega na postrzeganiu konfliktu jak gry, w której jest wygrany i przegrany. Nasz sukces oznacza porażkę drugiej strony.
- Kompromis – polega na poszukiwaniu rozwiązania konfliktu przy założeniu, że obie strony osiągają jedynie część własnych potrzeb i celów, z części zaś rezygnują. Zazwyczaj jest stosowany wtedy, kiedy stronom zależy na zachowaniu dobrych relacji, a nie zaspokojeniu swoich potrzeb.
- Współpraca – polega na zaspokojeniu w jak największym stopniu potrzeb obu stron. Konieczne jest tu zrozumienie przyczyn stanowisk, potrzeb obu stron. Strategia ta wymaga poświęcenia czasu, za to przynosi satysfakcję obu stronom, jest korzystna zwłaszcza w sytuacjach, kiedy relacja z drugą stroną bądź sam przedmiot sporu są szczególnie istotne. Strony wypracowują rozwiązanie, które pozwala na osiągnięcie najważniejszych dla nich postulatów.

Zanimuj rozmowę na temat tego, w jakich przypadkach warto skorzystać z poszczególnych sposobów podejścia do konfliktu.

Komunikat „ja” – język empatii i potrzeb (25 minut)

W formie miniwykładu opowiedz o języku empatii, nazywanym językiem potrzeb albo jeszcze częściej – językiem porozumienia bez przemocy (NVC). Jego celem jest dążenie do dokładnego zrozumienia drugiej strony przy skupieniu na faktach. Wymaga to umiejętności uważnego słuchania. Jak to robić? Jedną ze strategii jest język żyrafy. Dlaczego żyrafa? Żyrafa ma największe serce spośród wszystkich ssaków lądowych. W NVC (języku porozumienia bez przemocy) przeciwstawia się je szakalowi, który symbolizuje odmienny styl komunikacji – zawierający krytykę, osąd i agresję. Język żyrafy to język empatii i chęci zrozumienia drugiej osoby. Tak by w jak najlepszym stopniu zrozumieć jej intencje i potrzeby. Z kolei język szakala to język agresji, wpływania na drugą osobę, wywyższania się, próby dominacji.

Jak stosować język żyrafy? Zapisz w widocznym miejscu w sali lub wyświetl na projektorze.

1. Zadbaj o komfort drugiej osoby – nawiąż z nią kontakt wzrokowy, zadbaj o otoczenie.
2. Zadbaj o spójność tego, co i jak mówisz.
3. Stosuj cztery kroki:
 - Powiedz o faktach.
 - Powiedz, co czujesz.

Przebieg zajęć

- Powiedz, o swojej potrzebie.
- Powiedz, o swojej prośbie.

Druga strona powinna w szczególności włożyć wysiłek w zrozumienie potrzeb.

Warto:

- nie przerywać,
- nie oceniać,
- zadawać pytania otwarte, np.: „Co przez to rozumiesz?”, „W jaki sposób chcesz to zrobić?”, „Proszę, wyjaśnij z jakiego powodu ci na tym zależy?”,
- dokonywać parafrazy, czyli powtórzenia własnymi słowami najważniejszych według ciebie sformułowań współ rozmówcy, np.: „O ile dobrze cię rozumiałem...”, „Chodzi ci o to, że...”.

Podaj przykład:

A: Od dwóch lat nie byliśmy nad morzem. Bardzo chciałbym pojechać nad Bałtyk, marzę o tym. Zależy mi, by móc się wykąpać, opalać na plaży, pograć w piłkę siatkową i wypróbować nowy materac. Proszę, zorganizujmy wakacje tak, by choć tydzień spędzić nad morzem.

B: Czy dobrze rozumiem, że chcesz spędzić wakacje nad wodą? Zależy ci, by móc się opalać, grać w siatkówkę, kąpać się i wypróbować nowy materac?

Następnie poproś uczniów o dobranie się w pary. Rozdaj stwierdzenia, opisujące sytuacje konfliktowe. Zadaniem uczniów jest opowiedzenie o sytuacji za pomocą języka NVC. Druga strona ma aktywnie słuchać.

Podsumowanie (15 minut)

Poproś uczniów, by zastanowili się, czego nauczyli się w ramach zajęć oraz czego dowiedzieli się o sobie. Zachęć do zapisania tego na kartce. Następnie zaproponuj podzielenie się wnioskami na forum.

Zasady

Szacunek – każdy ma prawo do swojego zdania.

Słuchamy się wzajemnie.

Każde pytanie jest mądre.

Mówimy pojedynczo.

Mówimy w swoim imieniu (unikamy stwierdzeń „zawsze”, „wszyscy”, „nikt”).

Staramy się być aktywni – dzięki temu więcej się nauczymy i lepiej się poznamy.

Zasada czterech ścian – obowiązuje nas dyskrecja i zaufanie.

„Stop” – jeśli odchodzimy od tematu, każdy może nas zatrzymać, mówiąc „stop”.

1. Konflikt danych

Karolina została skierowana przez nauczycielkę na praktyki zawodowe. Jest bardzo podekscytowana. To będzie jej pierwsza okazja, żeby przyjrzeć się pracy profesjonalnych fryzjerów. Zapisała sobie w kalendarzu, że ma przyjść do salonu w poniedziałek na godzinę 13.00. Karolina sprawdziła, jak dojechać do salonu, wyszła z domu wcześniej, żeby na pewno się nie spóźnić. O godz. 12.45 była na miejscu. Niestety, zamiast „dzień dobry” usłyszała: „Jeśli tak będziesz podchodzić do swoich zadań, to nie wróżę ci sukcesu. W każdej pracy ważny jest szacunek do drugiego człowieka. Nikt na ciebie nie będzie czekał godzinę, aż łaskawie zechcesz go ostrzyć. Ogarnij się i bierz szczotkę – trzeba sprzątać podłogę z włosów”. Dopiero po godzinie 15.00 do salonu zadzwoniła nauczycielka, tłumacząc właścicielce, że pomyliła się, gdy ustalała godziny pracy Karoliny.

2. Konflikt relacji

Krzysiek od początku szkoły nie mógł dogadać się z Maćkiem. Zwykle trzymają się z dala od siebie. W tym semestrze mają jednak razem lekcje przedmiotów zawodowych. Nauczyciel od budowy silników jest bardzo wymagający. Oczekuje wysokiej aktywności na zajęciach, zadaje dużo pytań. Żeby mieć dobrą ocenę, trzeba się zgłaszać. Dlatego Maciek często stara się udzielać. Nie pozostaje to bez uwagi Krzyśka, który po cichu wszystko komentuje, oceniając negatywnie Maćka. Któregoś dnia Maciek nie wytrzymał. Po kolejnym komentarzu Krzyśka odwrócił się do niego i głośno go obraził, używając wulgaryzmów. Krzysiek się tylko uśmiechnął, ale nauczyciel wyraźnie zdenerwował. Skończyło się uwagą w dzienniku i możliwością obniżenia oceny zachowania. Krzysiek w rozmowie z wychowawcą ewidentnie prowokował Maćka, zarzucając mu atak i wskazując, że kompletnie nie rozumie zachowania Maćka.

3. Konflikt wartości

Nadchodzą upragnione wakacje. Iwona zamierza dorobić, pracując jako hostessa. Akurat zbliża się weekend i dostała zlecenie. Trzy dni pracy od rana do późnego wieczora podczas targów mieszkaniowych. Ma szansę na całkiem spory zarobek. Bardzo się cieszy. Chce się podzielić dobrą wiadomością ze swoim chłopakiem. Jednak Paweł jest niezadowolony. Miał w planach wspólny wypad nad Zęgrze (akurat wreszcie ma być w ten weekend piękna pogoda). Ojciec obiecał mu pożyczyć samochód, zarezerwował też miejsce na polu namiotowym. Naciska na Iwonę, żeby zrezygnowała z tego zlecenia. W końcu takie targi odbywają się niemal co tydzień.

4. Konflikt strukturalny

Beata pracuje w znanej sieci sklepów odzieżowych. Dziś jest przy kasie. Niestety, ze względu na oszczędności jest tylko jeden terminal do płacenia kartami. Na dodatek sporo pracowników się rozchorowało. Dlatego przy kasie pracuje również kierownik, który akurat w tej roli nie ma największego doświadczenia. Dziś firma ogłosiła wyprzedaż – ceny wszystkich produktów są obniżone o połowę. W kolejce do kasy stoi się nawet 15 minut. Większość klientów chce płacić kartą, twój przełożony ciągle się myli. Zaczyna się robić nerwowo – ludzie niecierpliwieni komentują twoją pracę, przełożony patrzy srogo. Czujesz, że zaraz wybuchniesz i rzucisz pracę.

5. Konflikt interesów

Rodzina planuje wspólne wakacje. Leon i Michał chcą jechać nad morze. Zależy im, by móc pograć w siatkówkę na plaży. Chcą też wypróbować nowy materac. Uwielbiają też poranny trening nad wodą – chcą przygotować się do maratonu na jesień. Z kolei rodzice marzą o spacerach po lesie, pływaniu kajakiem po jeziorze. Chcieliby się wybrać w Bieszczady.

Gra negocjacyjna Pomarańcze¹

Ogólny opis sytuacji negocjacyjnej – instrukcja dla prowadzącego

Do jedyne go na świecie producenta rzadkiej odmiany pomarańczy Milena, mieszkającego w Grecji, przyjeżdża dwóch ważnych klientów.

Pierwszy z nich jest znanym mikrobiologiem i pracuje w Londynie. Wynalazł genialną szczepionkę przeciwko śmiertelnej chorobie zakaźnej, która szerzy się ostatnio na wyspach Pacyfiku. Pochłonęła już dwa tysiące ofiar. Zarazki są przenoszone przez ptaki, które przylatują wiosną do Europy i Ameryki Północnej. Jeśli ludzie nie zostaną zaszczepieni, może wybuchnąć epidemia. Najważniejszym składnikiem preparatu jest wyciąg ze skórek rzadkiej odmiany pomarańczy Milena.

Drugi z klientów jest znanym biochemikiem i pracuje w laboratorium Uniwersytetu w Bostonie. Wynalazł lekarstwo na jedną z odmian malarii. Produkuje się je z soku pomarańczy Milena. Z opracowań ONZ wynika, że ta odmiana śmiertelnej choroby pochłania ostatnio coraz więcej ofiar (rocznie około 500 tysięcy), zwłaszcza na bardzo biednych obszarach.

Obaj są w stanie zapłacić każdą cenę za pomarańcze pod warunkiem, że będą mogli kupić cały roczny zbiór z jedynej na świecie plantacji, która znajduje się na południu Grecji.

Przewidywany finał negocjacji

Kompromis między negocjatorami – kupią je obaj, jeden wykorzysta skórki a drugi sok.

W przypadku braku kompromisu można zastosować opcję z mediatorem. Osoba/osoby, które nie otrzymały na początku instrukcji i nie brały udziału w negocjacjach, muszą wcielić się w role mediatorów. Nauczyciel powinien dać im ustną instrukcję działania. Mediator rozmawia po kolei z każdą ze stron, a następnie doprowadza do kompromisu.

1 Scenariusz gry w całości pochodzi ze strony <http://www.iwr.org.pl/ai/warsztaty-1/>

Instrukcja dla uczestnika – gracz 1

Negocjator 1

Sytuacja przedstawiona poniżej jest sytuacją fikcyjną. Spróbuj znaleźć się na miejscu jej bohatera. Pamiętaj, że twój przeciwnik nie może przeczytać tej instrukcji.

Jesteś znanym mikrobiologiem. Pracujesz w laboratorium w Londynie. Wynałazłeś genialną szczepionkę przeciw groźnej, śmiertelnej chorobie, która opnowała już kilka wysp na Pacyfiku. Jest to choroba zakaźna, pochłonęła już dwa tysiące ofiar. Zarazki są przenoszone przez ptaki, które przylatują wiosną do Europy i Ameryki Północnej. Jeśli ludzie nie zostaną szybko zaszczepieni, może wybuchnąć epidemia na skalę światową.

Najważniejszym składnikiem twojej szczepionki jest wyciąg ze skórek rzadkiej odmiany pomarańczy Milena. Produkuje ją tylko jeden człowiek na świecie. Mieszka na południu Grecji.

Jedziesz do niego, by podpisać umowę na dostawę całej rocznej produkcji pomarańczy z jego plantacji. Masz nieograniczone fundusze, twoje badania i produkcja szczepionki są sponsorowane przez Światową Organizację Zdrowia. Musisz za wszelką cenę zdobyć pomarańcze (cały zbiór).

Wsiadasz na lotnisku w Atenach i spotyka cię niemiła niespodzianka. Plantator pomarańczy mówi ci, że jest jeszcze ktoś, kto też chce kupić pomarańcze...

Pojawia się problem, a ty masz niewiele czasu. Okazuje się, że ta druga osoba jest też w Grecji. Postanowiłeś spotkać się z nią i negocjować warunki zakupu pomarańczy.

Instrukcja dla uczestnika – gracz 2

Negocjator 2

Sytuacja przedstawiona poniżej jest sytuacją fikcyjną. Spróbuj znaleźć się na miejscu jej bohatera. Pamiętaj, że twój przeciwnik nie może przeczytać tej instrukcji.

Jesteś znanym biochemikiem. Pracujesz w laboratorium Uniwersytetu w Bostonie. Od dawna pracowałeś nad wynalezieniem leku na jedną z odmian malarii. Z opracowań ONZ wynika, że ta odmiana śmiertelnej choroby pochłania ostatnio coraz więcej ofiar (rocznie około 500 tysięcy). Światowa Organizacja Zdrowia bije na alarm.

W tym tygodniu przysły wyniki ostatnich testów, które wykonano z twoim lekarstwem. Udało się! Działa!!!

Najważniejszym składnikiem kapsułek, które wynalazłeś, jest sok z pomarańczy rzadkiej odmiany Milena. Dowiedziałeś się, że produkuje się je tylko na jednej plantacji na świecie. Znajduje się ona na południu Grecji. Wsiadasz do samolotu i lecisz do Aten, gdzie ma cię odebrać plantator. Chcesz podpisać umowę na dostawę całej rocznej produkcji pomarańczy z jego plantacji. Masz nieograniczone fundusze, twoje badania i produkcja leku są sponsorowane przez znaną firmę farmaceutyczną. Musisz za wszelką cenę zdobyć pomarańcze (cały zbiór).

Wsiadasz na lotnisku w Atenach i spotyka cię niemiła niespodzianka. Plantator pomarańczy mówi ci, że jest jeszcze ktoś, kto też chce kupić pomarańcze...

Pojawia się problem, a ty masz niewiele czasu. Okazuje się, że ta druga osoba jest też w Grecji. Postanowiłeś spotkać się z nią i negocjować warunki zakupu pomarańczy.

Sytuacje do omówienia za pomocą NVC

1. Jedno z was jest rodzicem, a drugie nastolatkiem. Powiedzcie o tym, co czujecie, jakie są wasze potrzeby. Pamiętajcie również o aktywnym słuchaniu.

Sytuacja: Nastolatek chce od razu po swoich urodzinach rozpocząć kurs na prawo jazdy. Rodzice nie mają wystarczających pieniędzy oraz boją się o jego zdrowie.

2. Jedno z was jest praktykantem, a drugie właścicielem warsztatu. Powiedzcie o tym, co czujecie, jakie są wasze potrzeby. Pamiętajcie również o aktywnym słuchaniu.

Sytuacja: Praktykant uważa, że niczego się nie uczy – nie ma dostępu do klientów. Właściciel obawia się o kompetencje praktykanta.

3. Jesteście przyjaciółmi. Powiedzcie o tym, co czujecie, jakie są wasze potrzeby. Pamiętajcie również o aktywnym słuchaniu.

Sytuacja: Umówiliście się dziś na wspólny trening. Jednak jedno z was informuje, że nie przyjdzie. Woli ten czas spędzić z dziewczyną/chłopakiem.

4. Chodzicie razem do klasy. Powiedzcie o tym, co czujecie, jakie są wasze potrzeby. Pamiętajcie również o aktywnym słuchaniu.

Sytuacja: Macie razem projekt do wykonania. Jest na ocenę. Jedno z was stwierdza, że nie da rady go wykonać, prosi, żeby drugie zrobiło wszystko samo.

5. Jedno z was jest uczniem, a drugie nauczycielem. Powiedzcie o tym, co czujecie, jakie są wasze potrzeby. Pamiętajcie również o aktywnym słuchaniu.

Sytuacja: Uczennica przyszła w bardzo krótkiej spódnicy / Uczeń przyszedł w krótkich spodenkach do szkoły. Nauczycielka chce wpisać uwagę do dziennika z powodu nieestosownego stroju.

Scenariusz warsztatu

Jak poruszać się w świecie informacji?

Cele	Po zajęciach uczestnicy: <ul style="list-style-type: none">• umieją odróżnić fakt od opinii,• rozumieją, czym jest stronniczość mediów,• są świadomi, jakie konsekwencje może nieść szerzenie dezinformacji oraz fake newsów,• wiedzą, jak weryfikować autentyczność informacji.
Czas trwania	120 minut
Forma pracy	Indywidualna, w grupie, zespołowa
Metody pracy	Rozmowa kierowana, praca z tekstem źródłowym, dyskusja
Uwagi ogólne	Postawa prowadzącego: Ważne jest okazanie szacunku dla uczestników zajęć i ich poglądów, w szczególności podczas rozmowy kierowanej/dyskusji. Bardzo możliwe, że wiedza i świadomość uczniów i uczennic na temat stronniczości mediów, zanikania różnic między faktami a opiniami, szerzeniem dezinformacji jest niska. Tym bardziej istotna jest otwartość prowadzącego zachęcająca do zadawania pytań, wyrażania swoich opinii.
Organizacja przestrzeni	Zadbaj o to, by otoczenie sprzyjało wzajemnemu słuchaniu się, prowadzaniu aktywnej rozmowy. Proponujemy odsunięcie stołów na bok, tak by móc zasiąść w kręgu. Zwróć uwagę, że dla wielu uczniów może to być nowe doświadczenie. Warto wyjaśnić im znaczenie takiego układu przestrzeni.

Wprowadzenie (10 minut)

Przywitaj się z uczestnikami. Przedstaw cel warsztatów w języku uczniów, zwracając uwagę na korzyści, które mogą dzięki nim osiągnąć, np.: będziesz umiał odróżnić fakt od opinii, rozumiał, czym jest stronniczość mediów oraz jak działają dezinformacja i fake newsy. Dzięki temu będziesz bardziej świadomym odbiorcą mediów, trudniej będzie cię zmanipulować i oszukać.

Następnie zaprezentuj zasady obowiązujące podczas zajęć (załącznik nr 1), upewnij się, że są one zrozumiałe. Jeśli jest taka potrzeba i możliwość, zmodyfikuj je wraz z grupą.

Skąd czerpiesz informacje? (10 minut)

Uczniowie indywidualnie wypisują na kartkach źródła, z których czerpią informacje o świecie. Następnie łączą się w pary. Wspólnie rozmawiają o tym:

- z jakich mediów korzystają,
- jakich informacji poszukują,
- czy zdarzyło im się zostać wprowadzonym w błąd.

Na koniec zadania poproś uczniów o podzielenie się w refleksjami. Dowiedz się, z których mediów czerpią informacje oraz czy zdarzyło im się zostać wprowadzonym w błąd, zmanipulowanym.

Iluzja (10 minut)

W formie prezentacji multimedialnej wyświetl uczniom obrazy niejednoznaczne do odczytania. Poproś o interpretację.

Podsumuj, że podobnie jak w sztuce w mediach zdarza się, że możemy być odbiorcami komunikatów informujących o czymś innym, niż stanowi prawda. Zapytaj uczniów, czy zdarzyło im się doświadczyć takiej sytuacji – że zostali zmanipulowani lub otrzymali fałszywą informację.

Linki do propozycji zdjęć znajdziesz w załączniku nr 2.

Fakt i opinia (10 minut)

Podziel uczniów na czteroosobowe grupy. Rozdaj karty pracy (załącznik nr 3). Uczniowie wskazują, które stwierdzenia są faktem, a które opinią, oraz uzasadniają swoje odpowiedzi. Następnie grupy wymieniają się kartami pracy. Sprawdzają, czy w ich ocenie zadania zostały prawidłowo wykonane. Na koniec wskaż, które zdania były faktem, a które opinią. Na forum klasy wspólnie uzasadnijcie odpowiedzi.

Stronniczość (20 minut)

Każdej grupie rozdaj inną zmyśloną pierwszą stronę gazety (załącznik nr 4). Zadaniem uczniów jest przeczytanie artykułów i wypełnienie ankiety (załącznik nr 5).

Przebieg zajęć

Po określonym czasie poproś uczniów o opinię na temat spraw wskazanych w artykułach i ankiecie. Uczniowie powinni się zorientować, że ich opinie różnią się w zależności od tego, którą gazetę dostali. Rozdaj grupom gazety, których jeszcze nie czytali. Następnie zapytaj się, czy rozumieją, dlaczego w klasie były różne, skrajne poglądy na określone tematy.

W ramach podsumowania zaanimuj rozmowę:

- Jaki charakter ma gazeta „Dla Polski” i „Jest Energia!”?
- Do kogo są skierowane te gazety?
- Jak postrzegają świat czytelnicy „Dla Polski” i „Jest Energia!”?
- Czy czytelnicy „Dla Polski” i „Jest Energia!” mają szansę zmienić swoje opinie? Dlaczego?

Tworzymy przekaz (10 minut)

Poproś uczniów, by w grupach stworzyli zestaw własnych faktów i opinii. Następnie grupy wymieniają się wynikami pracy i wykonują karty pracy. Autorzy sprawdzają odpowiedzi.

Dezinformacja i fake newsy (30 minut)

Rozdaj uczniom autentyczne fragmenty artykułów medialnych (przykłady znajdziesz w załączniku nr 6, ale najlepiej przygotuj w miarę aktualne, wykorzystując zasoby strony fakenews.pl). Zadaniem uczniów jest ocenienie, które są prawdziwe, które fałszywe, a które stanowią przykład fake newsów.

Następnie poproś uczniów, by zastanowili się, co mogło się wydarzyć w wyniku publikacji dezinformacji, fake newsów, clickbaita.

Jak radzić sobie z dezinformacją i fake newsami? (15 minut)

Zaprezentuj narzędzia. Poproś uczniów, by z nich skorzystali, weryfikując przedstawione w poprzednim zadaniu przykłady dezinformacji oraz fake newsa.

Narzędzia: Google Trends, odwrócone wyszukiwanie zdjęcia.

Bańki informacyjne (5 minut)

W formie wykładu wyjaśnij, czym są bańki informacyjne. Zachęć uczniów do zastanowienia się, w jakich bańkach informacyjnych się znajdują (jakich obszarów tematycznych one dotyczą).

Podsumowanie (10 minut)

W ramach podsumowania poproś, by każdy uczeń powiedział, czego się nauczył, co uważa za przydatną wiedzę lub umiejętność.

Zasady

Szacunek – każdy ma prawo do swojego zdania.

Słuchamy się wzajemnie.

Każde pytanie jest mądre.

Mówimy pojedynczo.

Mówimy w swoim imieniu (unikamy stwierdzeń „zawsze”, „wszyscy”, „nikt”).

Staramy się być aktywni – dzięki temu więcej się nauczymy i lepiej się poznamy.

Zasada czterech ścian – obowiązuje nas dyskrecja i zaufanie.

„Stop” – jeśli odchodzimy od tematu, każdy może nas zatrzymać, mówiąc „stop”.

Linki do zdjęć

<https://fotoblogia.pl/15-najbardziej-wiarygodnych-manipulacji-ktore-oszukaly-was-w-2016-roku,6793572000036993a> [dostęp: 29.01.2023]

<https://magazyn.travelist.pl/potega-iluzji-czyli-niesamowite-zdjecia-podrozy/> [dostęp: 29.01.2023]

<https://kobieta.onet.pl/czy-wiesz-co-widzisz-na-zdjeciu-sprawdz/v5qe3s> [dostęp: 29.01.2023]

Fakty i opinie

1. We wtorki na trzeciej godzinie lekcyjnej są nudne lekcje historii.
2. Wczoraj padał śnieg.
3. Fast foody nie są zdrowe.
4. Wszyscy ludzie powinni przejść na wegetarianizm.
5. Janina Kowalska jest fajną i pomocną nauczycielką.
6. Młodzi ludzie nie muszą płacić składek ZUS.
7. Fajnie, jak jest się uczniem czy studentem, bo nie płacisz ZUS.
8. W Warszawie dobrze się żyje.
9. Według rankingu Warszawa jest jednym z bardziej przyjaznych miast.
10. Nasza szkoła ułatwia nam ciekawe praktyki.

Pierwsza strona gazety

„Dla Polski”

Ekolodzy blokują rozwój Podlasia

Wczoraj w nocy ekolodzy z organizacji Wszystko dla Natury zablokowali drogę krajową 78. Domagają się zaprzestania wycinki drzew w Puszczy Białowieskiej. Nie zwracają uwagi na to, że wycinką są objęte jedynie chore drzewa i to w obszarze granicznym puszczy. Co więcej – terroryzujący społeczeństwo ekolodzy chcą zakazać rozwijania przemysłu. Jak mówi prof. Jan Wybicki: „Zakaz stawiania budynków, zwłaszcza przemysłowych, to katastrofa dla naszego powiatu. To koniec marzeń o nowoczesnych miejscach pracy, lepszym życiu”.

Megakoncert

Wczoraj w Katowicach wystąpiła gwiazda muzyki disco – Zbigniew. Publiczność bawiła się wybornie przy takich hitach jak „Miłość w Sopocie” czy „Przez twe włosy złociste”. Na Stadionie Śląskim zgromadziło się ponad 20 tysięcy ludzi w różnym wieku. Śpiewali i tańczyli młodzi, rodziny z dziećmi oraz seniorzy. Pani Bogna mówi: „To było piękne wydarzenie. Połączyło różnych ludzi. Wszyscy razem, w jednym czasie, w jednym miejscu. Jestem zachwycona”.

Pod szpitalem nie zaparkujesz

Władze miasta wprowadziły horrendalne podwyżki na miejskich parkingach. Koszt godziny parkowania wyniesie 30 zł. Mieszkańcy nie owijają w bawełnę. Pan Mateusz zadaje pytanie: „Kto wpadł na pomysł, żeby godzina parkowania kosztowała 30 zł! Przecież to złodziejstwo. Jak mam poruszać się po tym mieście?”. Z kolei pani Anna domyśla się, co jest celem podwyżki: „Chodzi tylko o to, żeby miasto zarobiło. Wystarczy pomnożyć 30 zł przez liczbę samochodów. Zaraz się okaże, że miasto jest bardzo bogate, tylko warszawiaci biedni”.

Jak zwraca uwagę radny opozycyjny z partii Wszystko dla Polski Robert Kowalski: „W ten sposób mało kogo będzie stać na przyjazd samochodem do szpitala. Przecież starszych, schorowanych ludzi nie zawsze można dowieźć komunikacją publiczną. A jak dziecko będzie chciało pomóc, to już trzy razy się zastanowi, czy je na to stać”.

Idą podwyżki

Ponad dwa milionów Polaków zyska dzięki podniesieniu płacy minimalnej. Mimo niechęci ze strony przedsiębiorców rząd przeforsował podwyżkę aż o ponad 10 proc. Jak mówi premier: „To realne wsparcie dla wielu polskich rodzin. Polacy powinni być docenieni za swoją pracę. I my to gwarantujemy!”.

Pani Józefa z Opola powiedziała: „To jest dowód na to, że władza o nas dba, dba o rodziny, o młodych i starych”.

„Jest Energia!”

Uratujmy puszcę

Ekolodzy z organizacji Wszystko dla Natury zablokowali drogę krajową 78. Ich lider Michał Nowak mówi: „To nasz krzyk rozpacz. My już nie mam nic do stracenia. Najdziksze miejsce w Europie idzie na ścięcie”. Władze lasów tydzień temu rozpoczęły wycinkę drzew. Wszystko dzieje się w czasie, kiedy ceny drewna szaleją. W ciągu roku wzrosły o ponad 150 proc. Anna Mikuła ostrzega: „Nie możemy dopuścić do utraty naszego skarbu narodowego – Puszczy Białowieskiej. Za żadne pieniądze”. Ekolodzy liczą, że uda im się wymusić wstrzymanie wycinki i zagwarantowanie puszczy bezpieczeństwa.

Brak środków na teatry i opery

Władze coraz większej liczby miast ogłaszają cięcia w kulturze. Części teatrów i oper grozi zamknięcie. Prezydent Wrocławia wskazuje winnych: „Rząd podnosi pensje minimalne, ale ludzie i tak muszą oszczędzać. Utrzymanie budynków idzie w górę. Nie stać nas na finansowanie wszystkich instytucji kultury”. Pani Maria żałuje: „Lubię teatr miejski. Mają świetne komedie. Mam nadzieję, że nie będę musiała się z nimi pożegnać”.

Rowerem wszędzie

Jeszcze przed wakacjami zostanie oddanych 55 km nowych dróg dla rowerów. Mieszkańcy naszego miasta będą mogli swobodnie dostać się do każdej dzielnicy. Pan Andrzej zachwala nowe inwestycje: „Cieszę się, że coraz bezpieczniej i bardziej komfortowo można przemieszczać się na dwóch kółkach. To ekologiczne, a do tego zachęca do dbania o zdrowie”. Pani Agnieszka dodaje: „Jak będzie więcej wygodnych dróg dla rowerów, to więcej osób będzie jeździć. Superpomysł! Obecne drogi dla rowerów już są za wąskie. Ruch jest coraz większy, więc dobrze, że będą je poszerzać kosztem dróg dla samochodów”.

Rowery to czyste powietrze, brak hałasu, zdrowie. Trzeba wspierać i zachęcać do przesiadania się z samochodów. Urzędnicy zwracają uwagę, że budowa dróg rowerowych jest elementem większego planu zniechęcania mieszkańców do korzystania z samochodów na rzecz transportu publicznego.

Grozi nam bezrobocie?

Rząd, nie słuchając głosu pracodawców, zdecydował o podwyżce płacy minimalnej o ponad 10 proc. Przedsiębiorcy ostrzegają, że może to skończyć się koniecznością zwolnienia części pracowników. Pan Mirek, właściciel sklepu spożywczego, denerwuje się: „Myślą tylko o pracownikach. A dla mnie oznacza to dodatkowe koszty. Przecież będę musiał też zapłacić wyższe składki ZUS”.

Niestety, ale poważnie rozważam zwolnienie kilku osób, żeby móc utrzymać pozostałych. Nie stać mnie na to”.

Ekonomista, prof. Jan Mądry, wskazuje, że zbyt duża interwencja państwa w prywatny biznes może mieć negatywne skutki dla całej gospodarki: „Rząd podwyższa pensje, ale nie za własne pieniądze. To może zmusić przedsiębiorców do zwolnień, a także do przerzucenia kosztów na klientów. Obawiam się, że ceny produktów zaraz wzrosną o 10 proc.”.

Ankieta po przeczytaniu gazet

1. Czy ekolodzy dobrze robią, protestując? Dlaczego?

Zdecydowanie nie	Raczej nie	Nie mam zdania	Raczej tak	Zdecydowanie tak
------------------	------------	----------------	------------	------------------

2. W jakim stopniu popierasz działania ekologów?

Zdecydowanie nie popieram	Nie popieram	Nie mam zdania	Trochę popieram	Zdecydowanie popieram
---------------------------	--------------	----------------	-----------------	-----------------------

3. Jak oceniasz działania miasta na rzecz kultury? Dlaczego?

Zdecydowanie negatywnie	Negatywnie	Nie mam zdania	Pozytywnie	Zdecydowanie pozytywnie
-------------------------	------------	----------------	------------	-------------------------

4. Jak oceniasz politykę transportową miasta? Dlaczego?

Zdecydowanie negatywnie	Negatywnie	Nie mam zdania	Pozytywnie	Zdecydowanie pozytywnie
-------------------------	------------	----------------	------------	-------------------------

5. Czy popierasz podwyżkę pensji minimalnej? Dlaczego?

Zdecydowanie nie popieram	Nie popieram	Nie mam zdania	Trochę popieram	Zdecydowanie popieram
---------------------------	--------------	----------------	-----------------	-----------------------

6. Jak oceniasz działania rządu w kwestii pensji minimalnej?

Zdecydowanie negatywnie	Negatywnie	Nie mam zdania	Pozytywnie	Zdecydowanie pozytywnie
-------------------------	------------	----------------	------------	-------------------------

 FERIE ZIMOWE ODWOŁANE

16:43

Ferie ZIMOWE odwołane w 7 województwach przez Ministerstwo Edukacji Narodowej!

Przerwa ferii zimowych w roku 2015 nie odbędzie się w 7 województwach, decyzja ta jest spowodowana przez błąd w podstawie programowej w...

EXTRA-VITAMINS.GA

Zdjęcie 13 jemioluszek leżących na chodniku pojawiło się w sieci w poniedziałek. Natychmiast wywołało spore zamieszanie w mediach społecznościowych. Nie były jednak one wcale martwe. Ptaki po prostu lubią jeść sfermentowane owoce.

[Translate Tweet](#)

wydarzenia.interia.pl

Jemioluszki padły na chodnik, bo się opily. Zdjęcia ptaków obiegły sieć
Media społecznościowe obiegła fotografia kilkunastu ptaków leżących
nieruchomo na chodniku. Okazuje się, że uwiecznione na zdjęciu jemioluszki ni...

2:21 PM · Jan 10, 2023 · 486 Views

Fundacja Szklane Pułapki

19 godz. · 🌐

W związku z pojawiającymi się medialnymi doniesieniami dotyczącymi pijanych ptaków, chcielibyśmy sprostować:

✗ na zdjęciu nie leżą pijane jemioluszki...

✗ ptaki nie upijają się do nieprzytomności, nie leżą zalane "w trupa" na chodnikach, ulicach...

Fakty:

✓ zdjęcie przedstawia martwe ptaki...

✓ martwe stado ptaków jednoznacznie wskazuje, że ptaki uderzyły podczas lotu w jakąś przeszkodę...

✓ głównym objawem upojenia alkoholowego jest zaburzenie koordynacji ruchowej. "Pijane ptaki" nie leciałyby w zwartym szyku, o ile w ogóle poderwałyby się do lotu...

✓ do nieprzytomności upija się człowiek, wówczas zdarza mu się leżeć na chodniku (warto zawsze zareagować, czy czasami nie potrzebuje pomocy)...

✓ jako Fundacja wielokrotnie spotykamy się ze stadną śmiercią ptaków, które przestraszone np. hukiem petardy czy pojawieniem się drapieżnika zrywają się w panice do ucieczki. Lot na osłep kończy się niejednokrotnie śmiercią. Dlatego specjalistów, naukowców i przyrodników nie dziwi fakt kilkunastu osobników leżących pod szklaną przeszkodą. Dziwi nas natomiast fakt, że dziennikarze powtarzają fake newsy, aby tylko podbić słupki czytelności. Dziwi nas brak rzetelności podczas wykonywania bardzo odpowiedzialnej dziennikarskiej pracy. Swoimi "spektakularnymi doniesieniami" dziennikarze zrobili więcej szkody niż pożytku. Internet huczy od postów o " pijanych jemioluszkach". Co jest nieprawdą...

✓ media, które na dowód swoich twierdzeń cytują przypadkowego internautę powinny publicznie przeprosić i napisać obszernie sprostowanie...

Zachęcamy do większej rzetelności, czytania badań naukowych, albo konsultowania swoich "odkryć" ze specjalistami w danej dziedzinie.

<https://www.researchgate.net/.../Has-anyone-observed-the...>

źródło: Facebook

Istnieje wiele różnych rodzajów stronniczego pisania, w tym:

- uprzedzenia pozytywne (faworyzowanie i przesadne wychwalanie punktu widzenia czy tematu) i uprzedzenia negatywne (ekstremalne ataki i przesadzone negatywne wypowiedzi pod adresem osób lub ich sposobów myślenia);
- stronnictwo polityczne: wiele publikacji skłania się ku lewicowym lub prawicowym krańcom sceny politycznej. Ma to wpływ na komunikat, faworyzuje bowiem określoną partię polityczną, jej przedstawiciela/kę lub punkt widzenia, który jest zgodny z określoną opcją polityczną;
- stronnictwo przez pominięcie: tematy poruszane przez media mogą się różnić. Niektóre z nich decydują się nie relacjonować pewnych historii lub informacji, które wspierają odmienne punkty widzenia lub idee;
- stronnictwo przez dobór źródeł: autor/ka może korzystać z większej liczby źródeł, które wspierają jego poglądy, a pomijać te dowody i dane, które wspierają przeciwny punkt widzenia;
- opinie prezentowane jako fakty: używane w celu przekonania odbiorców i odbiorczyń przez pozostawienie minimalnej przestrzeni na analizę i/lub refleksję nad argumentem, np.: „Ostatnie kontrowersje są dowodem na to, że służba zdrowia źle wydaje publiczne pieniądze”;
- język nacechowany emocjonalnie/szukanie sensacji: tematy mogą być przedstawiane w sposób szokujący, oburzający, by wywołać trwałe i emocjonalne wrażenie. Może to oddalać odbiorców od krytycznego myślenia o danej historii i może być wykorzystane zarówno w dobrym (np. do przekonania ludzi do zapisania się do organizacji charytatywnych), jak i w złym celu (np. do wzbudzenia gniewu wobec konkretnych grup, instytucji czy osób).

Czym jest praworządność?

Cele	Po zajęciach uczestnicy: <ul style="list-style-type: none">• znają pojęcie praworządności,• potrafią wskazać przykłady działań zgodnych i niezgodnych z zasadą praworządności,• rozumieją, dlaczego praworządność jest niezbędna do rozwoju demokratycznego społeczeństwa,• są świadomi, jak praworządność oraz jej brak mogą wpływać na ich życie.
Czas trwania	120 minut
Forma pracy	Indywidualna, w grupie, zespołowa
Metody pracy	Rozmowa kierowana, praca z tekstem źródłowym, dyskusja
Uwagi ogólne	Postawa prowadzącego: Ważne jest okazanie szacunku dla uczestników zajęć i ich poglądów, w szczególności podczas rozmowy kierowanej/dyskusji. Mimo że tematyka jest trudna i może skłaniać do posługiwania się formalnym, prawniczym językiem, warto kosztem poprawności legislacyjnej stosować słownictwo potoczne, pojęcia dostępne odbiorcom. W dialogu z uczniami wskazuj korzyści z obowiązywania zasady państwa prawa, odwołuj się do doświadczenia uczniów oraz pokazuj związek praworządności z ich przyszłym życiem zawodowym.
Organizacja przestrzeni	Zadbaj o to, by otoczenie sprzyjało wzajemnemu słuchaniu się, prowadzaniu aktywnej rozmowy. Proponujemy odsunięcie stołów na bok, tak by móc zasiąść w kręgu. Zwróć uwagę, że dla wielu uczniów może to być nowe doświadczenie. Warto wyjaśnić im znaczenie takiego układu przestrzeni.

Faza wstępna (30 minut)

Przywitaj się z uczestnikami. Przedstaw cel warsztatów w języku uczniów, zwracając uwagę na korzyści, które mogą dzięki nim osiągnąć, np.: będziesz rozumieć, czym jest praworządność i jak może wpływać na twoje życie, dzięki czemu będziesz wiedzieć, jak możesz zareagować. Zwróć uwagę, że pojęcia praworządności i państwa prawa można używać wymiennie.

Następnie zaprezentuj zasady obowiązujące podczas zajęć (załącznik nr 1). Upewnij się, że są one zrozumiałe. Jeśli jest taka potrzeba i możliwość, zmodyfikuj je wraz z grupą.

Ćwiczenie nr 1

Rozłóż przygotowane zdjęcia (załącznik nr 2). Poproś uczestników, by wybrali jedno, które ich zdaniem oddaje sens znaczenia pojęcia „demokracja”. Każdy z uczniów uzasadnia swój wybór.

(Celem ćwiczenia jest podjęcie przez uczestników swobodnej autorskiej interpretacji pojęcia praworządności, zachęcenie do aktywności, dodanie wiary uczestnikom, że są w stanie rozmawiać o pozornie trudnych sprawach, takich jak praworządność).

Podsumowując, nawiąż do związku demokracji z praworządnością, np.: „Opowiedzieliście o tym, jak demokracja wiąże się z przedstawionymi zdjęciami. Zwróciliście uwagę, że w demokracji są przestrzegane określone zasady (wskaz te, o których mówili uczniowie). To, że państwo działa w zgodzie z nimi, jest dla nas ważne. Dzięki temu wiemy, czego się spodziewać, wiemy, jak postępować i jak urzędy, państwo będzie postępowało wobec nas. To jest właśnie państwo prawa. Każde państwo demokratyczne jest państwem prawa. Państwo prawa tworzy mądre prawo w przejrzysty sposób, informuje o nim obywateli i samo go przestrzega”.

Faza realizacyjna (60 minut)

Zaproponuj uczniom wykonanie ćwiczenia. Jego celem jest zastanowienie się, jakie skutki może nieść z sobą nieprzestrzeganie przez instytucje publiczne zasady państwa prawa.

Wyświetl fragmenty serialu „Alternatywy 4” i filmu „Miś”. Zachęć uczniów do odpowiedzi na pytania:

- Jak oceniasz sytuacje, w których znaleźli się główni bohaterowie?
- Co świadczy o tym, że w materiałach nie jest ukazane państwo prawa?

Możliwe odpowiedzi: we wskazanych produkcjach jest ukazane nierówne traktowanie obywateli, korupcja, niewskazywanie podstaw prawnych dla wydawanych decyzji, nieprzestrzeganie zasady legalizmu, brak możliwości odwołania się od decyzji.

Przebieg zajęć

Dzięki tej aktywności uczniowie będą w stanie lepiej wykonać następną aktywność (wczuć się w sytuację i wejść w opisane role).

1. „Alternatywy 4”, odc. 4 (reż. Stanisław Bareja) od 21:44 do 24:10 lub w dłuższej wersji – od 14:50
<https://vod.tvp.pl/video/alternatywy-4,odc-4-profesjonalisci,16062938>
<https://www.youtube.com/watch?v=Br9UjgvMz4g>
2. „Miś” (reż. Stanisław Bareja)
<https://www.youtube.com/watch?v=2zJFhdZ6Ox4>

Podziel uczestników na cztery grupy. Każdej wręcz odpowiedni opis sytuacji wraz z pytaniami do refleksji (załącznik nr 3). Poproś o zapoznanie się z treścią, omówienie jej w grupie, udzielenie odpowiedzi na pytania i przygotowanie do zaprezentowania na forum.

Propozycja modyfikacji

Jeśli uczestnicy są aktywni, czują się z sobą bezpiecznie, możesz zaproponować grupom przedstawienie opisanych sytuacji w formie dramy. Zadaniem pozostałych uczestników będzie nazwanie problemu, który został zaprezentowany, oraz podzielenie się swoimi wnioskami na temat jego skutków.

Po wyznaczonym czasie (np. 10 minut) grupy prezentują wyniki swojej pracy. Zwróć uwagę, by wyraźnie wskazały, co świadczy o tym, że nie została uszanowana zasada państwa prawa. Zachęć uczestników do rozważań na temat tego, jakie mogłyby być skutki tak funkcjonującego państwa.

Pytania pomocnicze:

- Co spotkało waszego bohatera/bohaterkę?
- Dlaczego uważacie, że było to niesprawiedliwe?
- A gdyby takie sytuacje działy się bardzo często, dotyczyły wielu osób, to jakby to wpływało na nas jako społeczeństwo?
- Dlaczego nieprzestrzeganie prawa uniemożliwia rozwój (ludzi, instytucji, państwa)?

Nazwijcie zasady, które powinny być przestrzegane w państwie prawa, zapisz je w widocznym miejscu. Poproś uczestników, by się zastanowili, która ich zdaniem jest najważniejsza, upewnij się jednocześnie, że są one dla uczniów zrozumiałe. Uczestnicy powinni wskazać, że prawo powinno:

- być dostatecznie ogólne, by być bezstronne (np.: „Każdy obywatel ma prawo przebywać na bulwarach wiślanych”, a nie: „Przebywanie na bulwarach wiślanych jest dozwolone wyłącznie dla osób w wieku powyżej 60 lat z różowymi włosami”),
- być należycie ogłaszane (np. nowe zasady oceniania są znane wyłącznie nauczycielom, nikt ich nie zaprezentował uczniom),
- nie działać wstecz (np.: „Kwalifikacje do wykonywania zawodów nabyte po 2018 roku uważa się za nieważne”),

Przebieg zajęć

- być jasne i łatwe do zinterpretowania [np. nie powinno zawierać obcojęzycznych słów: „Obowiązuje całkowity zakaz sprzedaży zażygatek (ros. zapalniczka)”],
- unikać sprzeczności norm (np.: „Osoby do 26. roku życia zatrudnione na umowę zlecenie są zwolnione z opłacania składek ZUS”, a w innym przepisie: „Wszyscy pracownicy bez wyjątków są zobowiązani do płacenia składek ZUS”),
- być względnie trwałe w czasie (np.: „Zasady nabywania uprawnień do świadczenia 500 plus podlegają zmianie co trzy miesiące”),
- nie wymagać od adresatów rzeczy niemożliwych (np. by móc złożyć wniosek o przeprowadzenie egzaminu na prawo jazdy, jest konieczne uzyskanie zgody babci i dziadka).

Propozycja modyfikacji

W grupach mniej zaangażowanych możesz przeczytać opisy norm zawarte w nawiasach i zapytać uczniów, dlaczego nie powinny obowiązywać w państwie prawa. Na tej podstawie nazwijcie zasady ogólne.

Zwróć uwagę, że bez autentycznie działającego państwa prawa nie ma demokracji. Żeby obywatele mogli brać udział w życiu publicznym, uczestniczyć w podejmowaniu decyzji, angażować się na rzecz wspólnoty, muszą znać zasady obowiązujące w tym państwie. Muszą też ufać przedstawicielom państwa, urzędnikom, rządzącym.

Faza podsumowująca (30 minut)

Zapytaj uczniów, co mogą zrobić, jeśli zasada praworządności (państwa prawa) nie działa. Możesz nawiązać do sytuacji, które uczniowie odgrywali w formie scenek lub zobaczyli w serialu „Alternatywy 4” lub filmie „Miś”. Co zrobiliby, żeby zostać potraktowanym sprawiedliwie?

Pozwól na swobodną wymianę myśli, zapisz trafne propozycje. Zwróć uwagę, że w konstytucji są opracowane mechanizmy regulacji i kontroli: Trybunał Konstytucyjny, Trybunał Stanu, sądy, Najwyższa Izba Kontroli, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka. Kluczowe jest, by mogły one faktycznie działać w pełni niezależnie. Zaanimuj rozważania o tym, co sprawia, że instytucje mogą działać niezależnie.

Propozycja rozszerzenia

W ramach podsumowania przeczytaj wraz uczestnikami na głos fragment wywiadu z byłym rzecznikiem praw obywatelskich Adamem Bodnarem.

Następnie poproś uczniów, by każdy z nich powiedział:

- Co wyniosę z zajęć?
- Dlaczego praworządność jest dla mnie osobiście ważna?

Podkreśl, że zasada państwa prawa jest niezbędna do wzmacniania zaufania obywatela do państwa, a w konsekwencji do budowania demokratycznej wspólnoty państwowej. Podziękuj za pracę podczas zajęć.

Zasady

Szacunek – każdy ma prawo do swojego zdania.

Słuchamy się wzajemnie.

Każde pytanie jest mądre.

Mówimy pojedynczo.

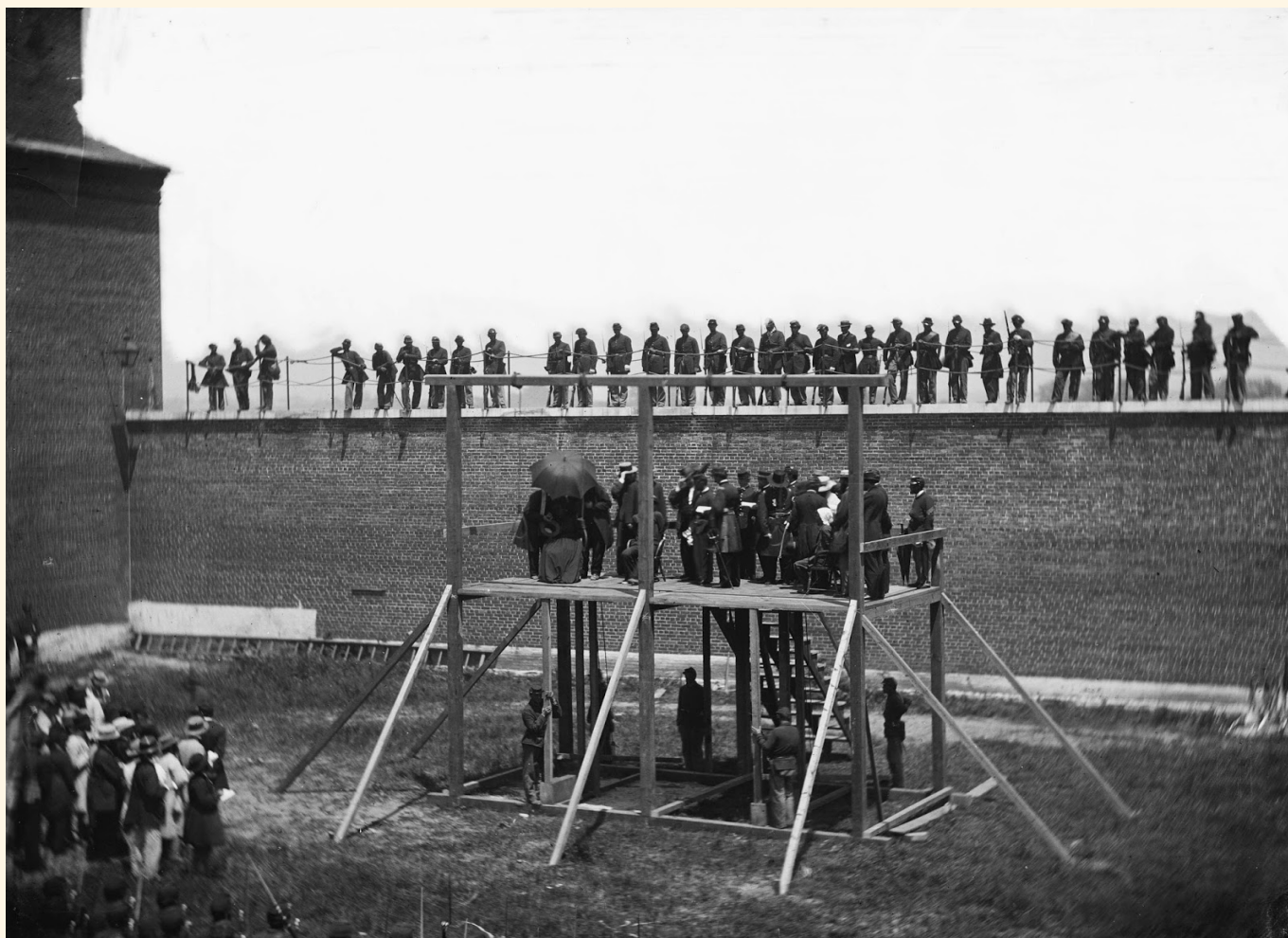
Mówimy w swoim imieniu (unikamy stwierdzeń „zawsze”, „wszyscy”, „nikt”).

Staramy się być aktywni – dzięki temu więcej się nauczymy i lepiej się poznamy.

Zasada czterech ścian – obowiązuje nas dyskrecja i zaufanie.

„Stop” – jeśli odchodzimy od tematu, każdy może nas zatrzymać, mówiąc „stop”.

Zdjęcia do interpretacji pojęcia praworządności

Wykonanie kary śmierci na zabójcach prezydenta USA Abrahama Lincolna.

Zdjęcie przedstawia wykonanie kary śmierci na zabójcach prezydenta USA Abrahama Lincolna 7 lipca 1865 roku. Lincoln był zwolennikiem zniesienia niewolnictwa, co nie podobało się wielu białym Amerykanom, zwłaszcza mieszkającym na Południu i czerpiącym zyski z pracy czarnoskórych.

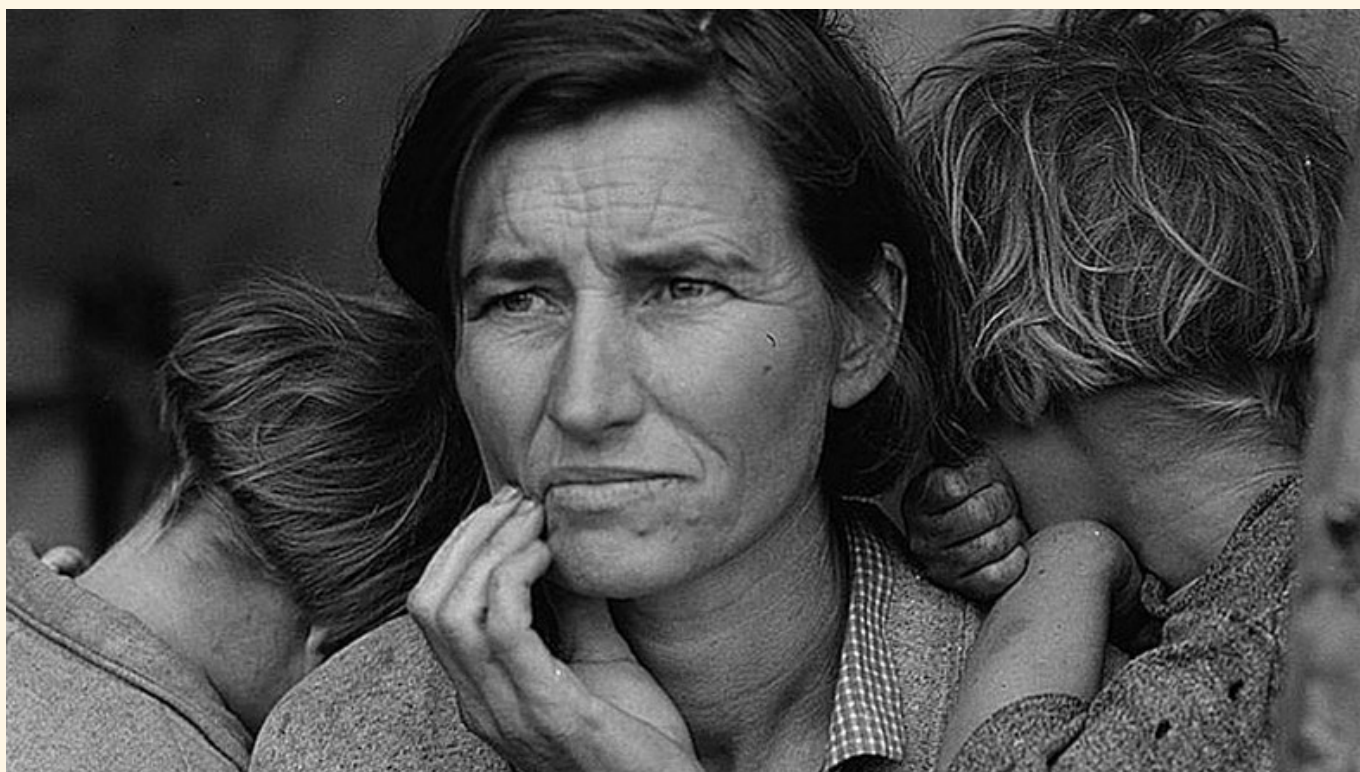
Autor: A. Gardner, zdjęcie z zasobów Biblioteki Kongresu USA

Chłopcy w fabryce papierosów, Tampa, Floryda, USA, styczeń 1909 roku.

Jeszcze w XX wieku powszechne było wykorzystywanie dzieci jako taniej siły roboczej – często w rzeźniach, kopalniach węgla, przemyśle tekstylnym czy tytoniowym. Niektórzy porównują ten wyzysk z niewolnictwem – nie tylko fizycznym, lecz także psychicznym. Pojawiały się brutalne nadużycia i wiele groźnych wypadków.

Autor: L. Hine, zdjęcie z zasobów Biblioteki Kongresu USA

Migrująca matka, uboga zbieraczka grochu w Kalifornii, 32-letnia matka siedmiorga dzieci.

Zdjęcie stało się symbolem wielkiego kryzysu na świecie w latach 30. XX wieku. Bohaterka zdjęcia wraz z mężem i dziećmi migrowała po Stanach Zjednoczonych w poszukiwaniu jakiegokolwiek pracy.

Autorka: D. Lange, zdjęcie z zasobów Biblioteki Kongresu USA

Samotny protestujący przeciw wojnie w konfrontacji z policją w Whitehall podczas kryzysu kubańskiego.

Londyn, 1962 rok. Kryzys kubański był kryzysem politycznym między dwoma supermocarstwami dysponującymi bronią atomową – ZSRR i USA. Doszło do niego w 1962 roku w związku z wydarzeniami na Kubie w okresie zimnej wojny. Był spowodowany tajnym rozmieszczeniem przez ZSRR na wyspie pocisków balistycznych średniego zasięgu, bezpośrednio zagrażających terytorium USA. Wcześniej, tj. na przełomie lat 1959–1960, USA rozmieściły raketowe pociski balistyczne na terytorium Wielkiej Brytanii, Włoch i Turcji, w pobliżu ZSRR. Był to największy kryzys w historii powojennego świata.

Autor: D. McCullin

Spowiedź żołnierza podczas wojny.

Wzgórze w Da Nang, Wietnam, 1969 rok. Zdjęcie wykonano podczas wojny wietnamskiej. W konflikt były zaangażowane z jednej strony – komunistyczny Wietnam Północny, wspierany przez Związek Radziecki i Chiny, a z drugiej – Republika Wietnamu wraz ze Stanami Zjednoczonymi. Zginęło ponad trzy miliony ludzi. Wielu żołnierzy amerykańskich wracało okaleczonych, z problemami psychicznymi.

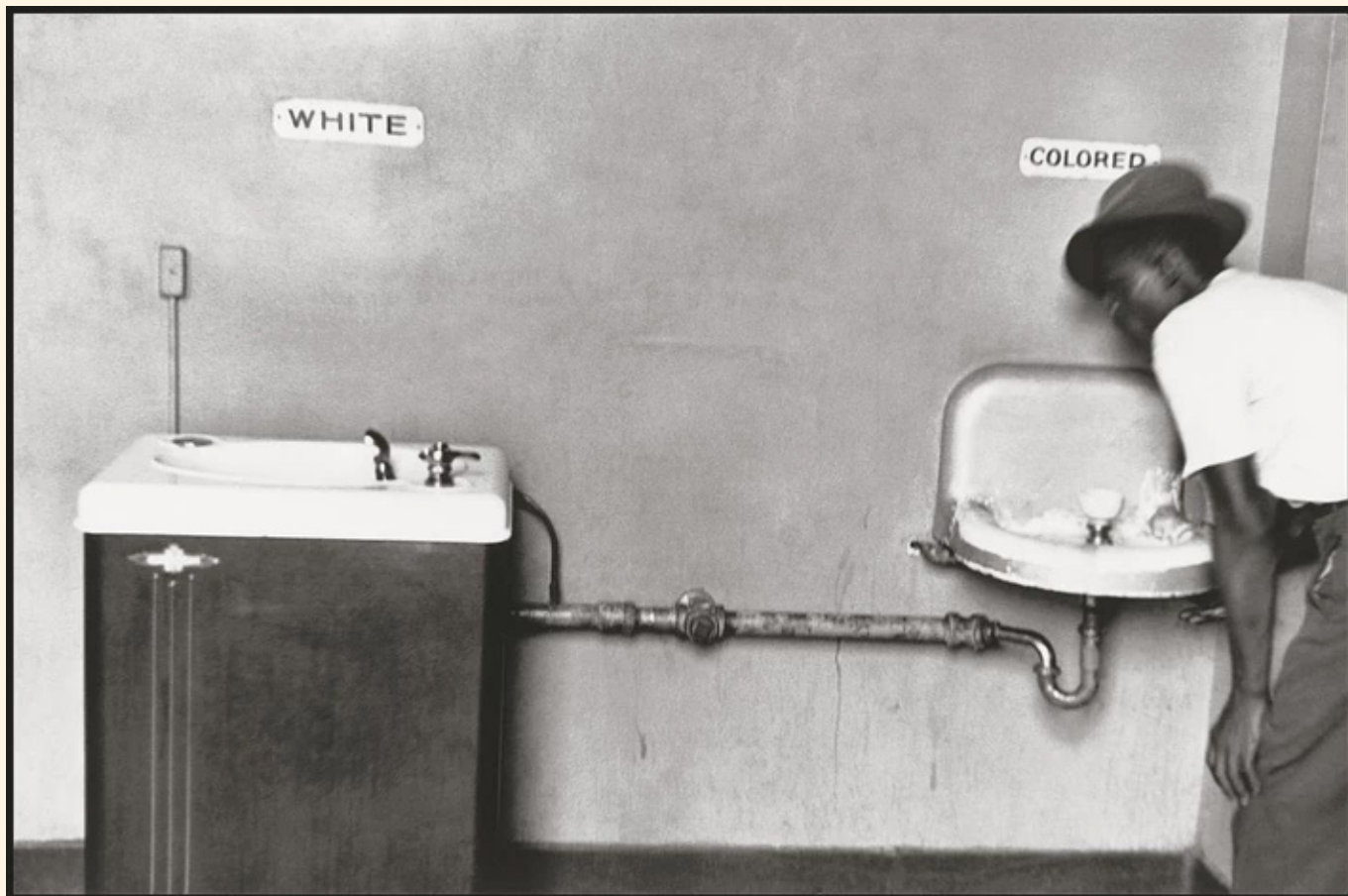
Autor: D. McCullin

Marsz przeciw nieprzestrzeganiu praw osób czarnoskórych. Martin Luther King Jr. przemawia do tłumów podczas Marszu na Waszyngton w Lincoln Memorial, Washington DC, 1963 rok.

Ponad 200 tysięcy ludzi wzięło udział w marszu, manifestując swoje poparcie dla przekazania czarnoskórym Amerykanom pełnych praw obywatelskich, w tym możliwości korzystania z wszystkich miejsc publicznych, posiadania pełnych praw wyborczych, zlikwidowania w szkołach klas tylko dla czarnoskórych.

Agence France Presse/Getty Images

Segregacja białych i kolorowych w USA.

Do 1964 roku w USA obowiązywała segregacja rasowa. Czarnoskórzy obywatele USA nie mogli korzystać z tych samych toalet, umywalk, basenów, czasem szkół i innych instytucji publicznych co biali.

Autor: E. Erwit/Magnum Photos/Forum

Manifestacja na ul. Armii Czerwonej, Poznań, 1956.

28 i 29 czerwca 1956 roku w Poznaniu doszło do robotniczych protestów, które przerodziły się w walki uliczne. Władze komunistyczne użyły wojska do ich stłumienia. W konsekwencji śmierć poniosło co najmniej 79 osób, rannych było ponad 600. Protestujący domagali się m.in.: podwyżek pensji, poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy, a także wolności w sferze publicznej.

Autor nieznan, źródło: Wikipedia

Prawa osób LGBT+.

Ignat otworzył się przed psychologiem na temat swojej tożsamości płciowej, ale poprosił o zachowanie tego w tajemnicy. Dowiedziała się cała szkoła, a obelgi i upokorzenia stały się chlebem powszednim. Wiele osób LGBT+ mieszkających w Rosji musi ukrywać swoją orientację z powodu stygmatyzacji. Nowelizacja rosyjskiej konstytucji dokonana w lipcu 2020 roku stanowi, że małżeństwo jest związkiem mężczyzny i kobiety, bez innych możliwości.

Autor: O. Ponomarev, Rosja, „The Transition: Ignat”/World Press Photo 2021

<https://www.fotopolis.pl/inspiracje/galerie/34563-world-press-photo-2021-najlepsze-zdjecia-prasowe-roku/34556/196317>

Lew morski i maseczki.

Ciekawski lew morski pod pływa w kierunku maseczki w Breakwater w Monterey, Kalifornia, USA, 19 listopada 2020 roku. Kalifornijskie lwy morskie (*Zalophus californianus*) to urocze zwierzęta, pochodzące z zachodniej części Ameryki Północnej. Dzięki restrykcjom związanym z COVID-19 w całej Kalifornii rezerwaty dzikiej przyrody stały się popularnym celem lokalnych podróży.

Autor: R. Pace, USA, „California Sea Lion Plays with Mask”

<https://www.fotopolis.pl/inspiracje/galerie/34563-world-photo-2021-najlepsze-zdjecia-prasowe-roku/34558/196341>

Wypadek rowerowy spowodowany nieprzestrzeganiem zasad.

Holender Dylan Groenewegen (po lewej) rozbija się kilka metrów przed metą po zderzeniu z kolegą z zespołu Fabio Jakobsenem podczas pierwszego etapu Tour de Pologne w Katowicach, 5 sierpnia 2020 roku. Groenewegen zjechał ze swojej linii, skręcając w kierunku prawej bariery i zostawiając niewiele miejsca dla swojego kolegi z drużyny, tym samym zmuszając go do wjazdu na przeszkodę. Jakobsen odniósł poważne obrażenia, przeszedł pięciogodzinny operację i spędził tydzień na oddziale intensywnej terapii. Groenewegen złamał obojczyk. Został wykluczony z wyścigu i otrzymał dziewięć miesięcy zawieszenia od Union Cycliste Internationale (UCI). Jakobsenowi przyznano pierwsze miejsce w pierwszym etapie.

Autor: T. Markowski, Polska, „Tour of Poland Cycling Crash”, nominacja w kategorii Sport – zdjęcie pojedyncze/World Press Photo 2021

<https://www.fotopolis.pl/inspiracje/galerie/34563-world-press-photo-2021-najlepsze-zdjecia-prasowe-roku/34558/196351#:~:text=Tomaz%20Markowski%2C%20Polska,na%20pierwszym%20etapie>

Dyskusja na temat pomnika i jego znaczenia.

Pomnik Emancypacji przedstawia Lincolna z jedną ręką trzymającą Proklamację emancypacji, a drugą uniesioną nad głową czarnego mężczyzny w przepasce na biodrach, klęczącego u jego stóp. Krytycy twierdzą, że posąg poniża czarnoskórych Amerykanów i nie oddaje prawdy o roli, którą odegrali oni w walce o własne wyzwolenie. Zdaniem innych jest to pozytywny obraz wyzwolenia ludzi z kajdan niewoli, a usunięcie takich pomników może oznaczać wymazanie historii. Dążenie do usunięcia posągu nastąpiło na fali wezwań do likwidacji pomników generałów armii Konfederacji w całym kraju, co w dużej mierze zostało przyjęte z zadowoleniem przez działaczy ruchu Black Lives Matter (BLM). Postrzegają oni pomniki Konfederacji i inne tego typu monumenty jako przypomnienie opresyjnej historii. Urzędnicy wzniesli bariery wokół pomnika Emancypacji w obawie przed jego zniszczeniem przez demonstrantów. Mieszkańcy umieścili na płocie notatki wyrażające swoje poglądy, a 25 czerwca pod pomnikiem zebrało się około 100 osób, spierając się o to, kto ma rację. W lutym 2021 roku kongresmenka Eleanor Holmes Norton ponownie przedstawiła w Kongresie USA ustawę nakazującą usunięcie pomnika i przewiezienie go do muzeum.

Autor: E. Hockstein, USA, „Lincoln Emancipation Memorial” Debate/World Press Photo 2021

<https://www.fotopolis.pl/inspiracje/galerie/34563-world-press-photo-2021-najlepsze-zdjecia-prasowe-roku/34556/196314>

Nielegalne przekraczanie granic.

Stany Zjednoczone wprowadziły politykę zerowej tolerancji wobec nielegalnej imigracji, w związku z czym osobom przyłapanym na próbie nielegalnego przekroczenia granicy zaczęto stawiać zarzuty karne. Niedługo potem zaczęły napływać informacje o rozdzielaniu złapanych rodziców od dzieci. Na zdjęciu dwuletnia Yana i jej matka Sandra Sanchez podczas przeszukania przez patrol graniczny w Teksasie. Choć później przebywający w Hondurasie ojciec Yany wyjaśnił, że nie została ona oddzielona od swojej matki, zdjęcie wywołało ogólne oburzenie i przyczyniło się do wstrzymania polityki rozdzielania rodzin. 20 czerwca 2018 roku.

Autor: J. Moore, „Crying Girl on the Border”/Getty Images

<https://www.fotopolis.pl/inspiracje/galerie/32043-wyniki-world-press-photo-2019-zwycieza-zdjecie-ktore-poruszylo-miliony/31793/172812>

Zwierzęta zagrożone wymarciem.

Niedźwiedzie panda stały się jednym z największych symboli walki o ochronę dzikich zwierząt. W związku z ekspansją człowieka gatunek ten jeszcze niedawno stał na skraju wymarcia. Prowadzony w Chinach od 25 lat program ochrony gatunku sprawił, że popularne misie panda zostały niedawno wykreślone z listy gatunków zagrożonych, co jednak jest znikomym sukcesem wobec problemów chińskich obrońców przyrody.

Autor: A. Vitale, „Pandas Gone Wild” – I miejsce w kategorii Story-telling

<https://www.fotopolis.pl/inspiracje/galerie/29444-siena-international-photo-awards-2017-znamy-wyniki-wsrod-laureatow-jest-polak/29440/153903>

Chmura smogu wisi nad Tiencin w północno-wschodnich Chinach.

Tiencin, czwarte najludniejsze miasto w Chinach, jest ośrodkiem przemysłowym i logistycznym. Jego port stanowi bramę do stolicy kraju, Pekinu. Z powodu niebezpiecznego smogu pokrywającego północno-wschodnie Chiny ogłaszano czerwone alarmy w wielu miastach w ciągu miesiąca, w tym w Pekinie i Tiencin. Szkołom doradzono, by odwołały zajęcia, a mieszkańcom – by zostali w domach i ograniczyli korzystanie z pojazdów.

Autor: L. Zhang, „Haze in China”

<https://www.fotopolis.pl/inspiracje/galerie/19425-world-press-photo-2016-nagrodzone-prace/19753/19815#:~:text=fot.%20Zhang%20Lei%2C%20%22Haze%20in%20China%22>

Tradycyjne rytuały.

Święto Las Mayas w Colmenar Viejo na obrzeżach Madrytu ma swoje korzenie w pogańskim rytuale. Odbywa się corocznie na początku maja, z okazji wiosny. Pięć lub sześć grup tworzy ołtarze ozdobione roślinami i kwiatami na głównym placu miasta i przyległych ulicach, a każda z nich wybiera dziewczynę w wieku od sześciu do 15 lat na Maję. Musi ona usiąść na ołtarzu – nieruchoma, cicha i poważna – ubrana w białą bluzkę i spódnicę oraz szal z manili.

Autor: D. Ochoa de Olza, „La Maya Tradition”

<https://photothisandthat.co.uk/2016/02/18/world-press-photo-of-the-year-2016/spain-la-maya-tradition/>

Osiedle Przyjaźń na warszawskim Bemowie.

Powstało w 1952 roku dla radzieckich budowniczych Pałacu Kultury i Nauki. Po zakończeniu robót w drewnianych domach zamieszkali studenci i pracownicy warszawskich uczelni. Dziś historia osiedla zyskuje nowe znaczenie. W pokojach mocno wysłużonych budynków mieszkają także cudzoziemcy, dla których osiedle Przyjaźń jest pierwszym domem w Polsce.

Autorka: M. Adamczyk/Pix.House

<https://grandpressphoto.pl/wp-content/uploads/photo-gallery/6OsiPrzy.jpg?bwg=1620145066>

Protesty przeciw orzeczeniu sądu.

W trakcie protestów przeciw orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego w sprawie aborcji kobieta krzychała do policjantki: „Zdejmij mundur, przeproś matkę”. Policjantka nie reagowała.

Autor: J. Ositek, Zespół Szkół Fototechnicznych w Warszawie

<https://grandpressphoto.pl/wp-content/uploads/2021/05/Y1111ABC-768x511.jpg>

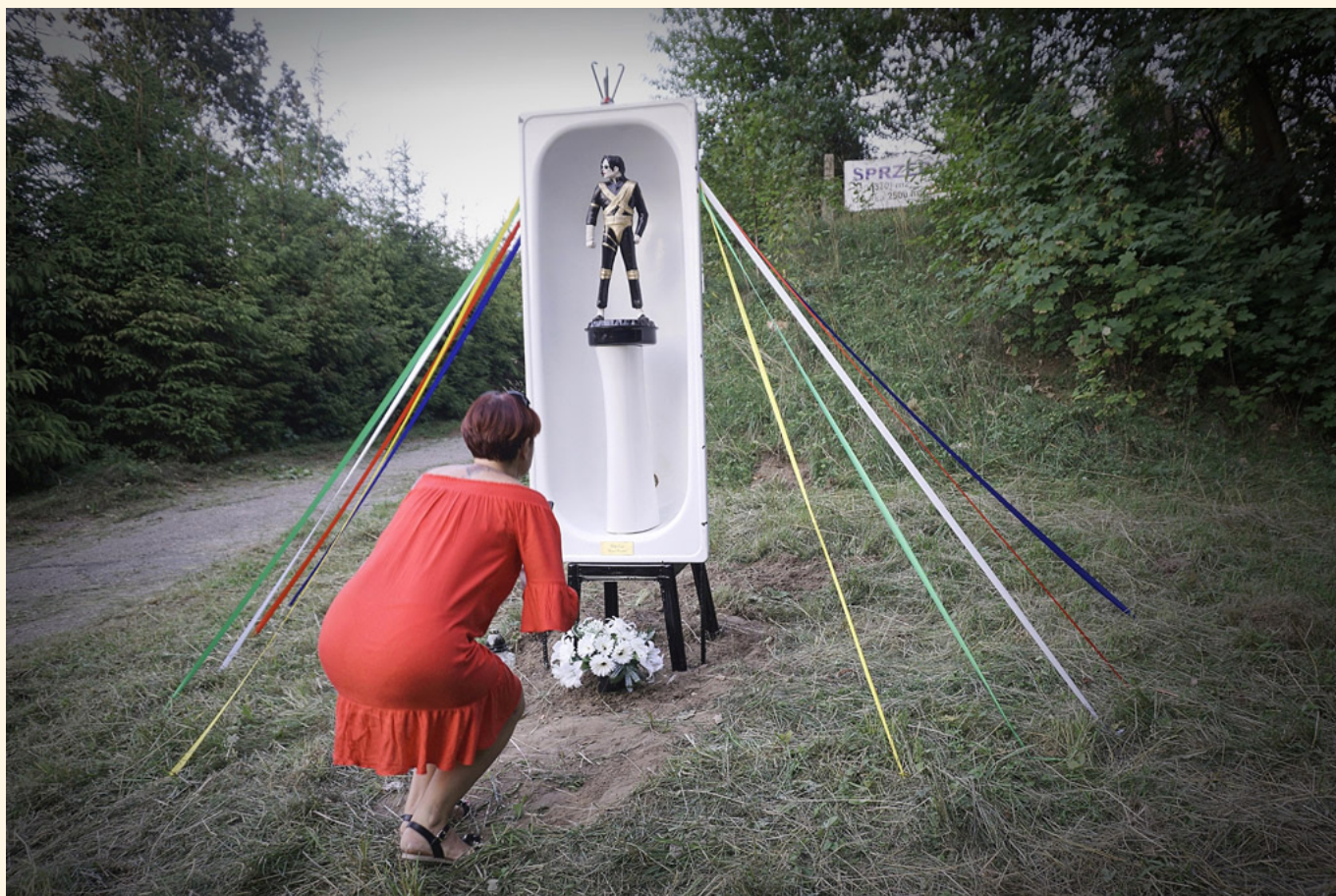

Przyroda w mieście.

Wydaje nam się, że świat należy do człowieka, niszczymy i zanieczyszczamy środowisko na niezliczoną ilość sposobów. Przyroda ma być nam poddana, bo jesteśmy panami świata, ale wystarczy na chwilę, że zapomnimy o naszych pałacach, a przyroda próbuje nieśmiało odzyskać trochę miejsca.

Autor: J. Turczyk

<https://grandpressphoto.pl/wp-content/uploads/2021/05/Rjta0001-1-768x512.jpg>

Figurka Michaela Jacksona.

Nie wszystkim spodobał się pomysł – po niespełna miesiącu figurkę zniszczono.

Autor: D. Madziński

<https://grandpressphoto.pl/wp-content/uploads/photo-gallery/gpp2019/Z004DM78>

Opis sytuacji – opis podstawowy

Przedsiębiorca

Przedstawcie poniższą historię w formie dramy. Możecie użyć nie więcej niż 10 słów. Co waszym zdaniem wydarzyło się niezgodnie z zasadą państwa prawa?

Anna napisała wniosek, żeby dostać dotację na założenie firmy. Złożyła go przez internet parę sekund po otwarciu systemu. Niestety, nie dostała środków. Podobno zgłoszeń było bardzo dużo, w związku z czym urząd wprowadził zmiany do regulaminu konkursu. Środki przyznano zgodnie z kolejnością zgłoszeń – otrzymało je pierwsze 10 osób. Zdziwiła się, że ktoś ją wyprzedził. Dlatego poprosiła urząd o przesłanie informacji, o której godzinie przesłano zwycięskie wnioski. Niestety, urzędnicy odmówili udzielenia odpowiedzi, tłumacząc się ochroną danych osobowych.

Obywatel

Przedstawcie poniższą historię w formie dramy. Możecie użyć nie więcej niż 10 słów. Co waszym zdaniem wydarzyło się niezgodnie z zasadą państwa prawa?

Wojtek po ukończeniu szkoły od razu poszedł do pracy w warsztacie. Szybko zyskał dobre opinie wśród klientów – był kulturalny, dokładny, dobrze znał się na swoim fachu. Po trzech latach postanowił założyć własny warsztat. Rodzice przekazali mu dom z działką pod miastem. Wystąpił do urzędu o zgodę na przebudowę i otwarcie warsztatu. Po 40 zamiast po 30 dniach otrzymał pismo z decyzją odmowną. W liście nie było żadnej dodatkowej informacji. Wojtek udał się do urzędu. Dowiedział się, że na otwarcie warsztatu nie pozwala miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Niestety, nikt nie chciał tego planu mu pokazać. Działka Wojtka sąsiaduje z terenami wojskowymi i podobno dlatego plan jest tajny.

Pracownik piekarni

Przedstawcie poniższą historię w formie dramy. Możecie użyć nie więcej niż 10 słów. Co waszym zdaniem wydarzyło się niezgodnie z zasadą państwa prawa?

Olga pracuje w sklepie piekarni. Często ze współpracownikami podczas przerw rozmawiają o sytuacji politycznej w kraju. Olga jest również zaangażowana w mediach społecznościowych, często wrzuca memy, linki do blogów, artykułów niezależnych. Po pracy chodzi na marsze, organizuje debaty w lokalnej społeczności. Kiedy dowiedział się o tym dyrektor sklepu, zmienił do niej nastawienie. W końcu wypowiedział jej umowę o pracę bez wskazania przyczyny.

Olga dowiedziała się, że jej szef jest związany z przeciwną jej opcją polityczną, a jego zięć jest prokuratorem w mieście. Olga postanowiła dochodzić swoich praw w sądzie. Ten jednak nie dopatrywał się nieprawidłowości. Co więcej, po kilku dniach Olga dostała nakaz stawienia się w prokuraturze w sprawie zniesławienia lokalnych polityków.

Uczeń

Przedstawcie poniższą historię w formie dramy. Możecie użyć nie więcej niż 10 słów. Co waszym zdaniem wydarzyło się niezgodnie z zasadą państwa prawa?

Adam w marcu, na kilka tygodni przed maturą, postanowił zmienić kolor włosów na tęcze. Wszyscy chwalą jego nowy wygląd: uczniowie, a nawet nauczyciele. Zdziwił się, gdy wychowawczynie obniżyła mu ocenę z zachowania. Poprosił ją o uzasadnienie oceny. Odpowiedziała mu, że na podstawie regulaminu dotyczącego wyglądu i ubioru przyjętego przez radę pedagogiczną w kwietniu farbowanie włosów podobnie jak malowanie paznokci jest nieakceptowane. Adam nie znalazł regulaminu na stronie internetowej szkoły. Musiał złożyć podanie do dyrektora szkoły o wgląd do dokumentu. Otrzymał go już po wręczeniu świadectwa.

Kierowca

Przedstawcie poniższą historię w formie dramy. Możecie użyć nie więcej niż 10 słów. Co waszym zdaniem wydarzyło się niezgodnie z zasadą państwa prawa?

Wakacje. Całą ekipą jedziecie nad morze. Wiecie, że więcej niż na przepisowe 120 km na godzinę nie możecie sobie pozwolić. Jako odpowiedzialny kierowca pilnujesz prędkości. Nagle w oddali widzisz policjanta z radarem. Chwila i już wskazuje, byś się zatrzymał na pasie technicznym. Zjeżdżasz, jesteś lekko zdenerwowany, ale wiesz, że jechałeś przepisowo. Policjant nie przedstawia się, od razu informuje, że przekroczyłeś dozwoloną prędkość – 140 km na godzinę zamiast 120. Próbujesz wyjaśnić, że z pewnością to nieprawda. Policjant pokazuje odczyt z radaru. Twój kolega mówi, że słyszał, że ten model radaru jest nieatestowany i może się psuć. Policjant jest niewzruszony – wypisuje mandat. Biedniejsi o 300 zł dojeżdżacie nad morze. Na miejscu jest wasz kumpel – mówi, że trzeba było nie przyjmować mandatu, wtedy sprawa trafiłaby do sądu i moglibyście dowieść swojej racji. Niestety, policjant nie poinformował was o tej możliwości...

Pracownik serwisu

Przedstawcie poniższą historię w formie dramy. Możecie użyć nie więcej niż 10 słów. Co waszym zdaniem wydarzyło się niezgodnie z zasadą państwa prawa?

Jesteś wykwalifikowanym elektrykiem samochodowym, dwa lata temu zdałeś egzamin zawodowy. Masz dobrą pracę – pracujesz na dobrym sprzęcie, pieniądze jak na pierwszą pracę też nie najgorsze, wszystko legalnie, nic na czarno. I nagle przychodzi twój szef. Mówi, że nie może przedłużyć z tobą umowy. Jesteś zdziwiony, nie miałeś sygnałów, że z twoją pracą jest coś nie tak. Przełożony cię chwalił, klienci nie wracali z uwagami co do wykonanych przez ciebie napraw. Okazuje się, że zmieniły się przepisy i twoje uprawnienia są nieważne. Musisz przejść dodatkowe kursy i raz jeszcze zdawać egzamin.

Fan Legii

Przedstawcie poniższą historię w formie dramy. Możecie użyć nie więcej niż 10 słów. Co waszym zdaniem wydarzyło się niezgodnie z zasadą państwa prawa?

Wyszedłeś ze szkoły. Idziesz wraz z kumplami na przystanek autobusowy. Za-częliście dyskutować na temat ostatniego meczu Legii i Polonii. Rozemocjowany pozwalasz sobie na kilka wulgaryzmów. Jako fan Legii krytykujesz grę Polonistów. Nagle podchodzą do was nieumundurowani policjanci. Wyjmują legitymację, wtedy widzisz naszywkę z logo Polonii. Funkcjonariusze nie przedstawiają się, informują was o wykroczeniu – postępowaniu się przekleństwami w miejscu publicznym. Nakładają na ciebie mandat oraz zaprowadzają do dyrektora szkoły, domagając się obniżenia oceny z zachowania i zawieszenia w prawach ucznia. W drodze do szkoły mijacie dwie osoby, które głośno przeklinają. Funkcjonariusze nie reagują.

Opis sytuacji

Przedsiębiorca

Zapoznajcie się z poniższą historią. Ustalcie, co wskazuje na to, że nie jest przestrzegana zasada praworządności. Jakie skutki może nieść z sobą tak funkcjonujące państwo (dla bohaterki, urzędu, państwa/społeczeństwa)?

Anna ukończyła szkołę rok temu. Postanowiła wykorzystać zdobytą wiedzę i założyć własną firmę. Urząd pracy w jej mieście ogłosił konkurs, w ramach którego można było pozyskać środki na ten cel. Anna nie zastanawiała się długo. Zapoznała się z regulaminem, napisała wniosek i złożyła go w odpowiednim terminie. Poświęciła dużo czasu, by dokładnie opisać swój pomysł na biznes, korzystała z pomocy ekspertów w tej kwestii. W dniu ogłoszenia wyników Anna była bardzo podekscytowana, co chwila odświeżała stronę internetową urzędu, by sprawdzić, czy już wiadomo, kto otrzyma dotacje. Niestety, okazało się, że nie znalazła się w grupie szczęśliwców. Podobno zostało zgłoszonych bardzo dużo wniosków i wszystkie reprezentowały bardzo wysoki poziom. W związku z czym kierownictwo urzędu wprowadziło zmiany do regulaminu konkursu. Środki przyznano zgodnie z kolejnością zgłoszeń – otrzymało je pierwsze 25 osób. Anna złożyła wniosek przez internet już parę minut po północy. Zdziwiła się, że ktoś ją wyprzedził. Dlatego poprosiła urząd o przestanie informacji, o której godzinie przestano zwoić wnioski. Niestety, urzędnicy odmówili udzielenia odpowiedzi, tłumacząc się ochroną danych osobowych.

Obywatel

Zapoznajcie się z poniższą historią. Ustalcie, co wskazuje na to, że nie jest przestrzegana zasada praworządności. Jakie skutki może nieść z sobą tak funkcjonujące państwo (dla bohatera, urzędu, państwa/społeczeństwa)?

Wojtek po ukończeniu szkoły od razu poszedł do pracy w warsztacie. Szybko zyskał dobre opinie wśród klientów – był kulturalny, dokładny, dobrze znał się na swoim fachu. Po trzech latach postanowił założyć własny warsztat. Rodzice przekazali mu dom z dużą działką pod miastem. Żeby rozpocząć działalność gospodarczą, musiał zmienić sposób użytkowania budynku. Zgłosił te plany w urzędzie. Niecierpliwie czekał na potwierdzenie. Wiedział, że zgodnie z prawem wydział urbanistyki i architektury ma na to 30 dni. Po ponad 40 dniach otrzymał pismo z decyzją odmowną w sprawie zmiany sposobu użytkowania. W liście nie było żadnej dodatkowej informacji. Wojtek udał się do urzędu. Dowiedział się, że na otwarcie warsztatu nie pozwala miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Niestety, nikt nie chciał tego planu mu pokazać. Działka Wojtka sąsiaduje z terenami wojskowymi i podobno dlatego plan jest tajny.

Pracownik domu kultury

Zapoznajcie się z poniższą historią. Ustalcie, co wskazuje na to, że nie jest przestrzegana zasada praworządności. Jakie skutki może nieść z sobą tak funkcjonujące państwo (dla bohatera, instytucji, państwa/społeczeństwa)?

Olga dostała pracę w domu kultury. Pracuje z młodymi ludźmi w podobnym do niej wieku. Często podczas przerw rozmawiają o sytuacji politycznej w kraju. Olga jest również zaangażowana w mediach społecznościowych, często wrzuca memy, linki do blogów, artykułów niezależnych. Od niedawna działa w młodzieżówce partyjnej. Po pracy chodzi na marsze, organizuje debaty w lokalnej społeczności. Kiedy dowiedział się o tym dyrektor domu kultury, zmienił do niej nastawienie. Stał się bardzo formalny, często ustawiał grafik pracy w niekorzystny dla niej sposób (musiała ponad 40 minut czekać na autobus do domu). W końcu wypowiedział jej umowę o pracę bez wskazania przyczyny. Olga dowiedziała się, że jej szef jest związany z przeciwną jej opcją polityczną, a jego zięć jest prokuratorem w mieście. Olga postanowiła dochodzić swoich praw w sądzie. Ten jednak nie dopatrzył się nieprawidłowości. Co więcej, po kilku dniach Olga dostała nakaz stawienia się w prokuraturze w sprawie zniesławienia lokalnych polityków.

Uczeń

Zapoznajcie się z poniższą historią. Ustalcie, co wskazuje na to, że nie jest przestrzegana zasada praworządności. Jakie skutki może nieść z sobą tak funkcjonujące państwo (dla bohatera, szkoły, państwa/społeczeństwa)?

Adam w marcu, na kilka tygodni przed maturą, postanowił zmienić kolor włosów na tęczowe. Zmiana wyglądu została dobrze przyjęta przez jego kolegów i koleżanki, nawet niektórzy nauczyciele skomplementowali nową fryzurę chłopaka. Jakież było jego zdziwienie, kiedy dowiedział się, że wychowawczynie obniżyła mu ocenę z zachowania. Poprosił ją o uzasadnienie oceny. Dowiedział się, że na podstawie regulaminu dotyczącego wyglądu i ubioru przyjętego przez radę pedagogiczną w kwietniu farbowanie włosów podobnie jak malowanie paznokci jest nieakceptowane. Adam chciał zapoznać się z dokładnym brzmieniem dokumentu. Niestety, nie był on dostępny ani na stronie internetowej szkoły, ani w szkolnej bibliotece. Musiał złożyć podanie do dyrektora szkoły o wgląd do dokumentu. Otrzymał go już po wręczeniu świadectwa.

Kierowca

Zapoznajcie się z poniższą historią. Ustalcie, co wskazuje na to, że nie jest przestrzegana zasada praworządności. Jakie skutki może nieść z sobą tak funkcjonujące państwo (dla bohatera, funkcjonariusza, państwa/społeczeństwa)?

Wakacje. Całą ekipą jedziecie nad morze. Przed wami tydzień dobrej zabawy, plażowania, morze... Radio włączone, z głośników lecą hity. Jedziecie w pięć osób, bagażnik pełen. Wiecie, że więcej niż na przepisowe 120 km na godzinę

nie możecie sobie pozwolić. Jako odpowiedzialny kierowca pilnujesz prędkości. Nagle w oddali widzisz policjanta z radarem. Chwila i już wskazuje, żebyś się zatrzymał na pasie technicznym. Zjeżdżasz, jesteś lekko zdenerwowany, ale wiesz, że jechałeś przepisowo. Policjant nie przedstawia się, od razu informuje, że przekroczyłeś dozwoloną prędkość – 140 km na godzinę zamiast 120. Próbujesz wyjaśnić, że z pewnością to nieprawda. Policjant pokazuje odczyt z radaru. Twój kolega mówi, że słyszał, że ten model radaru jest nieatestowany i może się psuć. Policjant jest niewzruszony – wypisuje mandat. Biedniejsi o 300 zł dojeżdżacie nad morze. Na miejscu jest wasz kumpel – mówi, że trzeba było nie przyjmować mandatu, wtedy sprawa trafiłaby do sądu i moglibyście dowieźć swojej racji. Niestety, policjant nie poinformował was o tej możliwości...

Pracownik serwisu

Zapoznajcie się z poniższą historią. Ustalcie, co wskazuje na to, że nie jest przestrzegana zasada praworządności. Jakie skutki może nieść z sobą tak funkcjonujące państwo (dla bohatera, funkcjonariusza, państwa/społeczeństwa)?

Przygotowania do egzaminu, trochę stresu i jest wynik. Zdobyłeś kwalifikacje do wykonywania zawodu. Jesteś wykwalifikowanym elektrykiem. Tydzień szukania pracy i masz – w znanym, autoryzowanym serwisie samochodowym. Masz szansę zdobyć przydatne doświadczenie, pracujesz na dobrym sprzęcie, pieniądze jak na pierwszą pracę też nie najgorsze. I nagle przychodzi twój szef. Mówi, że nie może przedłużyć z tobą umowy. Jesteś zdziwiony, nie miałeś sygnałów, że z twoją pracą jest coś nie tak. Przełożony cię chwalił, klienci nie wracali z uwagami co do wykonanych przez ciebie napraw. Okazuje się, że zmieniły się przepisy i twoje uprawnienia są nieważne. Musisz przejść dodatkowe kursy i raz jeszcze zdawać egzamin.

Fan Legii

Zapoznajcie się z poniższą historią. Ustalcie, co wskazuje na to, że nie jest przestrzegana zasada praworządności. Jakie skutki może nieść z sobą tak funkcjonujące państwo (dla bohatera, funkcjonariusza, państwa/społeczeństwa).

Wyszedłeś ze szkoły. Idziesz wraz z kumplami na przystanek autobusowy. Zaczęliście dyskutować na temat ostatniego meczu Legii i Polonii. Rozemocjonowany pozwalasz sobie na kilka wulgaryzmów. Jako fan Legii krytykujesz grę Polonistów. Nagle podchodzą do was nieumundurowani policjanci. Wyjmują legitymację, wtedy widzisz naszywkę z logo Polonii. Funkcjonariusze nie przedstawiają się, informują was o wykroczeniu – postępowaniu się przekleństwami w miejscu publicznym. Nakładają na ciebie mandat oraz zaprowadzają do dyrektora szkoły, domagając się obniżenia oceny z zachowania i zawieszenia w prawach ucznia. W drodze do szkoły mijacie dwie osoby, które głośno przeklinają. Funkcjonariusze nie reagują.

Transkrypcja fragmentu czwartego odcinka „Alternatywy 4” (reż. Stanisław Bareja)

Panie prezesie, ten Cichocki tam już sterczy parę godzin. Może pan by go przyjął, porozmawiał?

Ech, co za namolny facet. Musiał go ktoś na mnie napuścić. No dobrze. Niech go pani poprosi.

Dobrze.

Do gabinetu wchodzi Cichocki.

Proszę, proszę. No więc, panie kolego, w zasadzie wszystko jest w porządku. Przydział jest gotowy, mieszkanie czeka... Niestety, nie mogę dać panu tego przydziału.

Dlaczego?

Stwierdziłem, niestety, luki w pańskich dokumentach. No, na przykład nie ma pan zaświadczenia, czy pańscy rodzice posiadają jakąś własną nieruchomość albo dodatkowe izby.

Ale, panie prezesie, przecież moi rodzice już dawno nie żyją.

Nie szkodzi. To znaczy przepraszam, źle się wyraziłem. Oczywiście ja panu wierzę, ale w dokumentach nie ma śladu tego faktu. No, musi pan złożyć świadectwo zgonu rodziców.

Ale, panie prezesie, ja mam czterdzieści osiem lat, to co do tego mają rodzice? Ojciec zmarł jeszcze w czterdziestym trzecim u nich na mrozie.

Tak. No cóż. Sprawa jest bardzo prosta. Wyśle pan list polecony i odwrotną pocztą przyślą panu świadectwo zgonu ojca. Ale poza tym, proszę pana, ja tu nie widzę zaświadczenia, czy pańska żona nie prowadzi na przykład działalności gospodarczej.

A to po co?

Jak to po co? To leży w pańskim interesie. Jeżeli żona jest na przykład chałupniczką, naukowcem, artystką, literatem, to przysługuje panu dodatkowa izba. No, a więc życzę panu powodzenia, a przydział leży tu i czeka na pana cierpliwie. No, do widzenia panu. (Wyprowadza Cichockiego z gabinetu). Aha! I jeszcze jedno. Dobrze by było, żeby pan przyniósł zaświadczenie, że mieszkanie jest panu naprawdę potrzebne.

Wywiad z Adamem Bodnarem

Dominika Kozłowska: Co to jest praworządność?

Adam Bodnar: Prawo jest zawsze pisane, podczas gdy praworządność to często niepisana kultura zachowania. Rządy prawa opierają się na połączeniu tych dwóch elementów.

To przypomina reguły gry w piłkę nożną. Spisane zasady określają, gdzie jest bramka, ilu na boisku może być zawodników, jaka jest rola sędziego i co to jest spalony. Do tego jednak dochodzi kultura fair play. Zakłada ona określone zachowania, które opierają się na szacunku dla drużyny przeciwnika. Zwycięstwo nie zawsze jest najważniejsze, bo w pewnych sytuacjach należy np. oddać piłkę przeciwnikowi, chociaż nie jest to nigdzie powiedziane wprost. Nie wykorzystujemy też sytuacji niefortunnego potknięcia przeciwnika, by zdobyć przewagę. Oczywiście można naruszać reguły fair play dla doraźnych korzyści. I tak się niestety czasami dzieje. Wierzimy jednak, że długoterminowo opłacają się szacunek i takie zachowanie, którego oczekujemy w zamian.

Podobnie jest z praworządnością, bo w państwie prawa kluczowe jest nie tylko przestrzeganie zapisanych reguł, lecz także respektowanie wartości związanych ze sposobem podejmowania decyzji przez władzę. Ważne, by brać pod uwagę różnorodne poglądy obywateli, myśleć o konsekwencjach proponowanych rozwiązań, odpowiednio je uzasadniać i zachęcać do ich przyjęcia. Najprostszy przykład: jeżeli mamy przewidziane trzy czytania ustawy w Sejmie, nie chodzi tylko o to, by je technicznie przejść. Cel jest zgoła odmienny: ten sposób pracy ma służyć pogłębieniu refleksji nad stanowionym prawem. Dzięki kolejnym czytaniom i towarzyszącym im dyskusjom zwiększamy szanse na wychwycenie różnych błędów oraz stwarzamy przestrzeń do uwzględnienia odmiennych opinii. Wszystko po to, by powstał maksymalnie dobry akt prawny. Z punktu widzenia czysto legalistycznego, jeśli tylko przejdziemy przez wszystkie trzy czytania, nie doszło do złamania prawa. Jednak z punktu widzenia kultury praworządności, jeżeli zrobimy to bezrefleksyjnie, naruszamy ważne reguły.

Dlaczego praworządność powinna być ważna dla obywatela?

Jest gwarancją, że państwo będzie postępowało zgodnie z określonymi zasadami: obywatel nie będzie zaskakiwany regulacjami, będzie mógł wyrazić swój pogląd na temat planowanych zmian i odpowiednio się do nich przygotować. Daje ponadto pewność, że decyzje będą opierały się na obiektywnych, a nie arbitralnych kryteriach. W praktyce oznacza to, że w sytuacji sporu z państwem obywatel będzie miał prawo do odwołania i faktycznego wykorzystania całej drogi odwoławczej, a decyzje podejmowane w jego sprawie będą się opierać na prawie, a nie opinii urzędnika lub polityka.

Stajemy się dziś coraz bardziej świadomi, że możemy wchodzić w rozmaite interakcje z władzą. A ta ma nieraz interes, by daną sprawę rozpatrzyć na swoją korzyść, np. przedstawić demonstrujących jako awanturników, którzy pogłębiają nienawiść w społeczeństwie.

Inny, bliższy życiu przykład to sytuacja, gdy obywatel wchodzi w konflikt z Narodowym Funduszem Zdrowia, który odmawia finansowania określonego leczenia. W takich sytuacjach możliwość dochodzenia swoich praw przed bezstronnym sądem jest bardzo istotną sprawą. Również biznes jest zależny od praworządności. Jeżeli państwo wykorzystuje biznes do realizacji celów politycznych, sfera dominium zaczyna się coraz bardziej krzyżować ze sferą imperium. W ostatnich dniach toczyła się debata na temat wykonania wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sprawie stref ochronnych wokół lotnisk. Chodzi o stworzenie mechanizmu odszkodowawczego dla osób, które mieszkają w okolicach krakowskich Balic, warszawskiego Okęcia czy lotniska Ławica w Poznaniu. Tutaj państwo występuje nie tylko w roli tego, kto ustala prawo, lecz także tego, kto w osobie ministra infrastruktury jest inwestorem. Interes mieszkańców jest spychany na drugi plan, bo państwo jako inwestor nie chce dopłacać do tych przedsięwzięć.

Prowadziłem kiedyś szkolenia dla adwokatów z Ukrainy. Mówiłem im, że mamy w Polsce przepis o odpowiedzialności odszkodowawczej państwa za szkodę spowodowaną działaniami organów władzy publicznej. Na tej podstawie sądy w Polsce, kiedy państwo zrobi coś złego, zasądzą odszkodowanie na rzecz obywatela. Ukraińscy adwokaci patrzyli na mnie ze zdziwieniem i pytali, jak to możliwe, że sądy zasądzą na rzecz obywatela. U nas, argumentowali, sądy są częścią władzy państwowej i nie będą działały przeciwko państwu. Dziś widzimy, jak niewiele trzeba, by wypaczyć ten mechanizm. Wystarczy powiedzieć sędziom: musicie brać odpowiedzialność za kondycję finansów publicznych. Musicie zdawać sobie sprawę, że każda wasza decyzja rodzi konsekwencje dla budżetu.

Adam Bodnar – rzecznik praw obywatelskich w latach 2015–2021. Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego i Central European University w Budapeszcie. W 2006 roku uzyskał na UW stopień naukowy doktora nauk prawnych z dziedziny prawa konstytucyjnego. Od 2004 roku związany z Helsińską Fundacją Praw Człowieka, w latach 2010–2015 jej wiceprezes. Członek rady dyrektorów Funduszu ONZ na rzecz Ofiar Tortur (2013–2014). Ekspert Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej. W 2018 roku rzecznik praw obywatelskich Adam Bodnar i jego biuro zostali wyróżnieni norweską Nagrodą Rafto przyznawaną obrońcom praw człowieka na świecie.

<https://www.miesiecznik.znak.com.pl/adam-bodnar-prawo-i-praworzadnosc/>

Scenariusz warsztatu

Wolność słowa – co właściwie znaczy i dlaczego jest ważna dla każdego z nas?

Cele	<p>Po zajęciach uczestnicy:</p> <ul style="list-style-type: none">• rozumieją różnice w pojęciach wolności słowa/wypowiedzi, wolności prasy, prawa do informacji,• znają normy prawne gwarantujące wolność słowa,• potrafią wskazać przykłady działań wspierających i zagrażających wolności słowa,• umieją sformułować własne poglądy na temat wartości i granic wolności słowa.
Czas trwania	120 minut
Forma pracy	Indywidualna, w grupie, zespołowa
Metody pracy	Rozmowa kierowana, praca z tekstem źródłowym, dyskusja
Uwagi ogólne	<p>Postawa prowadzącego: Ważne jest okazanie szacunku dla uczestników zajęć i ich poglądów, w szczególności podczas rozmowy kierowanej/dyskusji. Mimo że tematyka jest trudna i może skłaniać do posługiwania się formalnym, prawniczym językiem, warto kosztem poprawności legislacyjnej stosować słownictwo potoczne, pojęcia dostępne odbiorcom. W dialogu z uczniami wskazuj korzyści z obowiązywania wolności słowa, odwołuj się do doświadczenia uczniów oraz pokazuj związek wolności słowa z uczestnictwem w życiu publicznym, wpływem na sprawy publiczne.</p>
Organizacja przestrzeni:	Zadbaj o to, by otoczenie sprzyjało wzajemnemu słuchaniu się, prowadzaniu aktywnej rozmowy. Proponujemy odsunięcie stołów na bok, tak by móc usiąść w kręgu. Zwróć uwagę, że dla wielu uczniów może to być nowe doświadczenie. Warto wyjaśnić im znaczenie takiego układu przestrzeni.

Faza wstępna (30 minut)

Przywitaj się z uczestnikami. Przedstaw cel warsztatów w języku uczniów, zwracając uwagę na korzyści, które dzięki nim mogą osiągnąć, np.: będziesz rozumieć, czym jest wolność słowa, dowiesz się, jak z niej możesz korzystać, jaki wpływ wolność słowa ma na możliwość uczestniczenia w życiu publicznym.

Następnie zaprezentuj zasady obowiązujące podczas zajęć (załącznik nr 1). Upewnij się, że są one zrozumiałe. Jeśli jest taka potrzeba i możliwość, zmodyfikuj je wraz z grupą.

Ćwiczenie 1

Na ścianie umieść zdjęcia, memy i cytaty z załącznika nr 2. Poproś uczniów, by zapoznali się z nimi i zastanowili się nad odpowiedzią na dwa pytania:

- Co nam daje wolność słowa?
- Jak ludzie korzystają z wolności słowa?

Następnie wyświetl fragmenty filmów i omów je z uczestnikami:

- Jak z wolności słowa korzystają bohaterowie poszczególnych scen?
- Jak jest ukazana wolność słowa?

„Alternatywy 4”, odc. 8, reż. S. Bareja

<https://www.youtube.com/watch?v=l3qvY7Q5drc>

„Dzień świra”, scena manifestacji, reż. M. Koterski

<https://www.youtube.com/watch?v=rFhuGilu710>

Zachęć uczniów do przyjrzenia się sobie i swoim znajomym oraz odpowiedzenie sobie na pytanie: jak my korzystamy z wolności słowa? Możesz nawiązać do dziedzin związanych z zawodem, którego się uczą (np. fryzjerstwo – farbowanie włosów na zdecydowane kolory; mechanika samochodowa – tuning, naklejki na auta; poligrafia – znaki graficzne, naszywki itp.).

Następnie usiądźcie w kręgu. Poproś każdego o podzielenie się swoimi przemyśleniami. Podsumuj, porządkując i/lub wprowadzając pojęcia: wolność myśli, wolność słowa, wolność wypowiedzi/ekspresji, wolność prasy/mediów, wolność religijna/sumienia, prawo do informacji. W tym celu możesz skorzystać z prezentacji multimedialnej (załącznik nr 3).

Faza realizacyjna (80 minut)

Zaproś uczniów do wykonania zadania. Jego celem jest zastanowienie się nad wartością wolności słowa i jej granicami.

Podziel uczestników na parzystą liczbę grup składających się z maksymalnie pięciu osób. Każdej grupie wręcz jeden opis studium przypadku, tak by ten

sam opis otrzymały dwie grupy (w załączniku 3.1 znajdują się opisy uproszczone, w załączniku 3.2 trudniejsze, bardziej zaawansowane fragmenty artykułów prasowych). Jedna z nich ma opowiedzieć się za, a druga przeciw poruszanemu w nim problemowi:

- Czy uczniowie powinni móc brać udział w manifestacjach, np. Młodzieżowym Strajku Klimatycznym, w czasie kiedy odbywają się lekcje?
- Czy na terenie przygranicznym objętym stanem wyjątkowym powinni być wpuszczani dziennikarze?
- Czy zmiana treści hymnu państwowego jest wyrazem wolności słowa, czy oznaką braku szacunku do symbolu narodowego?
- Czy media społecznościowe powinny mieć prawo blokowania kont użytkowników?

Po upływie 15 minut rozpocznijcie debatę. Przyjmij rolę moderatora. Zaczynaj od krótkiego przedstawienia zagadnienia. Następnie udzielaj głosu przedstawicielom dwóch grup, które zapoznały się ze wskazanym problemem. Na koniec oddaj głos publiczności – pozostałym uczniom. Zadbaj o dynamizm procesu. Po omówieniu danego problemu przejdź do następnego, zachowując ten sam schemat wypowiedzi.

Dodatkowo:

W ramach podsumowania ćwiczenia możesz zapytać uczestników:

- Czy wszystkim należy się taka sama wolność słowa, wolność głoszenia poglądów? Czy osobom, z którymi się nie zgadzasz (np. lewakom, narodowcom, płaskoziemcom, antyszczepionkowcom, zwolennikom aborcji, zwolennikom życia poczętego), dałbyś/dałabyś takie samo prawo głoszenia poglądów?

Podsumuj debatę. Zwróć uwagę, że omawiane problemy dotyczyły szeroko rozumianej wolności słowa: wolności myśli, zrzeszania się (opis nr 1), prawa do informacji/wolności prasy (opis nr 2), wolności wypowiedzi/ekspresji artystycznej (opis nr 3), wolności słowa i cenzury prewencyjnej/represyjnej prowadzonej przez instytucje niepaństwowe (opis nr 4). Pokazują one, jak szerokim i nieprecyzyjnym, a jednocześnie ważnym zagadnieniem jest wolność słowa.

Korzystając z prezentacji multimedialnej, wskaż zakotwiczenie wolności słowa w prawie. W szczególności zwróć uwagę na cechy praw człowieka, w tym wolności słowa.

Zwróć uwagę, że bez wolności wypowiedzi, ekspresji trudno jest formułować własne myśli, a w konsekwencji swobodnie wyrażać poglądy. Niezbędny do tego jest również dostęp do informacji, które dostarczają wolne media. Tylko wtedy, kiedy mamy dostęp do danych, kiedy możemy poznawać poglądy innych i formułować własne, możliwe jest autentyczne uczestniczenie w demokracji.

Propozycja rozszerzenia – dezinformacja

Podkreśl, że jednym z wyzwań stojących przed demokracją i wolnością słowa jest dezinformacja (czego przejawem są m.in. fake newsy). Upewnij się, że wszyscy rozumieją to pojęcie, i zadaj otwarte pytania: Co myślicie o tym zjawisku? Jak może ono wpłynąć na demokrację i wolność słowa? Pozwól na kilkuminutową swobodną dyskusję. Wnioski zapisz na tablicy.

Następnie zaprezentuj wykład na TEDex Olgi Yurkovej, dziennikarki, współzałożycielki stopfake.org.

https://www.ted.com/talks/olga_yurkova_inside_the_fight_against_russia_s_fake_news_empire/transcript#t-297155

Zaproponuj uczniom, by w ciągu minuty odpowiedzieli sobie w ciszy na usłyszane na końcu wykładu pytania. Jeśli ktoś chce odpowiedzieć na głos, to daj taką możliwość.

Zadaj uczniom pytanie: jak rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji może wpływać na stan demokracji? (Bez dostępu do prawdziwych informacji trudno formułować opinie, podejmować decyzje, a zatem aktywnie uczestniczyć w demokracji, wpływać na sprawy swojego państwa, lokalnej wspólnoty, a także własnej przyszłości).

Propozycja rozszerzenia – hejt

Podkreśl, że jednym z wyzwań stojących przed demokracją i wolnością słowa jest hejt (mowa nienawiści). Upewnij się, że wszyscy rozumieją to pojęcie, i zadaj otwarte pytania: Co myślicie o tym zjawisku? Czy wy lub wasi znajomi doświadczyli hejtu? Jak hejt w przestrzeni publicznej może wpłynąć na demokrację i wolność słowa? Pozwól na kilkuminutową swobodną dyskusję. Wnioski zapisz na tablicy.

Następnie zaprezentuj film, w którym działacze Amnesty International czytają komentarze na swój temat.

<https://www.youtube.com/watch?v=INFTsfAzqRO>

Zadaj uczniom pytanie: jak hejt w przestrzeni publicznej może wpływać na stan demokracji? (Brak kultury dialogu, niechęć obywateli do rozmów na ważne sprawy, obniżony poziom zaufania społecznego przekładają się na niechęć do działania na rzecz dobra wspólnego, wpływania na wspólne sprawy, czyli uczestniczenia w procesach decyzyjnych w demokracji).

Faza podsumowująca (10 minut)

Na tablicy/ścianie przyczep kartkę z napisem „wolność słowa”. Rozdaj uczniom karteczki samoprzylepne. Poproś, by zapisali na nich odpowiedzi na pytanie: „Dlaczego wolność słowa jest dla mnie ważna?”, i przyczepili obok napisu. Podziękuj za zajęcia i zachęć do przeczytania udzielonych odpowiedzi.

Zasady

Szacunek – każdy ma prawo do swojego zdania.

Słuchamy się wzajemnie.

Każde pytanie jest mądre.

Mówimy pojedynczo.

Mówimy w swoim imieniu (unikamy stwierdzeń „zawsze”, „wszyscy”, „nikt”).

Staramy się być aktywni – dzięki temu więcej się nauczymy oraz lepiej się i siebie poznamy.

Zasada czterech ścian – obowiązuje nas dyskrecja i zaufanie.

„Stop” – jeśli odchodzimy od tematu, każdy może nas zatrzymać, powiedzieć „stop”.

Zdjęcia, memy i cytaty

Po to działałem w AK, po to siedziałem w więzieniu, po to byłem w PRL w opozycji, żeby w wolnej Polsce każdy miał prawo głosu. Tak się pocieszam...

Władysław Bartoszewski,
„Mimo wszystko. Władysław Bartoszewski
w rozmowie z Michałem Komarem”

W kwestii wolności słowa możliwe są w zasadzie dwa stanowiska: albo stanowczo broni się prawa do głoszenia nawet najbardziej odrażających poglądów, albo całkowicie odrzuca się wolność słowa na rzecz standardów stalinowsko-faszystowskich.

Noam Chomsky, „Siła i opinia”

Odpowiedzią na antywolnościowe presje, które występują w demokracji, nie jest oczywiście odejście od demokracji i związanych z nią obywatelskich swobód, lecz obrona zagrożonych wolności w ramach demokracji i społeczeństwa obywatelskiego. Wymaga to stałych, systematycznych i profesjonalnych działań, bo antywolnościowe presje nigdy nie ustaną. A zatem walka o wolność nigdy się nie skończy – chyba że pozwolimy sobie tę wolność odebrać.

Leszek Balcerowicz,
„Odkrywając wolność. Przeciw zniewoleniu umysłów”

Jeśli wierzysz w wolność słowa, to wierzysz w wolność głoszenia poglądów, które ci się nie podobają. Goebbels był zwolennikiem wolności wygłaszania poglądów, które mu się podobały. Stalin też. A jeśli ty jesteś za wolnością słowa, to znaczy to, że jesteś za wolnością wygłaszania dokładnie tych poglądów, których nienawidzisz.

Noam Chomsky,
„Manufacturing Consent: Noam Chomsky and the Media”

Jeśli wolność słowa w ogóle coś oznacza, to oznacza prawo do mówienia ludziom tego, czego nie chcą słyszeć.

George Orwell

Nie zgadzam się z twoimi poglądami, ale po kres moich dni będę bronił twego prawa do ich głoszenia.

Evelyn Beatrice Hall

Sprawy związane z przestrzeganiem zasad etyki dziennikarskiej powinien rozstrzygać nie organ administracji, lecz niezawisły od innych władz sąd. Brak powszechnie obowiązującego katalogu zasad etyki dziennikarskiej w połączeniu z brakiem rzetelnych procedur w [Krajowej] Radzie [Radiofonii i Telewizji] stwarza realne zagrożenie niekontrolowanego i niezgodnego z konstytucją ograniczania wolności słowa.

prezes Trybunału Konstytucyjnego Marek Safjan
o ustawie medialnej, pierwszej ustawie podpisanej przez
Lecha Kaczyńskiego jako prezydenta, „Gazeta Wyborcza”,
24 marca 2006

W krajach, w których panuje wolność słowa, wolność dziennikarza ograniczają interesy dziennika, dla którego pracuje. W wielu przypadkach dziennikarz, zwłaszcza młody, musi iść na daleko idące kompromisy i uciekać się do wyrafinowanej strategii, żeby uniknąć bezpośredniego starcia (...). Ogólnie rzecz biorąc, jest to zawód, który wymaga ciągłej walki i czujności.

Ryszard Kapuściński, „Autoportret reportera”

Wolność nauczania i wyrażania opinii w książkach i prasie stanowi podstawę zdrowego i naturalnego rozwoju każdego społeczeństwa.

Albert Einstein

Za pieniądze publiczne pornografii w polskich teatrach nie będzie.

Piotr Gliński, „Gliński o kontrowersyjnym spektaklu w Teatrze Polskim:
Za pieniądze publiczne pornografii w polskich teatrach nie będzie”,
telewizjarepublika.pl, 20 listopada 2015

Żaden rząd nie ma prawa decydować o prawdziwości naukowych zasad ani w żaden sposób określać charakteru pytań, na które szuka się odpowiedzi. Rząd nie może też oceniać wartości estetycznej artystycznych kreacji ani ograniczać form literackiej i artystycznej ekspresji. Nie powinien też ogłaszać słuszności doktryn ekonomicznych, historycznych, religijnych czy filozoficznych. Za to ma w stosunku do swoich obywateli obowiązek zapewniania wolności, by pozwalała tym obywatelom udzielać się w dalszych przygodach i rozwoju rasy ludzkiej.

Richard Feynman

Co to jest kapitalizm? Uczyli mnie w szkole – wyzysk człowieka przez człowieka. A co to jest socjalizm? Uczyli – jedyny sprawiedliwy system, w którym wszyscy są równi. A wolność? – takiego słowa w ogóle nie używano w szkole, bo po co. Przecież oficjalnie wolność była.

Krystyna Janda,
<http://krystynajanda.natemat.pl/104913,komuno-nie-wracaj>

Świat nigdy nie znalazł dobrej definicji dla słowa „wolność”.

Abraham Lincoln

Tam – i tylko tam – gdzie wspólnie opowiadają się za wolnością i walczą o nią solidarnie, może ona zapanować i przetrwać.

Jan Paweł II

Wolność wypowiedzi jest niezbędna do funkcjonowania demokracji z trzech powodów. Po pierwsze – wolność wypowiedzi odgrywa istotną rolę w zapewnianiu obywatelom informacji niezbędnych do brania udziału w społecznych debatach i w sprawowaniu demokratycznych rządów. Po drugie – wolność krytyki umożliwia poddanie osób sprawujących władzę kontroli w celu wyeliminowania korupcji oraz arbitralności. Po trzecie – wolność wypowiedzi sprzyja procesowi identyfikacji interesów przez obywateli oraz ich reprezentantów, a także wspieraniu kształtowania prawidłowych relacji pomiędzy rządzącymi i rządzonymi.

Jacek Janusz Mrozek,
„Rozważania prawne wokół pojęcia »wolność słowa«”

Wolność słowa należy także rozpatrywać w trzech wymiarach: 1) humanistycznym – wolność słowa jako podstawowa wartość dla samorealizacji człowieka, 2) demokratycznym – wolność słowa jako gwarancja życia publicznego, funkcjonowania państwa i jego instytucji, 3) praworządności – gwarancje prawne wolności słowa, a także określenie jej granic.

Jacek Janusz Mrozek,
„Rozważania prawne wokół pojęcia »wolność słowa«”

Ogólna filozoficzna analiza wolności słowa zazwyczaj wymienia cztery główne rodzaje uzasadnień: 1) dążenie do prawdy, 2) samoekspresję, samorealizację i suwerenność jednostki, 3) krzewienie właściwych postaw odbiorców, 4) spełnianie wymogów demokracji politycznej, której niezbędnym warunkiem jest wolność wypowiedzi.

Jacek Janusz Mrozek,
„Rozważania prawne wokół pojęcia »wolność słowa«”

Obrońcy wolności słowa w internecie

Demotywatory.pl

Memy.pl

Wolność słowa - kiedy siedzisz pod Białym Domem z transparentem "Trump to fiut" i nikt cię nie zgarnia

9 sierpnia 2019 o 14:41 przez Revel [Skomentuj \(7\)](#) [★ Do ulubionych](#)

harry1983 · 10 sierpnia 2019 o 15:28

Polska też gwarantuje wolność wypowiedzi. Tyle, że nie gwarantuje wolności po wypowiedzi.

Demotywatory.pl

**Mowa nienawiści jest wtedy, gdy
ty krytykujesz moje poglądy**

**A wolność słowa jest wtedy,
gdy ja krytykuję twoje**

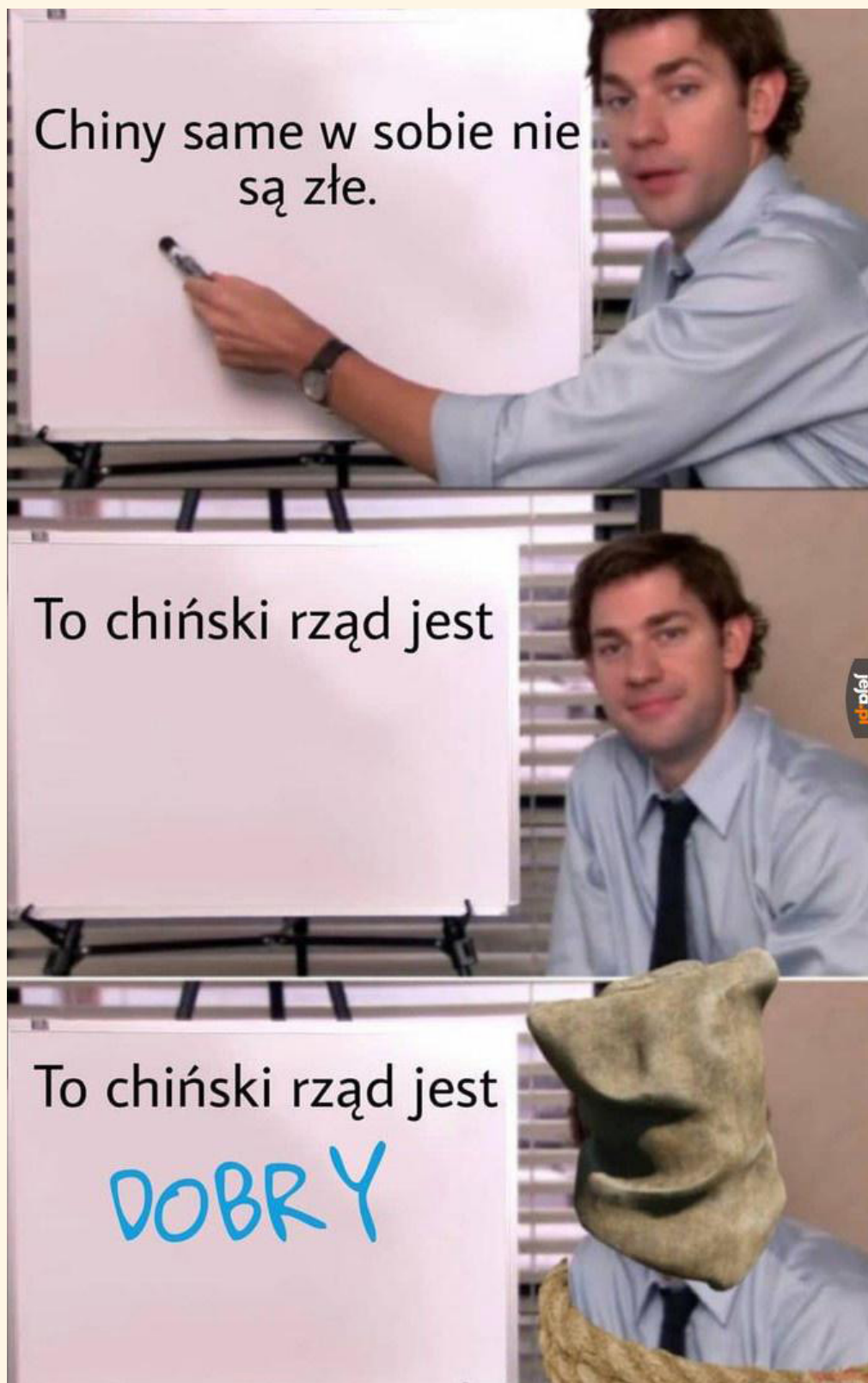
Demotywatory.pl

Wolności słowa, Ty jesteś jak zdrowie

Ile Cię trzeba cenić, ten tylko się dowie, kto Cię stracił

Jeja.pl

Jeja.pl

MEMYTUTAJ.PL

**U NAS TELEWIZJA MOŻE KRYTYKOWAĆ
RZĄD**

Memytutaj.pl

I wtedy wychodzi rzeczniczka rządu i mówi:

Dzieci polityków są zdolne

i nic nie jest im ułatwiane.

fb.com/SekcjaGimnastyczna

Sekcja Gimnastyczna/ Facebook.

Samotny protestujący przeciw wojnie w konfrontacji z policją w Whitehall podczas kryzysu kubańskiego, Londyn, 1962.

Do kryzysu politycznego między dwoma supermocarstwami dysponującymi bronią atomową – ZSRR i USA – doszło w 1962 roku na Kubie, w okresie zimnej wojny. Był spowodowany tajnym rozmieszczeniem przez ZSRR na Kubie pocisków balistycznych średniego zasięgu, bezpośrednio zagrażających terytorium USA. Wcześniej, tj. na przełomie lat 1959–1960, USA rozmieściły rakietowe pociski balistyczne na terytorium Wielkiej Brytanii, Włoch i Turcji, w pobliżu ZSRR. Był to największy kryzys w historii powojennego świata.

Fot.: Don McCullin

Manifestacja na ul. Armii Czerwonej, Poznań, 1956.

28 i 29 czerwca 1956 roku w Poznaniu doszło do robotniczych protestów, które przerodziły się w walki uliczne. Władze komunistyczne użyły wojska do ich stłumienia. W konsekwencji śmierć poniosło co najmniej 79 osób, rannych było ponad 600. Protestujący domagali się m.in.: podwyżek pensji, poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy, a także wolności w sferze publicznej.

Autor nieznan, źródło: Wikipedia

Dyskusja na temat pomnika i jego znaczenia.

Pomnik Emancypacji przedstawia Lincolna z jedną ręką trzymającą Proklamację emancypacji, a drugą uniesioną nad głową czarnego mężczyzny w przepasce na biodrach, klęczącego u jego stóp. Krytycy twierdzą, że posąg poniża czarnoskórych Amerykanów i nie oddaje prawdy o roli, którą odegrali oni w walce o własne wyzwolenie. Zdaniem innych jest to pozytywny obraz wyzwolenia ludzi z kajdan niewoli, a usunięcie takich pomników może oznaczać wymazanie historii. Dążenie do usunięcia posągu nastąpiło na fali wezwań do likwidacji pomników generałów armii Konfederacji w całym kraju, co w dużej mierze zostało przyjęte z zadowoleniem przez działaczy ruchu Black Lives Matter (BLM). Postrzegają oni pomniki Konfederacji i inne tego typu monumenty jako przypomnienie opresyjnej historii. Urzędnicy wzniesli bariery wokół pomnika Emancypacji w obawie przed jego zniszczeniem przez demonstrantów. Mieszkańcy umieścili na płocie notatki wyrażające swoje poglądy, a 25 czerwca pod pomnikiem zebrało się około 100 osób, spierając się o to, kto ma rację. W lutym 2021 roku kongresmenka Eleanor Holmes Norton ponownie przedstawiła w Kongresie USA ustawę nakazującą usunięcie pomnika i przewiezenie go do muzeum.

Fot.: E. Hockstein, USA, „Lincoln Emancipation Memorial” Debate/World Press Photo 2021

<https://www.fotopolis.pl/inspiracje/galerie/34563-world-press-photo-2021-najlepsze-zdjecia-prasowe-roku/34556/196314>

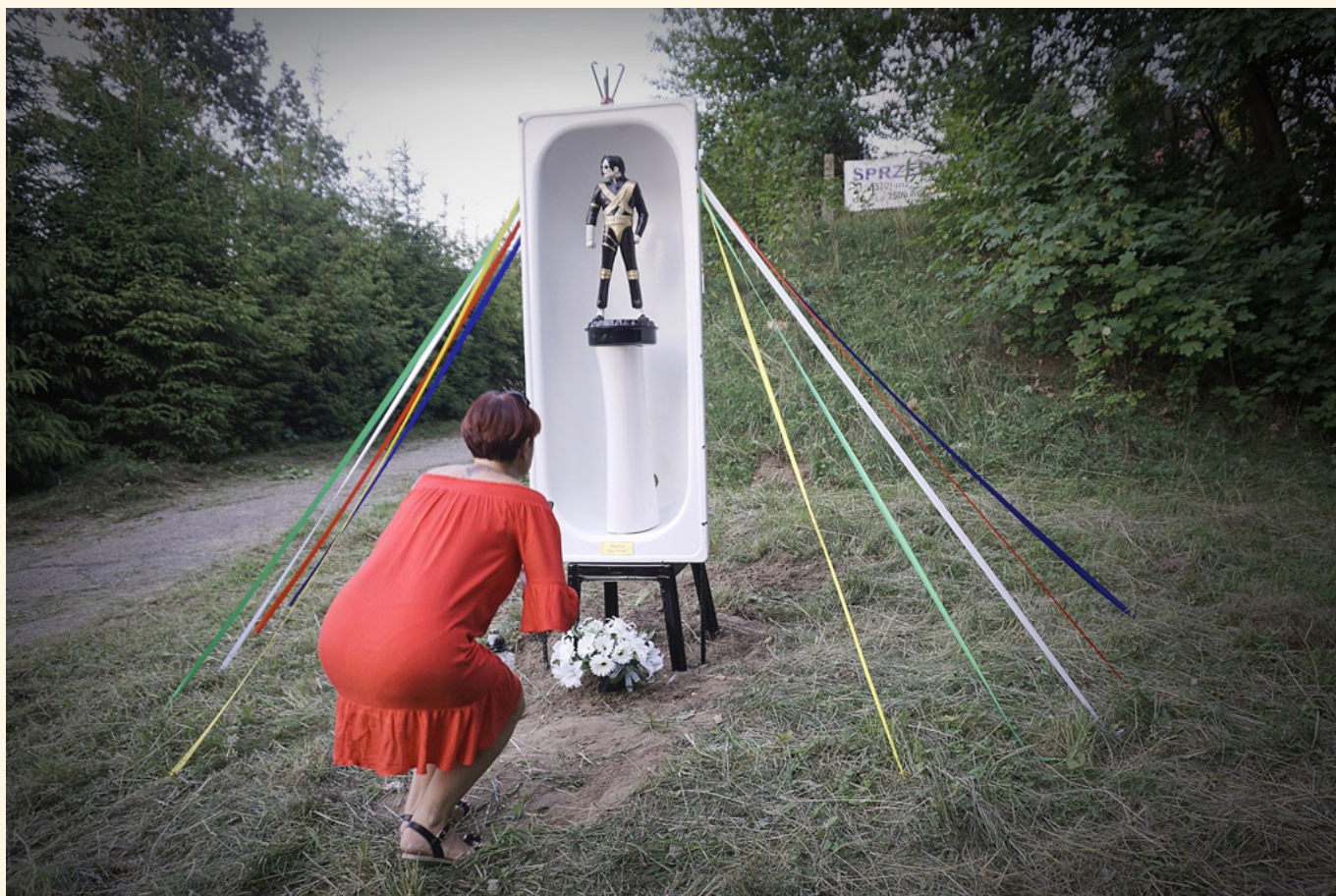

Protesty przeciw orzeczeniu sądu.

W trakcie protestów przeciw orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego w sprawie aborcji kobieta krzychała do policjantki: „Zdejmij mundur, przeproś matkę”. Policjantka nie reagowała.

Fot.: J. Ositek, Zespół Szkół Fototechnicznych w Warszawie

<https://grandpressphoto.pl/wp-content/uploads/2021/05/Y1111ABC-768x511.jpg>

Figurka Michaela Jacksona.

Nie wszystkim spodobał się pomysł – po niespełna miesiącu figurkę zniszczono.

Fot.: D. Madziński

<https://grandpressphoto.pl/wp-content/uploads/photo-gallery/gpp2019/Z004DM78>

Młodzieżowy Strajk Klimatyczny.

Fot.: Grzegorz Łyko, Forum

Jan Kapela.

Jan Kapela został skazany za przeróbkę hymnu, w której wzywał do solidarności z uchodźcami. Zaśpiewał w nim wraz z trzema osobami przerobioną wersję Mazurka Dąbrowskiego. Film zatytułowany „Mazurek Kapeli – Polacy witają uchodźców” miał w intencji autora wyrazić chęć niesienia pomocy ofiarom konfliktów zbrojnych: „Marsz, marsz, uchodźcy, z ziemi włoskiej do Polski, za naszym przewodem łączcie się z narodem”.

Fot.: Agata Grzybowska

Media społecznościowe, w tym Twitter, zablokowały konto prezydenta USA Donalda Trumpa. „Po dokładnym przeanalizowaniu ostatnich tweetów z konta Donalda Trumpa i otaczającego ich kontekstu na stałe zawiesiliśmy konto z powodu ryzyka dalszego podżegania do przemocy” – przekazały w oświadczeniu władze Twittera. Decyzje gigantów technologicznych to pokłosie szturm zwolenników Trumpa na Kapitol, podczas którego zginęło pięć osób. Tłum był częścią wielotysięcznej demonstracji w Waszyngtonie przeciwko rzekomym fałszerstwom wyborczym, odbywającej się pod hasłem „Uratować Amerykę”. Do wzięcia udziału w manifestacjach zachęcał na Twitterze prezydent, który na mniej więcej godzinę przed szturmem przemówił do demonstrantów, zapewniając ich, że nigdy nie zrezygnuje z walki przeciwko „kradzieży” wyborów i nigdy się nie podda.

Czytaj więcej na https://wydarzenia.interia.pl/zagranica/news-twitter-na-stale-zawiesza-konto-donald-trump-ryzyko-podzeg,nld,4976355#utm_source=paste&utm_medium=paste&utm_campaign=chrome

Opis studium przypadku uproszczone

Młodzieżowy Strajk Klimatyczny – wersja A

Przeczytajcie poniższy opis sytuacji. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że uczniowie **powinni** mieć możliwość wzięcia udziału w manifestacjach, np. Młodzieżowym Strajku Klimatycznym, w czasie kiedy odbywają się lekcje. Sformułujcie konkretne argumenty.

W przyszłym tygodniu odbędzie się Młodzieżowy Strajk Klimatyczny. Na całym świecie młodzi ludzie tego samego dnia zademonstrują swoje niezadowolenie z bezczynności polityków, będą nawoływać do podjęcia działań na rzecz ograniczenia kryzysu klimatycznego. Strajk rozpoczyna się przed południem, podczas trwania lekcji. Czy twoim zdaniem uczniowie powinni móc wziąć w nim udział?

- Czy młodzi ludzie mają prawo do demonstrowania swoich poglądów?
- Czy konstytucja zapewnia wolność słowa?
- Czy podczas takiego strajku można się czegoś nauczyć?

Młodzieżowy Strajk Klimatyczny – wersja B

Przeczytajcie poniższy opis sytuacji. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że uczniowie **nie mogą** brać udziału w manifestacjach, np. Młodzieżowym Strajku Klimatycznym, w czasie kiedy odbywają się lekcje. Sformułujcie konkretne argumenty.

W przyszłym tygodniu odbędzie się Młodzieżowy Strajk Klimatyczny. Na całym świecie młodzi ludzie tego samego dnia zademonstrują swoje niezadowolenie z bezczynności polityków, będą nawoływać do podjęcia działań na rzecz ograniczenia kryzysu klimatycznego. Strajk rozpoczyna się przed południem, podczas trwania lekcji. Czy twoim zdaniem uczniowie powinni móc wziąć w nim udział?

- Czy obowiązkiem młodych ludzi jest uczenie się?
- Czy nie wystarczy, by młodzi ludzie mogli manifestować swoje poglądy w szkole?
- Czy młodzi ludzie nie nauczą się więcej, będąc w szkole?

Dziennikarze na terenie objętym stanem wyjątkowym

– wersja A

Przeczytajcie poniższy opis sytuacji. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że dziennikarze **nie powinni** być obecni na terenie przygranicznym objętym stanem wyjątkowym. Sformułujcie konkretne argumenty.

Rozpoczął się kryzys na granicy Polski z Białorusią – tysiące migrantów zaczęło podejmować próby jej przekroczenia. Teren przygraniczny został objęty stanem wyjątkowym. Okazało się, że dziennikarze nie mają tam prawa wstępu.

- Czy bezpieczeństwo nie jest wartością najważniejszą?
- Czy służby państwowe nie dostarczają informacji o tym, co dzieje się na granicy?
- Czy dziennikarz ma prawo łamać prawo i wchodzić na teren przygraniczny?

Dziennikarze na terenie objętym stanem wyjątkowym

– wersja B

Przeczytajcie poniższy opis sytuacji. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że dziennikarze **powinni** być obecni na terenie przygranicznym objętym stanem wyjątkowym. Sformułujcie konkretne argumenty.

Rozpoczął się kryzys na granicy Polski z Białorusią – tysiące migrantów zaczęło podejmować próby jej przekroczenia. Teren przygraniczny został objęty stanem wyjątkowym. Okazało się, że dziennikarze nie mają tam prawa wstępu.

- Czy prawdziwe informacje nie są ważne dla poczucia bezpieczeństwa społeczeństwa?
- Skąd ludzie mają wiedzieć, co dzieje się na granicy?
- Czy dziennikarze nie relacjonują wydarzeń z terenów objętych wojną?

Zmiana słów hymnu – wersja A

Przeczytajcie poniższy opis sytuacji. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że zmiana słów hymnu **nie jest** przekroczeniem granic wolności słowa. Sformułujcie konkretne argumenty.

Pewien artysta stworzył utwór w odpowiedzi na problem migracji i uchodźców. Chciał zwrócić uwagę społeczeństwa na potrzebę niesienia pomocy ofiarom reżimów niedemokratycznych i konfliktów zbrojnych. Przerobił fragment hymnu: „Jeszcze Polska nie zginęła, kiedy my żyjemy, nasza bieda już minęła, migrantów przyjmimy. Marsz, marsz, uchodźcy, z ziemi włoskiej do Polski, za naszym przewodem, łączcie się z narodem”, i został oskarżony o naruszenie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej, o znieważenie symbolu narodowego.

- Czy artysta ma prawo do ekspresji twórczej?
- Co było intencją artysty?
- Co się stanie, jeśli będziemy ograniczać artystów?

Zmiana słów hymnu – wersja B

Przeczytajcie poniższy opis sytuacji. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że zmiana słów hymnu **jest** przekroczeniem granic wolności słowa. Sformułujcie konkretne argumenty.

Pewien artysta stworzył utwór w odpowiedzi na problem migracji i uchodźców. Chciał zwrócić uwagę społeczeństwa na potrzebę niesienia pomocy ofiarom reżimów niedemokratycznych i konfliktów zbrojnych. Przerobił fragment hymnu: „Jeszcze Polska nie zginęła, kiedy my żyjemy, nasza bieda już minęła, migrantów przyjmimy. Marsz, marsz, uchodźcy, z ziemi włoskiej do Polski, za naszym przewodem, łączcie się z narodem”, i został oskarżony o naruszenie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej, o znieważenie symbolu narodowego.

- Co, jeśli każdy mógłby dowolnie zmieniać słowa hymnu?
- Czy słowa hymnu nie powinny być szczególnie chronione, to nasz wspólny symbol?
- Czy można inaczej zwracać uwagę na ważne problemy?

Blokowanie kont przez media społecznościowe – wersja A

Przeczytajcie poniższy opis sytuacji. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że blokowanie kont przez media społecznościowe **nie jest** ograniczeniem wolności słowa. Sformułujcie konkretne argumenty.

Pewien polityk głosił radykalne hasła. Gdy przegrał wybory, stwierdził, że to wina plotek na jego temat rozpuszczanych przez opozycję, które bardzo ochoczo rozpowszechniały media. Co więcej, stwierdził, że wybory zostały sfałszowane. W związku z tym zaczął organizować marsz na Sejm – chciał siłą odebrać władzę i „uratować Polskę”. Media społecznościowe zablokowały konta polityka – stwierdzając, że nawołuje do przemocy i nienawiści.

- Czy każdy w przestrzeni publicznej może mówić, co chce?
- Czy prywatne firmy mogą tworzyć własne regulaminy korzystania z dostarczanych usług?
- Czy bezpieczeństwo nie jest ważniejsze od wolności słowa?

Blokowanie kont przez media społecznościowe – wersja B

Przeczytajcie poniższy opis sytuacji. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że blokowanie kont przez media społecznościowe **jest** ograniczeniem wolności słowa. Sformułujcie konkretne argumenty.

Pewien polityk głosił radykalne hasła. Gdy przegrał wybory, stwierdził, że to wina plotek na jego temat rozpuszczanych przez opozycję, które bardzo ochoczo rozpowszechniały media. Co więcej, stwierdził, że wybory zostały sfałszowane. W związku z tym zaczął organizować marsz na Sejm – chciał siłą odebrać władzę i „uratować Polskę”. Media społecznościowe zablokowały konta polityka – stwierdzając, że nawołuje do przemocy i nienawiści.

- Czy blokowanie kont nie jest blokadą dostępu do informacji?
- Co się stanie, jeśli z różnych innych przyczyn konta osób publicznych byłyby blokowane?
- Czy o ograniczeniu wolności wypowiedzi nie powinny decydować instytucje publiczne?

Opis studium przypadku podstawowe

Młodzieżowy Strajk Klimatyczny – wersja A

Przeczytajcie poniższy opis sytuacji. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że uczniowie **powinni** mieć możliwość wzięcia udziału w manifestacjach, np. Młodzieżowym Strajku Klimatycznym, w czasie kiedy odbywają się lekcje. Sformułujcie konkretne argumenty.

Ania cały czas słyszy w telewizji i czyta w internecie o zmianach klimatycznych. Obawia się, że za kilka lat będziemy mieć w kraju realny problem z brakiem dostępu do wody. Z tego powodu zmieni się krajobraz, wielu ludzi będzie musiało opuścić swoje domy, a do tego mnóstwo produktów bardzo podrożeje. Trudno uprawiać rolę, hodować zwierzęta, prowadzić sady bez dostępu do taniej wody. Ania nie widzi, żeby rządzący przejmowali się tym problemem. Ma wrażenie, że są raczej zajęci walką o stanowiska i wygrane wybory niż rozwiązywaniem prawdziwych, ważnych spraw. Postanowiła zatem nie iść na lekcje, tylko wziąć udział w Młodzieżowym Strajku Klimatycznym. Na całym świecie młodzi ludzie tego samego dnia zademonstrują swoje niezadowolenie z bezczynności polityków, będą nawoływać do podjęcia działań na rzecz ograniczenia kryzysu klimatycznego.

Niestety, dyrektor jej szkoły nie jest zwolennikiem tej inicjatywy. Uważa, że Młodzieżowy Strajk Klimatyczny to wymysł lewackich ugrupowań, które karmią dzieci fałszywymi informacjami. Podkreślił, że służy to wyłącznie wagarom, a nie trosce o środowisko. Dodał, że on jako dyrektor nie ma nic przeciwko podejmowaniu działań na rzecz klimatu w szkole, np. uczniowie mogą wygłosić apele, przygotować gazetkę na ten temat. Dyrektor zapowiedział, że jeśli któryś z uczniów pójdzie na strajk, to poniesie surowe konsekwencje.

Młodzieżowy Strajk Klimatyczny – wersja B

Przeczytajcie poniższy opis sytuacji. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że uczniowie **nie mogą** brać udziału w manifestacjach, np. Młodzieżowym Strajku Klimatycznym, w czasie kiedy odbywają się lekcje. Sformułujcie konkretne argumenty.

Ania cały czas słyszy w telewizji i czyta w internecie o zmianach klimatycznych. Obawia się, że za kilka lat będziemy mieć w kraju realny problem z brakiem dostępu do wody. Z tego powodu zmieni się krajobraz, wielu ludzi będzie musiało opuścić swoje domy, a do tego mnóstwo produktów bardzo podrożeje. Trudno uprawiać rolę, hodować zwierzęta, prowadzić sady bez dostępu do taniej wody. Ania nie widzi, żeby rządzący przejmowali się tym problemem. Ma wrażenie, że są raczej zajęci walką o stanowiska i wygrane wybory niż rozwiązywaniem prawdziwych, ważnych spraw. Postanowiła zatem nie iść na lekcje, tylko wziąć

udział w Młodzieżowym Strajku Klimatycznym. Na całym świecie młodzi ludzie tego samego dnia zademonstrują swoje niezadowolenie z bezczynności polityków, będą nawoływać do podjęcia działań na rzecz ograniczenia kryzysu klimatycznego.

Niestety, dyrektor jej szkoły nie jest zwolennikiem tej inicjatywy. Uważa, że Młodzieżowy Strajk Klimatyczny to wymysł lewackich ugrupowań, które karmią dzieci fałszywymi informacjami. Podkreślił, że służy to wyłącznie wagarom, a nie trosce o środowisko. Dodał, że on jako dyrektor nie ma nic przeciwko podejmowaniu działań na rzecz klimatu w szkole, np. uczniowie mogą wygłosić apele, przygotować gazetkę na ten temat. Dyrektor zapowiedział, że jeśli któryś z uczniów pójdzie na strajk, to poniesie surowe konsekwencje.

Dziennikarze na terenie objętym stanem wyjątkowym

– wersja A

Przeczytajcie poniższy opis sytuacji. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że dziennikarze **nie powinni** być obecni na terenie przygranicznym objętym stanem wyjątkowym. Sformułujcie konkretne argumenty.

Janek od lat szkolnych interesował się fotografią, z czasem zaczął pisać do szkolnej gazetki. Dziennikarstwo i grafika stały się jego pasjami. Poświęcał im każdą wolną chwilę. Opisywał wydarzenia ze szkoły, robił wywiady z nauczycielami, z dyrektorem, a także z ludźmi związanymi z przedmiotami zawodowymi – fotoreporterami, grafikami, specjalistami od składu druku. Po ukończeniu szkoły szybko znalazł pracę w lokalnej gazecie, założył również własny blog. Porusza w nim tematy, które uważa za istotne. Kiedy rozpoczął się kryzys na granicy Polski z Białorusią – tysiące migrantów zaczęło podejmować próby jej przekroczenia – uznał, że musi się dowiedzieć, co się tam dzieje. Czuł, że jego misją jest opowiedzenie o tym swoim czytelnikom. Teren przygraniczny został objęty stanem wyjątkowym. Okazało się, że dziennikarze nie mają tam prawa wstępu. Janka to nie zniechęciło. Twierdzi, że jego obowiązkiem jest zdobywać informacje i przekazywać je ludziom. Skąd opinia publiczna ma wiedzieć, co się dzieje, jeśli dziennikarze nie mogą wykonywać swojej pracy?

Koledzy przestrzegają go, że to jednak obszar niebezpieczny, że z jakichś względów władze zdecydowały się wprowadzić na nim stan wyjątkowy i lepiej, żeby się tam nie pchał. Po co ma łamać prawo?

Dziennikarze na terenie objętym stanem wyjątkowym

– wersja B

Przeczytajcie poniższy opis sytuacji. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że dziennikarze **powinni** być obecni na terenie przygranicznym objętym stanem wyjątkowym. Sformułujcie konkretne argumenty.

Janek od lat szkolnych interesował się fotografią, z czasem zaczął pisać do szkolnej gazetki. Dziennikarstwo i grafika stały się jego pasjami. Poświęcał im każdą wolną chwilę. Opisywał wydarzenia ze szkoły, robił wywiady z nauczycielami, z dyrektorem, a także z ludźmi związanymi z przedmiotami zawodowymi – fotoreporterami, grafikami, specjalistami od składu druku. Po ukończeniu szkoły szybko znalazł pracę w lokalnej gazecie, założył również własny blog. Porusza w nim tematy, które uważa za istotne. Kiedy rozpoczął się kryzys na granicy Polski z Białorusią – tysiące migrantów zaczęło podejmować próby jej przekroczenia – uznał, że musi się dowiedzieć, co się tam dzieje. Czuł, że jego misją jest opowiedzenie o tym swoim czytelnikom. Teren przygraniczny został objęty stanem wyjątkowym. Okazało się, że dziennikarze nie mają tam prawa wstępu. Janka to nie zniechęciło. Twierdzi, że jego obowiązkiem jest zdobywać informacje i przekazywać je ludziom. Skąd opinia publiczna ma wiedzieć, co się dzieje, jeśli dziennikarze nie mogą wykonywać swojej pracy?

Koledzy przestrzegają go, że to jednak obszar niebezpieczny, że z jakichś względów władze zdecydowały się wprowadzić na nim stan wyjątkowy i lepiej, żeby się tam nie pchał. Po co ma łamać prawo?

Zmiana słów hymnu – wersja A

Przeczytajcie poniższy opis sytuacji. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że zmiana słów hymnu **nie jest** przekroczeniem granic wolności słowa. Sformułujcie konkretne argumenty.

Michał, Leon i Jagoda dwa lata temu założyli zespół rockowy. Piszą własne teksty, komponują. Śpiewają o miłości, przyjaźni, życiu. Miesiąc temu zdecydowali się stworzyć utwór w odpowiedzi na problem migracji i uchodźców. Chcieli zwrócić uwagę społeczeństwa na potrzebę niesienia pomocy ofiarom reżimów niedemokratycznych i konfliktów zbrojnych. Przerobili fragment hymnu: „Jeszcze Polska nie zginęła, kiedy my żyjemy, nasza bieda już minęła, migrantów przyjmujemy. Marsz, marsz, uchodźcy, z ziemi włoskiej do Polski, za naszym przewodem, łączcie się z narodem” – brzmi jedna ze zwrotek zmienionego tekstu. Nagranie wrzucili do internetu. Parę dni później dostali wezwanie do prokuratury. Okazało się, że są oskarżeni o naruszenie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej. Sprawa trafiła do sądu, który skazał ich na karę grzywny.

Po wyroku na Facebooku fani grupy rockowej zaczęli wspierać Michała, Leona i Jagodę. Piszą, że w demokratycznym państwie musi być zapewniona swoboda twórcza, że przecież intencją artystów było zwrócenie uwagi na ważną sprawę, a nie znieważenie symbolu narodowego.

Na podstawie:

<https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2018-02-15/skazany-za-przerobke-hymnu-jan-kapela-spielal-marsz-marsz-uchodzcy-z-ziemi-wloskiej-do-polski/>

Zmiana słów hymnu – wersja B

Przeczytajcie poniższy opis sytuacji. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że zmiana słów hymnu **jest** przekroczeniem granic wolności słowa. Sformułujcie konkretne argumenty.

Michał, Leon i Jagoda dwa lata temu założyli zespół rockowy. Piszą własne teksty, komponują. Śpiewają o miłości, przyjaźni, życiu. Miesiąc temu zdecydowali się stworzyć utwór w odpowiedzi na problem migracji i uchodźców. Chcieli zwrócić uwagę społeczeństwa na potrzebę niesienia pomocy ofiarom reżimów niedemokratycznych i konfliktów zbrojnych. Przerobili fragment hymnu: „Jeszcze Polska nie zginęła, kiedy my żyjemy, nasza bieda już minęła, migrantów przyjmujemy. Marsz, marsz, uchodźcy, z ziemi włoskiej do Polski, za naszym przewodem, łączcie się z narodem” – brzmi jedna ze zwrotek zmienionego tekstu. Nagranie wrzucili do internetu. Parę dni później dostali wezwanie do prokuratury. Okazało się, że są oskarżeni o naruszenie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej. Sprawa trafiła do sądu, który skazał ich na karę grzywny.

Po wyroku na Facebooku fani grupy rockowej zaczęli wspierać Michała, Leona i Jagodę. Piszą, że w demokratycznym państwie musi być zapewniona swoboda twórcza, że przecież intencją artystów było zwrócenie uwagi na ważną sprawę, a nie znieważenie symbolu narodowego.

Na podstawie:

<https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2018-02-15/skazany-za-przerobke-hymnu-jan-kapela-spielal-marsz-marsz-uchodzczy-z-ziemi-wloskiej-do-polski/>

Blokowanie kont przez media społecznościowe – wersja A

Przeczytajcie poniższy opis sytuacji. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że blokowanie kont przez media społecznościowe **nie jest** ograniczeniem wolności słowa. Sformułujcie konkretne argumenty.

Łucja od ukończenia podstawówki interesuje się polityką. Ciekawia ją różne prawicowe ugrupowania. Od roku obserwuje w mediach społecznościowych znanego polityka. Czyta jego komentarze dotyczące bieżących spraw, czasami sama włącza się w dyskusje. Polityk jest radykalny, nie boi się mówić tego, co myśli. Łucji się to podoba. Miesiąc temu odbyły się wybory. W czasie kampanii wielokrotnie pisał, że dla społeczeństwa groźne są ruchy LGBT+, że Polsce zagrażają Chińczycy i Murzyni, że ludzie nie są równi, bo nie mogą wszyscy być równi. Jego ugrupowanie przegrało. Polityk nie omieszkał tego skomentować. Stwierdził, że to wina plotek na jego temat rozpuszczanych przez opozycję, które bardzo ochoczo rozpowszechniały media. Co więcej, stwierdził, że wybory zostały sfałszowane. W związku z tym zaczął organizować marsz na Sejm – chciał siłą odebrać władzę i „uratować Polskę”.

Media społecznościowe zablokowały konta polityka – stwierdzając, że nawołuje do przemocy i nienawiści. Łucja uważa, że wolność słowa jest podstawowym prawem człowieka i nikomu nie wolno jej ograniczać. Jest przerażona tym, co się dzieje, chce mieć dostęp do informacji od „swojego” polityka. Jej kolega z kolei twierdzi, że media społecznościowe są prywatne i nigdy nikomu nie dawały wolności słowa, więc też nie mogą jej odebrać. Jeśli korzystasz z mediów, to zgadzasz się na ich zasady.

Blokowanie kont przez media społecznościowe – wersja B

Przeczytajcie poniższy opis sytuacji. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że blokowanie kont przez media społecznościowe **jest** ograniczeniem wolności słowa. Sformułujcie konkretne argumenty.

Łucja od ukończenia podstawówki interesuje się polityką. Ciekawia ją różne prawicowe ugrupowania. Od roku obserwuje w mediach społecznościowych znanego polityka. Czyta jego komentarze dotyczące bieżących spraw, czasami sama włącza się w dyskusje. Polityk jest radykalny, nie boi się mówić tego, co myśli. Łucji się to podoba. Miesiąc temu odbyły się wybory. W czasie kampanii wielokrotnie pisał, że dla społeczeństwa groźne są ruchy LGBT+, że Polsce zagrażają Chińczycy i Murzyni, że ludzie nie są równi, bo nie mogą wszyscy być równi. Jego ugrupowanie przegrało. Polityk nie omieszkał tego skomentować. Stwierdził, że to wina plotek na jego temat rozpuszczanych przez opozycję, które bardzo ochoczo rozpowszechniały media. Co więcej, stwierdził, że wybory zostały sfałszowane. W związku z tym zaczął organizować marsz na Sejm – chciał siłą odebrać władzę i „uratować Polskę”.

Media społecznościowe zablokowały konta polityka – stwierdzając, że nawołuje do przemocy i nienawiści. Łucja uważa, że wolność słowa jest podstawowym

wym prawem człowieka i nikomu nie wolno jej ograniczać. Jest przerażona tym, co się dzieje, chce mieć dostęp do informacji od „swojego” polityka. Jej kolega z kolei twierdzi, że media społecznościowe są prywatne i nigdy nikomu nie dawały wolności słowa, więc też nie mogą jej odebrać. Jeśli korzystasz z mediów, to zgadzasz się na ich zasady.

Opis studium przypadku zaawansowane

Młodzieżowy Strajk Klimatyczny – wersja A

Przeczytajcie poniższy artykuł. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że uczniowie **powinni** mieć możliwość wzięcia udziału w manifestacjach, np. Młodzieżowym Strajku Klimatycznym, w czasie kiedy odbywają się lekcje. Sformułujcie konkretne argumenty.

Dyrektor jednego z liceów miał zapowiedzieć uczniom, że poniosą surowe konsekwencje za udział w Młodzieżowym Strajku Klimatycznym. Licealiści napisali w tej sprawie skargę do Rzecznika Praw Obywatelskich. Adam Bodnar zapowiedział, że zajmie się sprawą.

Uczniowie szkoły średniej skierowali skargę do Rzecznika Praw Obywatelskich. Zapytali, czy dyrektor może zakazać im udziału w Młodzieżowym Strajku Klimatycznym.

Stanowisko rzecznika nie pozostawia wątpliwości. „Z treści skargi wynika, że uczniowie (nie podano, o którą ze szkół chodzi – przyp. red.) spotkali się z ostrzeżeniem, że za uczestnictwo lub organizowanie manifestacji poniosą surowe konsekwencje swych działań” – informuje Biuro RPO.

Rzecznik Adam Bodnar wyjaśnił uczniom, jakie prawa i wolności przysługują im zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej oraz Konwencją o prawach dziecka.

„Należą do nich prawo do swobodnego wyrażania własnych poglądów, prawo do swobodnego zrzeszania się oraz wolność pokojowych zgromadzeń” – dodaje Biuro RPO.

Rzecznik Praw Obywatelskich dodał, że kształtowanie u uczniów postaw prospołecznych, upowszechnianie wiedzy o zasadach zrównoważonego rozwoju oraz sprzyjaniu jego wdrażaniu jest celem systemu oświaty, określonym w ustawie Prawo oświatowe. Podkreślił, że jest zaniepokojony możliwością zniechęcania młodych ludzi do działań obywatelskich. Jednocześnie zakomunikował, że zwrócił się do dyrektora liceum o wyrażenie stanowiska w sprawie.

<https://wawalove.wp.pl/konsekwencje-za-udzial-w-strajku-klimatycznym-uczniowie-pisza-do-rpo-6431405017888897a>

Młodzieżowy Strajk Klimatyczny – wersja B

Przeczytajcie poniższy artykuł. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że uczniowie **nie powinni** brać udziału w manifestacjach, np. Młodzieżowym Strajku Klimatycznym, w czasie kiedy odbywają się lekcje. Sformułujcie konkretne argumenty.

15 marca w Warszawie i kilku innych polskich miastach ma dojść do Młodzieżowego Strajku Klimatycznego. Uczniowie uczestniczący w wydarzeniu planują przejść przez stolicę, zamiast przebywać w szkole i zdobywać wiedzę, co stanowi ich główny obowiązek.

Młodzieżowy Strajk Klimatyczny to doskonałe wytłumaczenie dla omijania szkoły szerokim łukiem. Uczniowie mogą bowiem zarzekać się, że nie wzięli udziału w lekcjach z powodu „troski o klimat”, a nie np. z lenistwa lub nieprzygotowania do sprawdzianu. W ten sposób stawiają się w roli osób zaangażowanych społecznie i odpowiedzialnych za przyszłość, a nie wagarowiczów.

To jednak nie wszystko, co warto wiedzieć o Młodzieżowym Strajku Klimatycznym. Wydarzenie stanowi bowiem część szerszego ruchu ekologicznego, a 15 marca mają protestować uczniowie w 92 krajach. Zawsze w takich sytuacjach pojawia się pytanie o spontaniczność i oddolny charakter młodzieżowych działań.

Pomysł wagarów motywowanych ideologicznie zrodził się po COP24 w Katowicach. Ruch jest związany z poglądem uczennicy Greta Thurnberg. Sprzeciwiała się ona bierności rządzących wobec zmian klimatycznych, które „zieloni” uznają za efekt działalności człowieka. Uczennica zauważyła, że efekt potencjalnych zmian w przyszłości najbardziej odczują ludzie obecnie młodzi.

Warto w tym miejscu przypomnieć o alarmistycznym stanowisku ekspertów ONZ, którzy 30 lat temu informowali, że ludzkość ma... 10 lat na zatrzymanie i odwrócenie procesu globalnego ocieplenia.

Po 30 latach od tej deklaracji z powodu zmian środowiskowych z głodu miały wyginać całe narody, a wiele wysp i fragmentów stałego lądu miało zostać zalanych. Wtedy też można było odnosić wrażenie, że problem dotyczy szczególnie ludzi młodych. Wtedy też – tak jak i dziś – mówiono, że działania należy podjąć bezzwłocznie. Jednak ówczesne opinie ekspertów okazały się błędne.

<https://pch24.pl/rodzicu-sprawdz-czy-twoje-dziecko-nie-poszlo-dzis-na-wagary-motywowane-ideologia/>

Dzieci są karmione fake newsami przez nastoletnią działaczkę, a niektórzy uczniowie utwierdzają je w przekonaniu, że postępują właściwie. Prawie 100 profesorów w Wielkiej Brytanii w specjalnym liście, wspierającym działania dzieci i młodzieży, stwierdziło, że „tragiczne i rozpaczliwe fakty” dotyczące pogarszającego się

stanu klimatu oraz brak znaczących działań ze strony polityków pozostawiają młodym ludziom niewiele opcji, więc biorą oni sprawy w swoje ręce.

<https://pch24.pl/strajki-uczniow-w-92-krajach-jak-wykorzystuje-sie-dzieci-w-ideologicznej-walce-o-klimat/>

Dziennikarze na terenie objętym stanem wyjątkowym

– wersja A

Przeczytajcie poniższy artykuł. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że dziennikarze **nie powinni** być obecni na terenie przygranicznym objętym stanem wyjątkowym. Sformułujcie konkretne argumenty.

Od 2 września w przygranicznym pasie z Białorusią, czyli w części województw podlaskiego i lubelskiego, obowiązuje stan wyjątkowy. Obejmuje 183 miejscowości (115 w województwie podlaskim i 68 w województwie lubelskim). Według rozporządzenia na obszarze objętym stanem wyjątkowym obowiązuje zakaz przebywania przez całą dobę osób, które tam nie mieszkają.

Wyjątkiem są osoby zapewniające obsługę urzędów administracji publicznej i ich jednostek organizacyjnych; przebywające w tych jednostkach w celu załatwienia spraw administracyjnych; pracujące zarobkowo w podmiotach prowadzących działalność gospodarczą na tym obszarze; wykonujące na stałe działalność gospodarczą na tym obszarze; świadczące usługi pocztowe, kurierskie, dostawcze i zaopatrzeniowe; posiadające nieruchomości na tym terenie.

Zdaniem „Gazety Wyborczej” działania podjęte przez rząd, by zapewnić bezpieczeństwo w kraju i bezpieczeństwo dla obywateli, mają na celu tylko „odizolowanie od tego rejonu mediów oraz organizacji humanitarnych”, czym władza „chce sobie zapewnić brak jakiegokolwiek niezależnej kontroli nad tym, co dzieje się z uchodźcami przepychanymi do Polski przez białoruski reżim”.

„Nie możemy się na to zgodzić. Właśnie w takiej sytuacji obecność mediów w rejonie objętym stanem wyjątkowym jest niezbędna. Tylko właściwie poinformowana opinia publiczna gwarantuje, że wobec bezbronnych osób, które na granicy nie znalazły się z własnej woli, będą przestrzegane zasady humanitaryzmu i międzynarodowe konwencje, które Polska podpisała” – oświadczyła redakcja z Czerskiej,

Na łamach portalu „Gazety Wyborczej” podkreślono, że zarówno jej dziennikarze, jak i dziennikarze mediów, które podpisały się pod deklaracją, będą dalej pracować „tak, jak każe im sumienie i poczucie obowiązku, które mają wobec społeczeństwa i fundamentalnych zasad demokracji” – na obszarze stanu wyjątkowego.

W oświadczeniu podpisanym przez różne redakcje zapisano, że wprowadzone na terenie objętym stanem wyjątkowym zasady dotyczące mediów i organizacji społecznych „budzą sprzeciw” oraz „stanowią też przejaw niezgodnego z prawem prasowym utrudniania pracy dziennikarzom i tłumienia krytyki prasowej”. Powołując się na opinie prawników, redakcje domagają się dostępu do rejonu objętego stanem wyjątkowym.

Redakcje protestują także przeciwko działaniom podjętym wobec dziennikarzy Onetu, którzy mimo ogłoszenia stanu wyjątkowego relacjonowali wydarzenia na granicy.

Jak zwracają uwagę komentatorzy, wojsko nigdy nie pozwala dziennikarzom chodzić tam, gdzie im się podoba. Podkreślają także, że to „Gazeta Wyborcza” promowała Bartosza Kramka, który niszczył przygraniczną infrastrukturę.

Po publikowaniu apeli o niszczenie polskiej granicy „GW” ogłasza „akcję nieposłuszeństwa obywatelskiego” pod symbolicznym hasłem „Dziennikarze na granicy”.

Tak, na granicy rozsądku i RiGCzu. BTW, ktoś wie, czy na Łotwie i Litwie pudła rezonansowe Łukaszenki też są tak silne?

Ciekawe, dlaczego na Litwie czy Łotwie nie było kuriozalnych apeli o wpuszczenie dziennikarzy do stref nadgranicznych objętych specjalną ochroną czy też publikacji zdjęć wprost z białoruskich służb, jak to się dzieje w niektórych mediach w Polsce.

Oczywista nieprawda. Nie ma konfliktu zbrojnego na świecie czy stanu wyjątkowego, gdzie wojsko pozwala dziennikarzom chodzić, gdzie chcą. Wojsko po doświadczeniach w Wietnamie pokazuje dziennikarzom tylko to, co chce pokazać. Wszędzie na świecie, Polska nie jest tu żadnym wyjątkiem.

wkt/wyborcza.pl/TT

<https://wpolityce.pl/polityka/566280-medialna-histeria-redakcje-zadaja-wstepu-na-granice>

Dziennikarze na terenie objętym stanem wyjątkowym – wersja B

Przeczytajcie poniższy artykuł. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że dziennikarze **powinni** być obecni na terenie przygranicznym objętym stanem wyjątkowym. Sformułujcie konkretne argumenty.

Media apelują o dopuszczenie do obszaru objętego stanem wyjątkowym, a także – niezależnie od wybranej formy pracy – deklarują solidarność w reakcji na działania władzy ograniczające ich zawodowe prawa do pracy w rejonie przygranicznym – stwierdza 30 najważniejszych redakcji w Polsce.

„Informujemy władze Rzeczypospolitej i opinię publiczną, że nie zgadzamy się z zakazem pracy dziennikarzy w terenie przygranicznym. Oznacza on odebranie nam możliwości wypełniania misji naszego zawodu, a społeczeństwu konstytucyjnego prawa do informacji” – powiedziała we wtorek 14 września 2021 roku o godzinie 11:00 przed Sejmem RP wicenaczelnia „Gazety Wyborczej” Aleksandra Sobczak.

To fragment oświadczenia „Dziennikarze na granicy”, które podpisały redaktorki i redaktorzy naczelni 29 polskich mediów (...).

Oświadczenie jest fundamentalnym w tonie przypomnieniem o roli, którą odgrywają media w demokracji. „Jednym z motywów zakazu jest – jak wynika wprost z wypowiedzi polityków – większy »komfort pracy« przedstawicieli władz i służb, co jednak oznacza działanie bez kontroli czwartej władzy i pozbawienie społeczeństwa niezależnych od polityków informacji”.

Przypominamy, że zgodnie z podpisaną przez Polskę Europejską konwencją praw człowieka „każdy człowiek ma wolność otrzymywania informacji bez ingerencji władz publicznych, a rolą dziennikarzy w państwie demokratycznym jest informowanie społeczeństwa o sprawach budzących istotne zainteresowanie społeczne”.

Media odrzuciły też argument władz o konieczności eliminacji mediów ze względu na „zagrożenie wojną”.

„Nawet jeżeli uznać, że pas przygraniczny jest rejonem potencjalnego konfliktu militarnego, to właśnie w takich obszarach najbardziej pożądana jest obecność mediów i organizacji pomocowych. Eliminowanie ich jest niedopuszczalne i niezgodne ze standardami demokratycznego państwa”.

„Władze przekonują, że sytuacja na granicy niesie zagrożenia dla Polski. Tym bardziej konieczna jest obecność mediów (i organizacji społecznych), które mają obowiązek przedstawienia społeczeństwu niezależnej oceny wydarzeń, w tym postępowania władz, m.in. informując, czy cudzoziemcy, którzy znaleźli się na granicy, są traktowani zgodnie z zasadami humanitaryzmu oraz prawa międzynarodowego”.

Nie chodzi tu tylko (i aż) o przestrzeganie konwencji oraz prawa polskiego i międzynarodowego, które wobec uchodźców jest systemowo łamane przez służby graniczne. W naszym przekonaniu toczy się tu faktycznie „wojna” – o świadomość społeczną. W narracji władz, która towarzyszy praktyce „push backów”, mniej lub bardziej brutalnego wypychania uchodźców na granicę z Białorusią, nieszczęśliwi przybysze z Iraku, Syrii czy Somalii są traktowani, a nawet nazywani „bronią biologiczną” Rosji i Białorusi. Zostają zdehumanizowani.

Tymczasem media – a także organizacje społeczne – mogą przypomnieć Polkom i Polakom, że to po prostu ludzie: księgowi, lekarze, studentki, którzy ogromnym wysiłkiem i z wielkim ryzykiem próbują uciec od wojny i innych zagrożeń.

Naszą – mediów – rolą jest przeciwdziałanie dehumanizacji „obcych”. Ich uprzedmiotowianie mogłoby jeszcze bardziej zatruć polską świadomość niebezpieczną ksenofobią. A pogarda i nienawiść są zaraźliwe.

<https://oko.press/dziennikarze-na-granicy-najwieksze-polskie-media-solidarnie-bronia-prawa-do-pracy-i-prawdy/>

Zmiana słów hymnu – wersja A

Przeczytajcie poniższy artykuł. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że zmiana słów hymnu **jest** przekroczeniem granic wolności słowa. Sformułujcie konkretne argumenty.

Poeta i publicysta Jan Kapela ma zapłacić 1000 zł grzywny i koszty procesu. Sąd Okręgowy w Warszawie prawomocnym wyrokiem skazał go za przeróbkę polskiego hymnu narodowego pt. „Mazurek Kapeli – Polacy witają uchodźców”. – Nie kazano mi usunąć filmu z sieci. Najwyraźniej nie chodzi o to, by chronić symbole narodowe, ale by karać jednostki, które mają inną wizję świata i Polski – mówi Kapela.

Wyrok, który we wtorek zapadł przed warszawskim sądem, dotyczy nagrania z lipca 2015 roku. Kapela umieścił je na swoim kanale na YouTube.

Razem z trojgiem znajomych zaśpiewał przerobioną wersję Mazurka Dąbrowskiego.

„Jeszcze Polska nie zginęła, kiedy my żyjemy, nasza bieda już minęła, migrantów przymiemy. Marsz, marsz, uchodźcy, z ziemi włoskiej do Polski, za naszym przewodem, łączcie się z narodem” – brzmi jedna ze zwrotek zmienionego tekstu.

Zdaniem sądu jest to naruszenie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej.

Poeta tłumaczył, że jego intencją było wyrażenie chęci niesienia pomocy ofiarom wojennych konfliktów.

Jak argumentowała pełnomocniczka Kapeli, jej klient w pozytywny sposób wpisał się w debatę publiczną, a przeróbka Mazurka Dąbrowskiego w takim wydaniu może wyłącznie przynieść chlubę polskiemu społeczeństwu.

Sąd uznał jednak, że Kapela naruszył ustawę o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej i skazał go na karę grzywny.

„Co wolno Mickiewiczowi, to nie Kapeli. To jednak trochę przykre urodzić się w kraju, w którym symbole narodowe są bardziej chronione niż jego obywatele” – napisał Kapela na Facebooku.

<https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2018-02-15/skazany-za-przerobke-hymnu-jan-kapela-spiewal-marsz-marsz-uchodzcy-z-ziemi-wloskiej-do-polski/>

Zmiana słów hymnu – wersja B

Przeczytajcie poniższy artykuł. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że zmiana słów hymnu **nie jest** przekroczeniem granic wolności słowa. Sformułujcie konkretne argumenty.

Przerobiony hymn, w którym zamiast refrenu „Marsz, marsz, Dąbrowski...” śpiewano „Marsz, marsz, uchodźcy...”, został opublikowany na YouTube jesienią w 2015 roku. Filmik nosi tytuł „Mazurek Kapeli – Polacy witają uchodźców!”. Wykonał go Jaś Kapela, publicysta „Krytyki Politycznej”, z trzema innymi osobami. Dostał zarzut z art. 49 par. 2 Kodeksu wykroczeń: „Tej samej karze [aresztu lub grzywny] podlega, kto narusza przepisy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej”.

Kapela został uznany winnym przez sądy dwóch instancji. Kasację do Sądu Najwyższego wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich. Uznał, że jest naruszana swoboda wypowiedzi, a „Mazurek Kapeli” to wypowiedź w ramach publicznej debaty na temat ważny społecznie. Zauważył też, że sądy skazały Kapelę mechanicznie: stwierdziły, że art. 49 par. 2 kw wymaga ukarania za każde niekanoniczne wykonanie hymnu. Sądy nie wzięły więc pod uwagę, czy hymn został obiektywnie ośmieszony, nie oceniły intencji autora, tego, czy przeróbka była działaniem w interesie publicznym. A więc nie wypowiedziały się o winie sprawcy i szkodliwości społecznej czynu. Ani o tym, czy karanie za przeróbkę jest ingerencją w swobodę wypowiedzi i wolność artystyczną.

RPO przypomniał też orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, zgodnie z którym wolność wypowiedzi chroni wypowiedzi, które oburzają, rażą i niepokoją część społeczeństwa.

Kasację rozpatrzył w poniedziałek Sąd Najwyższy w składzie: Tomasz Artymiuk (przewodniczący i sprawozdawca), Przemysław Kalinowski i Jerzy Grubba. Sędziowie podzielili argumenty RPO. Uznali, że Kapela nie sprofanował hymnu, a tylko dodał „ pewne słowa, niezmiennające w zasadzie charakteru tego utworu, jakim jest podkreślanie otwartości narodu polskiego na chociażby uchodźców w odniesieniu do tego, co naród polski w przeszłości przeżywał”. Przyznali, że problem uchodźców jest istotny w debacie publicznej i wymaga nagłaśniania: „Nie znajdujemy w sposobie, który został zaprezentowany przez Jana Kapelę, niczego nagannego”. A cel, który przyświecał autorowi, „jak najbardziej zasługuje na aprobatę” i nie był „szkodliwy społecznie”. Tymczasem tylko czyn szkodliwy społecznie jest wykroczeniem.

Wyrok dla Kapeli może mieć znaczenie w sprawie Podleśnej.

Sąd Najwyższy zinterpretował Kodeks wykroczeń zgodnie z Konstytucją RP i Europejską konwencją praw człowieka.

<https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/spoleczenstwo/1928486,1jas-kapela-nie-sprofanowal-hymnu-tylko-wystapil-w-interesie-publicznym.read>

Jaś Kapela ukarany za szydzenie z hymnu narodowego. Sąd w Wołominie nałożył karę na performerę, który sam siebie nazywa poetą.

W lipcu 2015 roku na portalu YouTube ukazał się film, na którym widzimy Jasia Kapelę w otoczeniu trzech innych osób. Bohaterowie nagrania śpiewają przerobioną wersję hymnu narodowego. W przerobionym hymnie Kapela i znajomi namawiają uchodźców do przybycia do Polski.

Za ten czyn sąd w Wołominie wymierzył Kapeli karę grzywny w wysokości 500 zł. Kapela zareagował wpisem na swoim profilu na Facebooku:

„A więc zaczęły się represje polityczne i prześladowanie poetów. Za demonstracyjne okazywanie lekceważenia Narodowi Polskiemu chcą ode mnie 500 pln. Całkiem tanio, ale takiego wała. Nie będzie naród pluł mi w twarz i uchodźców zapraszać zabraniał” – pisze Kapela.

„Cenzura jak za komuny, PRL bis, ja pier*****” – dodaje.

Kapela od wielu lat próbuje się przebić do świadomości społecznej, organizując coraz głępsze happeningi.

„Środowisko, do którego trafił, okazało się niestłuchanie silne. On się »Krytyką Polityczną«, która jest ciekawym środowiskiem, zachłysnął i tak trwa. Ale jednocześnie zawsze starałam się wychowywać dzieci do wolności, by mogły same wybierać” – mówiła matka Jasia Kapeli, Teresa, w rozmowie z Robertem Mazurkiem na łamach „Rzeczpospolitej”.

<https://wpolityce.pl/spoleczenstwo/311521-jas-kapela-dostal-kare-za-szydzenie-z-hymnu-nie-traci-humoru-zaczely-sie-represje-polityczne-i-przesladowanie-poetow>

Blokowanie kont przez media społecznościowe – wersja A

Przeczytajcie poniższy opis sytuacji. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że blokowanie kont przez media społecznościowe **nie jest** ograniczeniem wolności słowa. Sformułujcie konkretne argumenty.

Media społecznościowe, w tym Twitter, zablokowały konto prezydenta USA Donalda Trumpa. „Po dokładnym przeanalizowaniu ostatnich tweetów z konta Donalda Trumpa i otaczającego ich kontekstu na stałe zawiesiliśmy konto z powodu ryzyka dalszego podżegania do przemocy” – przekazały w oświadczeniu władze Twittera. Decyzje gigantów technologicznych to pokłosie szturmów zwolenników Trumpa na Kapitol, podczas którego zginęło pięć osób. Tłum był częścią wielotysięcznej demonstracji w Waszyngtonie przeciwko rzekomym fałszom wyborczym, odbywającej się pod hasłem „Uratować Amerykę”. Do wzięcia udziału w manifestacjach zachęcał na Twitterze prezydent, który na mniej więcej godzinę przed szturmem przemówił do demonstrantów, zapewniając ich, że nigdy nie zrezygnuje z walki przeciwko „kradzieży” wyborów i nigdy się nie podda.

Twitter naruszył wolność słowa? To by znaczyło, że przed powstaniem Twittera wolności słowa nie było.

Wyrzucając z grona użytkowników prezydenta USA, Twitter oczywiście nie naruszył wolności słowa, ponieważ nie ma mocy jej odbierania czy też przydzielania. Twitter jest spółką prawa handlowego, która nie zajmuje się wolnością słowa. Gdyby blokowanie dostępu do Twittera było tożsame z naruszaniem wolności słowa, wtedy należałoby uznać, że przed powstaniem tego serwisu w ogóle tej wolności nie było. Co więcej, akcjonariusze spółki Twitter mogą w każdej chwili na walnym zgromadzeniu przegłosować, że kończą działalność i likwidują spółkę. I co wtedy? Wolność słowa zniknie zupełnie?

Twitter to tylko jeden z wielu różnych kanałów dystrybucji treści. A że akurat Donald Trump był od niego uzależniony, to pewnie stanowi to dla niego problem. Ale na pewno nie oznacza, że nie może dalej publicznie opowiadać o tym, o czym opowiada od dwóch miesięcy i przez co został z mediów społecznościowych wyrzucony, czyli o tym, że wybory w USA zostały sfałszowane i że w związku z tym ludzie powinni, delikatnie mówiąc, coś z tym zrobić. W związku z tym, że teza o sfałszowaniu wyborów jest całkowicie nieprawdziwa i nie udało jej się udowodnić w jakimkolwiek z wielu sądów w wielu stanach, w których sztaby Trumpa wniosły pozwy, wzywanie do działania na podstawie tej kłamliwej tezy można kwalifikować jako próby podżegania do zamachu stanu. Obywatele amerykańscy będący właścicielami Twittera mogli więc usunąć konto Trumpa chociażby z pobudek patriotycznych, całkowicie pozabiznesowych, chcąc chronić legalne władze w swoim własnym kraju. Zapewne wielu na ich miejscu zrobiłoby podobnie.

<https://spidersweb.pl/bizblog/twitter-trump-wolnosc-slowa/>

Blokowanie kont przez media społecznościowe – wersja B

Przeczytajcie poniższy opis sytuacji. Przygotujcie się do krótkiej dyskusji, w której wykażecie, że blokowanie kont przez media społecznościowe **jest** ograniczeniem wolności słowa. Sformułujcie konkretne argumenty.

Media społecznościowe, w tym Twitter, zablokowały konto prezydenta USA Donalda Trumpa. „Po dokładnym przeanalizowaniu ostatnich tweetów z konta Donalda Trumpa i otaczającego ich kontekstu na stałe zawiesiliśmy konto z powodu ryzyka dalszego podżegania do przemocy” – przekazały w oświadczeniu władze Twittera. Decyzje gigantów technologicznych to pokłosie szturm zwolenników Trumpa na Kapitol, podczas którego zginęło pięć osób. Tłum był częścią wielotysięcznej demonstracji w Waszyngtonie przeciwko rzekomym fałszerstwom wyborczym, odbywającej się pod hasłem „Uratować Amerykę”. Do wzięcia udziału w manifestacjach zachęcał na Twitterze prezydent, który na mniej więcej godzinę przed szturmem przemówił do demonstrantów, zapewniając ich, że nigdy nie zrezygnuje z walki przeciwko „kradzieży” wyborów i nigdy się nie podda.

– Jeżeli medium jest prywatne, ale ma taki zasięg i odpowiedzialność społeczną jak Facebook czy Twitter i jednocześnie czerpie zyski nieopodatkowane albo opodatkowane w symboliczny sposób z działalności komercyjnej w państwach, w których funkcjonuje, to ponosi też odpowiedzialność za wolność słowa – powiedział Marcin Makowski z „Do Rzeczy”. Odnosił się tym samym do blokowania prezydenta USA w mediach społecznościowych.

Po wydarzeniach w stolicy Stanów Zjednoczonych największe portale społecznościowe zablokowały konta Donalda Trumpa. Takie działanie największych platform internetowych skrytykował rosyjski opozycjonista Aleksiej Nawalny. To właśnie na jednym z takich portali – Twitterze – napisał: „Decyzja o zablokowaniu Trumpa była oparta na emocjach i osobistych preferencjach politycznych”. Stwierdził, że profil amerykańskiego prezydenta nie został zablokowany za naruszenie zasad medium, ponieważ jemu samemu na portalu grożono „śmiercią codziennie od wielu lat”, a Twitter za to nikogo nie zbanował.

Gość audycji „Świata pogląd” odniósł się na antenie Polskiego Radia 24 do głosów, które bronią decyzji właścicieli mediów społecznościowych, argumentując przy tym, że są to koncerny prywatne. – Jest to pogląd w stylu: możemy robić wszystko, co nam się podoba, ponieważ medium jest prywatne, możemy działać według własnych zasad. To atrakcyjna narracja bez względu na to, kto jej używa, bo można uderzyć nim jak mieczem obosiecznym – powiedział Marcin Makowski.

– Jeżeli medium jest prywatne, ale ma taki zasięg i odpowiedzialność społeczną jak Facebook czy Twitter i jednocześnie czerpie zyski nieopodatkowane albo opodatkowane w symboliczny sposób z działalności komercyjnej w państwach, w których funkcjonuje, to ma też odpowiedzialność za wolność słowa. Żeby ona nie była tylko widzimisją monopolisty – dodał.

Publicysta uważa, że przez takie działanie właściciele koncernów „wydali wyrok bez możliwości odwołania”. Jego zdaniem jest to szczególne, ponieważ ofiarą potentatów padł prezydent Stanów Zjednoczonych. – W przypadku Donalda Trumpa mamy do czynienia z pogwałceniem wolności słowa. Chociaż adwokatem Trumpa nie będę, bo zapracowałam sobie w pewnej mierze na ostracyzm, który go spotkał, swoimi odpowiedziami podburzającymi tłum, to jednak jest prezydentem Stanów Zjednoczonych, nie został skazany żadnym prawomocnym wyrokiem, a tymczasem ten wyrok i tę instancję bez możliwości odwołania wzięły na siebie Facebook i Twitter. To dosyć niebezpieczny precedens – powiedział gość Polskiego Radia 24.

<https://www.polskieradio24.pl/130/8359/Artykul/2655792,Blokada-Donalda-Trump-a-w-sieci-Publicysta-wolnosc-slowa-nie-moze-byc-widzimisie-monopolistow>

Fiszki dla uczniów

Jak być ekoWarszawiakiem?

Słowniczek

- Globalna Północ to państwa położone w większości na półkuli północnej, m.in. kraje europejskie, Ameryka Północna, Japonia, a także Australia czy Nowa Zelandia. Są to kraje zamożne, a ich mieszkańcy żyją na godnym poziomie – mają dostęp do opieki medycznej, szkoły oraz mogą bez ograniczeń korzystać z rozmaitych dóbr.
- Globalne Południe to kraje Afryki, Azji i Ameryki Południowej. Są to kraje biedniejsze, które charakteryzuje niższy niż znany nam poziom życia. Obywatele tych państw często żyją w trudnych warunkach, mają utrudniony dostęp do szkoły czy lekarza, a za swoją pracę otrzymują bardzo niskie wynagrodzenie.

Ze względu na ochronę środowiska powinniśmy dążyć do ograniczenia konsumpcji. Dlatego tak ważne jest stosowanie zasady 4R:

- REFUSE (odmawiaj) – odmawiaj tego, czego nie potrzebujesz, np. niepotrzebnych prezentów, gadżetów itp.
- REDUCE (ogranicz) – postaraj się ograniczyć konsumpcję. Zastanawiaj się, czy naprawdę czegoś potrzebujesz, musisz coś kupić, ewentualnie czy możesz kupić coś używanego lub pożyczyć.
- REUSE (użyj ponownie) – używaj opakowań wielokrotnego użytku. Zanim wyrzucisz, zastanów się, czy danej rzeczy nie można dać drugiego życia albo komuś jej przekazać.
- RECYCLE (odzyskuj), czyli utylizuj odpowiedzialnie i zgodnie z zasadami składowania odpadów. Segreguj śmieci tak, by było możliwe ich ponowne przetworzenie.

<https://www.czystozielona.pl/artykul/9/Zasada+4+R> [dostęp: 29.01.2023]

Obejrzyj

YT: Grupa Zagranica, „Pomagamy czy szkodzimy? O relacjach między krajami rozwiniętymi a krajami Globalnego Południa”

<https://www.youtube.com/watch?v=Onuo4u1ug3I>

#EU&me. Jakie są wartości Unii Europejskiej?

1. Wartości UE – na podstawie Traktatu o Unii Europejskiej, artykuł 2:

- poszanowanie godności ludzkiej
- wolność
- demokracja
- równość
- praworządność
- poszanowanie praw człowieka, w tym praw mniejszości

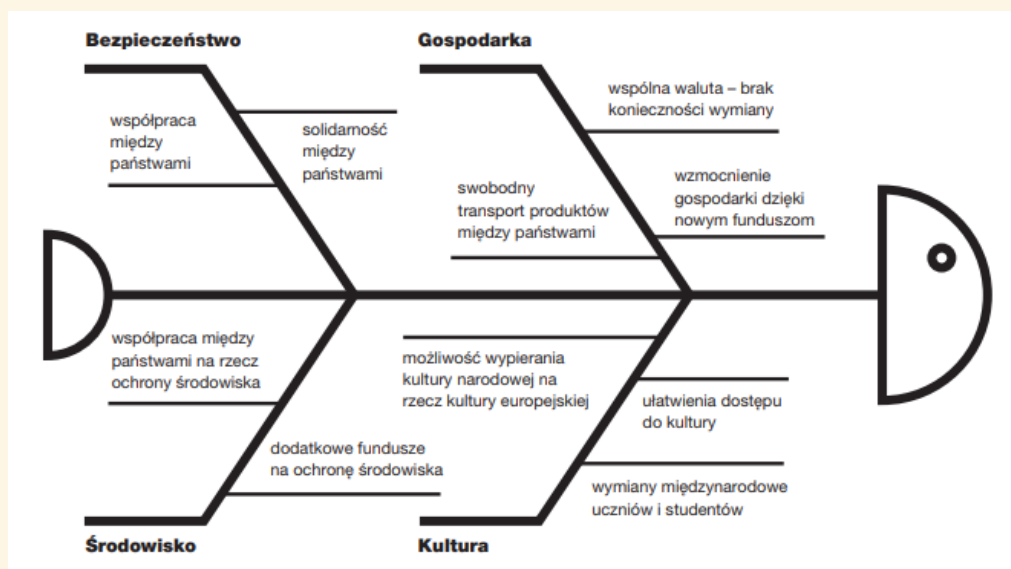
2. Co wiesz o UE? Sprawdź się w quizie online.

3. Jakie są korzyści z bycia obywatelem UE? Zobacz.

4. Wartości UE i ich realizacja

Konflikt bez przegranych. Czy to możliwe?

1. Rodzaje konfliktów

Konflikt danych – strony nie dysponują niezbędnymi danymi, mają różne informacje lub odmiennie je interpretują.

Konflikt relacji – jest związany z silnymi, trudnymi emocjami przeżywanymi w relacji z daną osobą.

Konflikt wartości – wynika z odmiennych systemów wartości, różnych światopoglądów, przekonań.

Konflikt strukturalny – wynika ze struktury sytuacji – ograniczonych zasobów, struktury organizacji pełnionych funkcji, ograniczeń czasowych.

Konflikt interesów – jest związany z niemożnością realizacji potrzeb, osiągnięcia celów.

2. Sposoby postępowania wobec konfliktów. Są to:

- Unikanie – polega na lekceważeniu konfliktu, udawaniu, że go nie ma, odkładaniu jego rozwiązania na później.
- Uleganie – polega na zrezygnowaniu z własnych interesów na rzecz strony przeciwnej.
- Rywalizacja – polega na postrzeganiu konfliktu jak gry, w której jest wygrany i przegrany. Nasz sukces oznacza porażkę drugiej strony.
- Kompromis – polega na poszukiwaniu rozwiązania konfliktu przy założeniu, że obie strony osiągają jedynie część własnych potrzeb i celów, z części zaś rezygnują. Zazwyczaj jest stosowany wtedy, kiedy stronom zależy na zachowaniu dobrych relacji, a nie zaspokojeniu swoich potrzeb.
- Współpraca – polega na zaspokojeniu w jak największym stopniu potrzeb obu stron. Konieczne jest tu zrozumienie przyczyn stanowisk, potrzeb obu stron. Strategia ta wymaga poświęcenia czasu, za to przynosi satysfakcję obu stronom, jest korzystna zwłaszcza w sytuacjach, kiedy relacja z drugą stroną bądź sam przedmiot sporu są szczególnie istotne. Strony wypracowują rozwiązanie, które pozwala na osiągnięcie najważniejszych dla nich postulatów.

3. Język empatii

Nazywany językiem potrzeb albo jeszcze częściej językiem porozumienia bez przemocy (NVC). Jego celem jest dążenie do dokładnego zrozumienia drugiej

strony, będąc przy tym skupionym na faktach. Wymaga to umiejętności uważnego słuchania. Jak to robić?

Stosuj cztery kroki:

- Powiedz o faktach.
- Powiedz, co czujesz.
- Powiedz o swojej potrzebie.
- Powiedz o swojej prośbie.

Przykład

Od dwóch lat nie byliśmy nad morzem [fakt]. Bardzo chciałbym pojechać nad Bałtyk, marzę o tym [uczucie]. Zależy mi, by móc się wykąpać, opalać na plaży, pograć w siatkówkę i wypróbować nowy materac [potrzeba]. Proszę, zorganizujmy wakacje tak, by choć tydzień spędzić nad morzem [prośba].

Jak poruszać się w świecie informacji?

1. Jak weryfikować informacje?

Poradnik pochodzi ze strony <https://www.gov.pl/web/baza-wiedzy/rozpoznanie-nieprawdziwych-informacji> [dostęp: 29.01.2023].

Sprawdzaj informacje, które przeglądasz.

Zanalizuj stronę – czy wygląda ona na wiarygodną, czy jest profesjonalnie przygotowana, czy autorzy są znani, czy znane są źródła finansowania strony. Warto sprawdzić, na jakiej domenie istnieje strona – czy adres jest nietypowy, domena nie pochodzi z egzotycznych krajów.

Zweryfikuj źródła, na które powołuje się autor artykułu.

Sprawdź strukturę artykułu. Czy jest napisany w emocjonalnym tonie? Czy oddzielono fakty od opinii? Czy nagłówek jest spójny z resztą artykułu? Artykuły godne zaufania są utrzymane w spokojnym tonie.

Porównaj artykuł z inną wiarygodną stroną internetową. Sprawdź, w jakim świetle ta informacja została przedstawiona w innym źródle, czy zostały uwzględnione różne opinie. Warto przejrzeć informacje uzyskane z innych wyszukiwarek, a także ze stron internetowych, które zajmują się daną tematyką. Istotnym źródłem mogą być serwisy gazet, a także publikacje naukowe w otwartym dostępie, w bazach artykułów naukowych uniwersytetów.

Zbadaj, w jaki sposób zostali przedstawieni bohaterowie artykułu. Czy przedstawiono ich różne opinie? Czy tekst nie powiela stereotypów i uproszczeń?

2. Strony internetowe analizujące fake newsy.

<https://fakenews.pl/>

<https://demagog.org.pl/>

Czym jest praworządność?

1. Co to jest praworządność?

Praworządność oznacza, że państwo ma być rządzone zgodnie z prawem, prawo stoi ponad przedstawicielami władzy, urzędnikami. Urzędnicy, politycy muszą działać w granicach prawa i na jego podstawie.

Zasada ta zabezpiecza wpływ obywateli na władzę państwową i ich udział w podejmowaniu decyzji państwowych.

2. Dobre prawo powinno:

- być dostatecznie ogólne, by być bezstronne (np. „Każdy obywatel ma prawo przebywać na bulwarach wiślanych”, a nie „Przebywanie na bulwarach wiślanych dozwolone jest wyłącznie dla osób w wieku powyżej 60 lat z różowymi włosami”),
- być należycie ogłaszane (np. nowe zasady oceniania są znane wyłącznie nauczycielom, nikt ich nie zaprezentował uczniom),
- nie działać wstecz (np. „Kwalifikacje do wykonywania zawodów nabyte po 2018 roku uważa się za nieważne”),
- być jasne i łatwe do zinterpretowania [np. nie powinno zawierać obcojęzycznych słów, np. „Obowiązuje całkowity zakaz sprzedaży zażygatek (ros. zapalniczka)],
- unikać sprzeczności norm (np. „Osoby do 26. roku życia zatrudnione na umowę zlecenie są zwolnione z opłacania składek ZUS”, a w innym przepisie: „Wszyscy pracownicy bez wyjątków są zobowiązani do płacenie składek ZUS”),
- być względnie trwałe w czasie (np. zasady nabywania uprawnień do świadczenia 500 plus podlegają zmianie co trzy miesiące),
- nie wymagać od adresatów rzeczy niemożliwych (np. by móc złożyć wniosek o przeprowadzenie egzaminu na prawo jazdy, konieczne jest uzyskanie zgody babci i dziadka).

3. Gdzie szukać wsparcia, jeśli uważasz, że coś nie działa zgodnie z zasadą praworządności?

- Rzecznik Praw Obywatelskich
<http://bip.brpo.gov.pl/>
- Rzecznik Praw Dziecka
<https://brpd.gov.pl/>
- Warszawski Rzecznik Praw Uczniowskich
<https://edukacja.um.warszawa.pl/warszawski-rzecznik-praw-uczniowskich>
- Stowarzyszenie Umarłych Statutów (sprawy związane z prawami ucznia)
<https://umarlestatuty.pl/>

Czym jest wolność słowa?

Wolność słowa – wyrażana bezpośrednio lub przez środki przekazu, jest tradycyjną wolnością konstytucyjną. Artykuł 54 Konstytucji RP gwarantuje trzy odrębne choć powiązane z sobą wolności: wolność wyrażania swoich poglądów, wolność pozyskiwania informacji oraz wolność rozpowszechniania informacji.

<https://bip.brpo.gov.pl/pl/kategoria-konstytucyjna/art-54-wolnosc-slowa> [dostęp: 29.01.2023]

Wolność myśli – podstawowa wolność człowieka, dotyczy wewnętrznego, mentalnego funkcjonowania człowieka.

Wolność religijna – wolność wyznawania lub przyjmowania religii według własnego wyboru oraz uzewnętrzniania indywidualnie lub z innymi, publicznie lub prywatnie, swojej religii przez uprawianie kultu, modlitwę, uczestniczenie w obrzędach, praktykowanie i nauczanie.

Wolność ekspresji – wolność wyrażania swoich myśli, uczuć, poglądów przez różne formy artystyczne.

Wolność mediów – swoboda funkcjonowania mediów bez prawnych i politycznych ograniczeń czy ingerencji cenzur.

Prawo do informacji publicznej – oznacza, że obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne.

Strony internetowe

Sieć Obywatelka Watchdog

Pilnujemy, żeby ludzie wiedzieli, co robi władza. Uczymy mieszkańców, że mogą pytać urzędy o to, dlaczego zlikwidowano szkołę, ile wydano na festyn czy gdzie jest planowana budowa wiatraków. Udzielamy tysięcy porad i setki razy chodzimy do sądu. Dzięki temu coraz więcej ludzi wie, że ma prawo pytać urzędy, te zaś wiedzą, że muszą odpowiadać.

<https://siecobywatelska.pl/>

Helsińska Fundacja Praw Człowieka

Jesteśmy najstarszą i najbardziej doświadczoną polską organizacją pozarządową zajmującą się ochroną praw człowieka. Naszą misją jest obrona praw człowieka, demokracji i praworządności. Działamy po to, by prawa człowieka, gwarantowane w traktatach międzynarodowych i konstytucji, były przestrzegane i chronione w praktyce.

<https://hfhr.pl/>

civis.

Fundacja Civis Polonus, 2023

Tekst: Piotr Sienkiewicz, Olga Napiontek

Redakcja: Julia Krzywicka

Korekta: Dominik Wódz

Projekt i skład publikacji: Alicja Kobza Studio

Publikacja powstała w ramach projektu „Demokracja i społeczeństwo: wartości i praktyka. Warsztaty dla uczniów warszawskich szkół branżowych” realizowanego przez Fundację Civis Polonus. Projekt dofinansowany przez Biuro Edukacji m.st. Warszawy.

Warszawa

Ten utwór jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe.

